

naša luč

1980

10

Sklepamo odgovore na krivične obdolžitve, ki jih na rovaš Cerkve navaja profesor Rus v učbeniku za 7. in 8. razred osemletk DRUŽBA IN SOCIALISTIČNA MORALA. Menimo, da je zadnji čas, da režim omenjeni učbenik iz šol umakne.

● **RUS:** Bistveno pri človeku je njegovo zgodovinsko proizvodno delo. Ljudje se spopadamo z nara-vo, ob tem pa razvijamo tudi sami sebe, svoje sposobnosti. Z delom postaja človek zrela in vedno bolj razvita osebnost.

Prvi del odgovora na to vprašanje je bil objavljen v zadnji številki NAŠE LUČI. Danes odgovor nadaljujemo in sklepamo.

Predvsem pa se vprašanje o smiselčnosti življenja in dela zaostri, ko se človek sooči s smrtjo.

Živali umirajo, ko so izpolnile svojo nalogo v okviru prizadevanj za ohranitev svoje živalske vrste. Zato ne skrbijo za svoje obolele in ostarele člane vrste. Živali se bojijo samo nasilne in predčasne smrti.

Človekov odpor do smrti pa ima izvor v zavesti, da je on oseba, da je on sam cilj svojega življenja in da je on neodvisna vrednota, kot tak pa da ima pravico do življenja. Zasluži, da je, da živi, in to kratko in malo zato, ker je človek. Če torej mora umreti, čuti in upa, da s tem ne more biti zanj vse končano.

Sedaj tudi razumemo notranjo doslednost krščanske vere. Ta, ki izrečno uči, da je človek oseba in cilj svojega življenja, tudi izrečno uči, da človek s telesno smrtjo ne neha živeti. *Če je človek v svojem življenju več kot žival, mora biti tudi v svoji smrti več kot žival.* Če ni na svetu samo zato, da bi služil človeški vrsti, kot to velja za živali, potem tudi ne sme umreti zato, da bi novim članom svoje vrste odstopil življenjski prostor.

Vera in upanje v posmrtno življenje ni otročja in nezrela tolažilna samoprevara, temveč nujna posledica prepričanja, da je človek več kot žival, da je oseba, ki ima zato neodtujljivo pravico do življenja in »za-služiti«, da večno živi.

Zato mora biti človek vedno oseba: sedaj in tukaj v zasebnem in družbenopolitičnem življenju, po smrti pa v življenju, katerega podo-

be in načina si ne moremo predstavljati. Kljub temu pa smemo iz zavesti, da smo osebe, sklepati, da smo kot takšni neodvisne vrednote in cilj svojega življenja in da imamo zato pravico, biti vekomaj.

Za vernika ni najvišji ne zadnji smisel življenja urejeno uživanje ob prizadevnem delu za večjo blaginjo človeštva. Vsega tega ne izključuje, vendar se pri tem ne ustavi, temveč gleda tudi na to z vidika človeka kot osebe.

V okviru našega pogleda na človeka se ne odrekanje iskanju sreče na tem svetu, zase in za druge. To srečo pa povezujemo z rastjo človeške duhovnosti in osebne zrelosti. Ko gledamo v sebi in v sočloveku predvsem osebo in ne samo delavca in proizvajalca, hočemo poudariti, da človek ni na svetu zato, da bi bil sredstvo in orodje in bi delal za blaginjo svoje vrste, vrsta pa bi ga zato poplačala s spominom nanj. Človek sicer mora misliti na druge in se čutiti odgovornega za vse človeštvo. To zahteva od njega njegova osebna rast: človek ne more duhovno rasti in dozorevati brez drugih. Najpomembnejši proizvod dela niso zunanji proizvodni dosežki v korist družbe. Najpomembnejši proizvod je človek sam.

Za materialista, ki se nagiblje k misli, da je posameznik le sredstvo družbe in človeške vrste, ta zadnji vidik ne zasluži posebne pozornosti. Zanj je pomembna koristnost družbi; koristnost sebi pa le toliko,

kolikor omogoča urejeno in srečno uživanje tega sveta.

Za tistega pa, ki vidi v človeku osebo, ki živi zato, da bi živela polno, popolno in plemenito, četudi ne bo zaradi tega imela na svetu veliko prijetnih trenutkov, je na koncu odločilno to, kaj bo naredil iz samega sebe, kako bo upodobil svoj notranji lik. Pričakuje, da se njegovo prepričanje o lastni osebnosti ne bo ob smrti izkazalo za neumno slepilo, temveč za najbolj živo resničnost.

Bila bi popolna zmota, če bi kdo na podlagi povedanega sklepal, da se kristjan ubada z vprašanjem, kako bi »rešil svojo dušo«. Tudi tukaj velja evangeljsko opozorilo: »Kdor hoče svoje življenje rešiti, ga bo izgubil.« Izpolnjevanje samega sebe je neizogibno povezano s smislom in čutom za druge ljudi, ki so tudi osebe.

Bistvo krščanstva je velikonočna skrivnost, ki jo kristjani obhajamo pri vsaki maši: šele z umiranjem sebi za drugega vstajamo v novega človeka.

Kristjan veruje, da lahko premaga celó svojo smrt, a ne z medicino, temveč z moralo, z rastjo svoje nesebičnosti. Kdor svoje življenje izgubi, ga najde. Ne najde ga samo v svojih potomcih ali v spominu in hvaležnosti prihodnjih rodov. Življenje v spominu in potomcih ni življenje, ampak samo njegova blede senca in prispodoba, ki jo kot tolažilni in zasilni izhod zagovarjajo tisti, ki nočejo priznati, da nimajo odgovora na vprašanje o smislu življenja in smrti, pa tudi ne na vprašanje, kako osmisлити trpljenje in neuspeh.

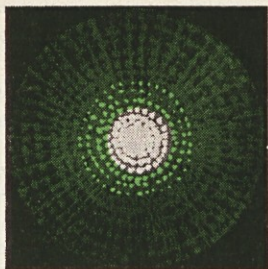
Misel o človeku kot osebi je treba uveljaviti najprej v našem neposrednem življenju, v prizadevanju za vedno doslednejše uresničevanje človekovih pravic, uveljavljati pa jo je treba tudi v trpljenju in smrti, z vero v Jezusa Kristusa. On je s svojim vstajanjem spremenil v dokončno stvarnost davno človeško prepričanje, da človek kot posameznik in oseba ni sredstvo, temveč vrednota in cilj.

Tone Stres

*Slika na naslovni strani:
Slovenija si je nadela beli kožuh.*

vsak zakaj ima svoj zato

mesečnik
za slovence
na tujem

leto 29
december 1980

Ureja uredniški odbor.
Odgovorni urednik:
Dr. Janez Hornböck.

Založba: Družba
sv. Mohorja v Celovcu.
Tisk: Tiskarna Družbe
sv. Mohorja v Celovcu.
Izhaja vsak mesec razen
julija in avgusta.

Naročnina:

Anglija	5 angl. f.
Avstrija	120 šil.
Belgija	280 belg. fr.
Francija	40 fran. fr.
Italija	8000 ital. lir
Švica	18 švic. fr.
Nizozemska	19 niz. gld.
Nemčija	18 n. mark
Švedska	40 šv. kron
Avstralija	8 av. dol.
Kanada	12 kan. dol.
USA	10 am. dol.

Razlika v cenah je pogo-
jena zaradi neenakih
poštnin v posameznih
državah in različnih de-
viznih preračunavanj.

Naročnike sprejemajo po-
verjeniki in uprava »Naše
luči«.

Uredništvo in uprava:

Viktringer Ring 26,
A-9020 Klagenfurt,
Austria.

Printed in Austria

za uvod

Bliža se BOŽIČ. V naši matični domovini bo, kot vse kaže, ta najbolj dru-
žinski krščanski praznik spet delovni dan.

Recimo bobu bob! Že 35. leto — torej ves čas po vojni — se to dogaja proti
volji ogromne večine naroda, ne le proti volji nad 80% deklariranih katoliča-
nov. In narod ve, da je to krivica. In tudi ve, zakaj mora to krivico trpeti. Nobe-
na še tako lepo oblikovana fraza ne more ljudi voditi za nos.

In noben narod krivic, ki jih mora pretrpeti, zlepa ne pozabi.

o

So BESEDE, ki se zdijo tako nedolžno-brezbarvno normalne, da ni moč kar
mimogrede opaziti zlorabo, ki jo z njimi dan na dan uganjajo. Mednje spada
beseda »normalizacija«, ki je že pred precej časa postala v ustih totalitarnih
oblastnikov in njihovih trobil orodje za popolno prevračanje pomena.

Kateremu normalnemu človeku ne gre srh po hrbtu, če se poteguje tovariš
partijski šef Brežnjev za nadaljevanje boja v Afganistanu z utemeljitvijo, da je
treba vse storiti, »da se položaj na tem področju sveta popolnoma normalizi-
ra«?

Najbolj pristojno pojasnilo k temu je dal afganistanski voditelj odposlancev
na konferenci UNESCO Paktiaval: Sovjetska zveza »krši naše človeške pravi-
ce, nas pobija in vseprek po deželi vladata zatiranje in preganjanje«. Milijon
mrtvih Afganistancev, milijon beguncev — takšna resničnost se skriva za be-
sedno zaveso »popolne normalizacije«.

In kaj je na Poljskem »normalno«, pojasnjuje vzdnonemški šef varnosti
Mielke: Nikdar ne bo dovoljeno dotakniti se oblasti delavskega razreda, pa naj-
si bo pod kakršnim koli lažnim imenom ... Kdo si pravzaprav nadeva tu lažno
ime? Saj Mielke (žal) ne svari pred bratsko uporabo sile proti poljskim delav-
cem, temveč pred še tako skromno terjatvijo svobode od velikega brata —
partije.

Na področju vélikih bratov obsojajo tistega, ki se vmešava, ki bi rad pose-
gel vmes, ki se drzne resnično vmešavanje — vojno, podvrženje, zatiranje —
tudi le imenovati z imenom, pa čeprav se pri tem sklicuje na helsinško listino.
Pod normalizacijo je mogoče razumeti le načelo nevmešavanja, oznanja neki
član vzhodnonemškega politburoja.

Ob takšni besedni strategiji postajajo besede kajpa orožje za kršenje po-
godb in človekovih pravic.

Pa ne samó to. Izpačenje, popolno izprevrženje govornice, te najbolj človeške
kulturne dobrine, prizadene tudi duševno jedro človeških oblik občejanja. Go-
vorica se navzame neresnicoljubnosti in se obnaša toliko bolj popačeno, s ko-
likor večjim zanosom se nje uporabniki pod vsemogočimi lažnimi imeni sve-
tohlinsko sklicujejo prav na tisto, kar zatirajo: na koristi občanov, svoboščine
ljudi, pravice delavcev in samoodločbo narodov.

(Uvodnik iz dnevnika Süddeutsche Zeitung, München, 28. okt. 80).

Novi predsednik ZDA REAGAN:

«Ne razumem, kako bi se sploh mogel potegovati za te vrste mesto, kot je mesto predsednika ZDA, kdo, ki ne veruje, da je Nekdo, na katerega se lahko opira in katerega lahko prosi pomoči...

LJUBLJANA SPADA MED BOGA-TEJŠE V EVROPI — Vsaj, kar se tiče zbirke starega denarja v Numizmatičnem kabinetu Narodnega muzeja v Ljubljani, lahko to rečemo. Sicer pa ima zbiranje starega denarja, medalj, odlikovanj in značk na Slovenskem bogato tradicijo. Že Valvazor se je s tem ukvarjal kot tu-

in doma?

Mislim, da bi morale vladne palače izžarevati nekaj npr. sile, tako kot naše stolnice in cerkve, naša svetišča.»

DER SPIEGEL, Hamburg, 27. okt. 80/164.

Minuli teden je Miloš Minić na seji CK ZKJ spregovoril o višini JUGOSLOVANSKIH DOLGOV V TUJINI, ki so očitno vsaj na robu naših dejanskih možnosti, če jih še ne presegajo... »Dne 31. decembra leta 1976 je naš dolg v tujini znašal 6,6 milijarde dolarjev. V naslednjih štirih letih se je več kot podvojil in je 31. decembra leta 1979 znašal 14,2 milijarde dolarjev.«

DELO, Ljubljana, 18. okt. 80/28.

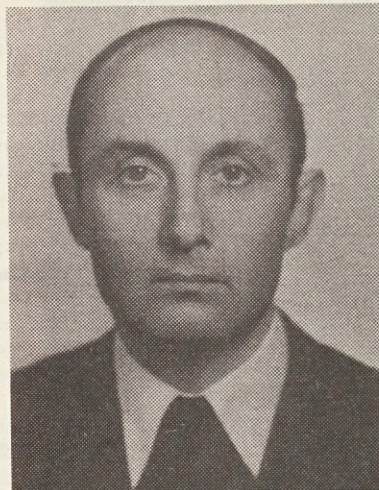
JUGOSLOVANSKO GOSPODARSTVO NA ROBU ZMEDE — V nekaterih jugoslovanskih krajih izdajajo krajevne oblasti zadnji čas bone. Le kdor ima bon, lahko kupi v krajevni supermarketu na družino in na mesec npr. kilo sladkorja. Zgled o sladkorju, ki ga delno racionalizirajo kot v času po vojni in ki ga lahko kupiš le na živilskih trgih, je iz mnogih razlogov značilen za hipno skoraj zmedeno stanje jugoslovanskega gospodarstva.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG, München, 21. okt. 80/24.

di Valentin Vodnik, ki je imel lepo zbirko starih kovancev. Strokovnjaki pravijo, da je naše ozemlje glede najdb zelo zanimivo. To gotovo drži, če pomislimo, da so se na našem ozemlju v zgodovini križale vojske in države Keltov, Ilirv, Rimljanov, Grkov, Bizantincev in nazadnje še Turkov. Za to stran naše preteklosti pa se ne zanima samo že omenjeno društvo v Ljubljani, temveč tudi podobna društva v Novi Gorici, Ilirski Bistrici, Kranju in Predgradu.

»GORENJE« VEČ IZVOZI, KOT PA UVOZI — To čutijo predvsem domači kupci, saj izdelkov tega podjetja malodane ni mogoče kupiti. Tudi v prihodnjem letu bi jugoslovanski trg sprejel več, kot pa more ali hoče nuditi velenjsko podjetje. »Gorenje« pač smatra, da bi bilo narobe, če bi zanemarili tuje tržišče. V letu 1981 računajo, da bodo izvozili za 180 milijonov dolarjev blaga, seveda, če bo dovolj materiala (surovin) iz inozemstva. Prav tu pa se je letos zelo zatikalo, saj so morali zaradi pomanjkanja uvoznih in domačih surovin celo zmanjšati izdelavo, kar je zopet imelo za posledico izgubo v nekaterih podjetjih »Gorenja«. Do konca leta pa upajo, da ne bodo več imeli izgub. Tako »Gorenje« vsaj z devizami obilno zalaga domače tržišče.

V OBALNIH MESTIH SO ZAPLAVALI AVTOMOBILI — Močan veter ju-go, ki je pihal s hitrostjo 80 km na uro, in pa močna plima sta bila kriva, da je morje 25. oktobra zalilo precej ulic in trgov v vseh treh slo-

NOVI MARIBORSKI ŠKOF

Mariborska (lavantinska) škofija, največja med slovenskimi škofijami, je bila po smrti škofa dr. Maksimilijana Držečnika že nekaj časa brez nadpastirja, zato so verniki lavantinske škofije željno pričakovali njegovega naslednika.

V prvih dneh novembra t. l. pa je iz Rima prispela vest, da je papež Jenez Pavel II. imenoval za rednega mariborskega škofa sedanjega ravnatelja Slomškovega dijaškega semenišča v Mariboru dr. Franca Krambergerja.

Novi škof je bil rojen pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah 7. oktobra 1936. Po bogoslovnem študiju v Ljubljani je bil posvečen v duhovnika 29. junija 1960 v mariborski stolnici, doktorsko čast pa je dosegel l. 1973 na ljubljanski bogoslovni fakulteti.

Najprej je opravljal službo prefekta v Slomškovem dijaškem semenišču, l. 1972 je bil imenovan za njegovega ravnatelja, od l. 1976 pa še za ekonoma.

Novi škof hoče delovati v duhu božjega služabnika škofa dr. Antona Martina Slomška, saj se tudi za njegovo beatifikacijo že ves čas veliko prizadeva. Iz vsega srca mu tudi mi želimo, da bi se to posrečilo doseči za časa njegovega škofovanja in mu želimo obilo uspeha in božjega blagoslova pri vsem njegovem delu!

venskih obalnih mestih. Pod vodo je bil Tartinijev trg v Piranu, pa tudi v prostore Splošne banke Koper, v »Pekovo« prodajalno čevljev, trafiko in v restavracijo »Sidro« je vdrla voda. V Seči pa je slana voda v podjetju »Začimba« poškodovala stroje in zaloge pražene kave. Presenečeni so bili tudi delavci na semedel-skem križišču, ker jim je voda z veliko silo drla na gradbišče. Lastniki osebnih avtomobilov pa so žalostno gledali svoje železne »konjičke«, ki so se v posezonskem času namakali v že kar mrzli slani vodi.

»NARAVA — DIVJAD — LOVSTVO«
— Tako se imenuje razstava, ki so jo proti koncu oktobra odprli na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani. Na njej so sodelovale lovske družine iz Slovenije in drugih republik, prav tako pa tudi lovske organizacije iz Avstrije in Italije. Še posebej pa so bili veseli, da sta se vabilu odzvali lovski društvi zamejskih Slovencev: Klub prijateljev lova iz Celovca ter Društvo slovenskih lovcev iz Julijske Krajine — Doberdob. Cilj lovcev s to razstavo pa ni bilo samo razkazovanje trofej — na ogled jih je bilo kar 1576 — temveč predvsem seznanitev širše javnosti s prizadevanji slovenskih »jagrov« pri varovanju narave in njenega ravnotežja. Skrb za divjad in ohranjanje naravnega okolja sta na prvem mestu. Šele potem je odstrel. Na razstavi je bil prikazan tudi razvoj lovskega orožja na Slovenskem od 16. stoletja pa do danes.

SORA NE BO VEČ TAKO UMAZANA — V Žireh so odprli čistilno napravo, ki bo »umila« Soro, da bo odslej čistejša pritekala v Škofjo Loko. Reka Sora seveda za to umazanje v sebi ni mogla prav nič, saj so vanjo, ne da bi jo vprašali, spuščali odpadke razni proizvodni obrati v Žireh. Na to čistilno napravo pa bodo kmalu priključili tudi drugi del mesta, ki ima sedaj svoje odpadke speljane v greznice. S to pridobitvijo pa so tudi izboljšali nehigienske razmere, ki so pred osmimi leti povzročile epidemijo zlatenice.

KMEČKI TURIZEM SE PREBUJA — Slovenski kmet se je začel šele ne-

Smučišča na Kaninu

kako pred osmimi leti ukvarjati s to dopolnilno dejavnostjo, ki jo predstavlja kmečki turizem. Začel se je na Gorenjskem, se razširil v Posavju, sedaj pa so ga odkrili tudi na Kozjanskem in na Pohorju ter v nižinskih predelih, v Halozah in v Slovenskih goricah. Na mariborskem območju je le pet kmetij, kjer lahko gost preživi svoj dopust. Tovrstna turistična dejavnost pa je tudi delno pripomogla, da mladi s podeželja manj zapuščajo kmetije in se ne selijo v doline ali pa v mesto. Ugotovili so tudi, da so kmetje polno zaživeli šele takrat, ko so se začeli ukvarjati s turizmom na domačijah. Seveda pa je treba tudi omeniti, da nekateri kmetje spreminjajo svoje privlačne domove v poceni in slabe gostilne.

*

APAČE — Podjetje »Lina« se je lepo razvilo in ima sedaj že 200 zaposlenih. V tovarno so prišli tudi delavci iz okoliških krajev. Zato je pričelo primanjkovati stanovanj. To vrzel bodo odstranili z gradnjo sta-

novanjskega bloka s štirinajstimi stanovanji. Predvidevajo, da ga bodo dogradili do začetka prihodnje spomladi.

BELTINCI — Kmetje, ki v občinskem mlinu meljejo svojo pšenico, rž in drugo zrnje, so letos zadovoljni s storitvami. V mlinu so namreč zamenjali stara mlinska kolesa z novimi, boljšimi. Mlin je na razpolago tudi kmetom iz širšega okolišča, zato jim nikoli ne zmanjka dela.

BEGUNJE NA GORENJSKEM — Tovarna smučarske opreme »Elan« v Begunjah in podjetje »Ciciban« iz Mirna sta vložili po milijardo lir v italijansko podjetje »Beneca« v Čedadu. To beneško podjetje bo zato lahko zgradilo nova podjetja v vaseh Platoč in Čemur v Benečiji, kjer bo dobilo delo 200 Beneških Slovencev. »Elan« bo od tega podjetja dobival smučarske palice, »Ciciban« pa bo svojo ponudbo razširil tudi na športno obutev.

(dalje na strani 9)

božji nam je rojen Sin ...

Ljudsko štetje je ukazal Rim, izpeljal ga je Kvirin. Jožef je bil iz Davidove rodovine, ta je pa izhajala iz Betlehema. Torej se je moral javiti popisovalnemu uradu v Betlehemu.

Betlehem leži devet kilometrov južno od Jeruzalema in 150 kilometrov južno od Nazareta. V Jezusovem času je bil neznatna vas: morja je imel z okolico vred tisoč prebivalcev. Imel pa je gostišče, khan, ker so tam skozi potovale karavane iz Jeruzalema v Egipt.

Jožef in Marija sta potovala iz Nazareta v Betlehem tri, štiri dni. Ceste so bile slabe, tiste dni pa zaradi ljudskega štetja poleg vsega še natrpane. Marija je bila že deveti mesec noseča, zato je bilo za njo potovanje dvakrat težko. V najboljšem primeru sta imela osla, ki je nosil tudi hrano in vse najnujnejše za tako pot.

Betlehem sam je bil poln ljudi. Kam naj se obrneta za prenočišče?

Khan je bil v bistvu srednje veliko dvorišče, obdano z visokim zidom in enim samim vhodom. Popotniki so segnali živino na sredo dvorišča, sami pa so se zatekli pod streho, ki je bila zgrajena nad enim od zidov. Če je bilo poleg tega v khanu nekaj majhnih sob, so bile te za premožnejše, med katere pa Marija in Jožef nista spadala.

Jožef je imel v Betlehemu skoraj gotovo znanca ali celó sorodnike, a tudi njihove preproste hiše z enim samim prostorom so postale ob popisovanju podobne javnemu prenočišču. Gotovo si je Marija zaželela samoto in mir.

Zatekla sta se v hlev, to je v votlino, ki so jo bili Betlehemčani izkopali v bregu poleg vasi. V enem delu hleva je bila najbrž živina. Votlina je bila temna in umazana. Bila je pa precej daleč od vasi, kar je bilo za Marijo dovolj. Jožef je najbrž v najmanj umazanem kotu pripravil ležišče iz snažne slame.

Prišla je ura poroda: Marija je porodila prvorojenca, ga povila v plenice in položila v jaslí. Drugih oseb ni bilo zraven.

Betlehem leži na robu neobdelane stepske pokrajine, ki služi le za ovčje pašnike. Velike črede so ostajale dan in noč pod milim nebom, ob njih pa pastirji. Ti so bili pri Judih na slabem glasu: zaradi pomanjkanja vode v puštnji niso izpolnjevali niti najosnovnejših zapovedi o umivanju rok, čiščenju posod in izbiri živil. Njihovo pričevanje pred sodiščem ni bilo veljavno.

Tem preprostim ljudem se je prikazal Gospodov angel in jim označil Jezusovo rojstvo. To je bilo še ponoči.

Kljub svoji preprostosti so pastirji vedeli, da so preroki obljubili, da se bo v njihovem narodu rodil Odrašenik. Ker jim je angel povedal tudi to, da je Odrašenik povit v plenice in položen v jaslí, so ga zlahka našli.

Bili so prvi — poleg Marije in Jožefa —, ki so v imenu vseh ljudi hvalili Boga za to neizmerno dobroto.

slovenski kristjan v zgodovini

Vatikan in Jugoslavija sta podpisala 1966 protokol. — Kako živi slovenska Cerkev po njem?

Prvih osem let po vojni je bila slovenska Cerkev domá popolnoma brezpravna. Značilnost drugih osmih let je bilo administrativno preganjanje Cerkve. V tretjem obdobju (1961—1966) se je vzdušje na zunaj precej pomirilo, ostrina in divjost prvih povojnih let nista bili več opazni. Leta 1966 sta pa Apostolski sedež in Beograd podpisala protokol, ki je pomenil vsaj na zunaj nov začetek odnosov med Cerkvijo in državo tudi v Sloveniji.

PROTOKOL

Oba podpisnika protokola, Vatikan in Beograd, sta imela močne razloge zanj: Vatikan je videl v protokolu vsaj neko poročstvo za spetno vzpostavitev enakopravnosti vernih občanov v Sloveniji in na Hrvaškem, Beograd se je pa zavedel moči vernih množic in si je hotel na znotraj z njihovo pomočjo zavarovati hrbet pred narodnostnimi trenji, na zunaj si pa narediti prosto pot za politične akcije, ki bi jih še nadaljnje preganjanje Cerkve onemogočalo.

Protokol je bil podpisan v Beogradu 25. junija 1966, teden dni pred javnim odkritjem Rankovičeve zarote. Oba podpisnika sta sprejela določena načelna stališča o medse-

bojnih odnosih. Beograd je priznal duhovno oblast Apostolskega sedeža nad Cerkvijo v Jugoslaviji, Vatikan pa je obsodil politični terorizem in kriminalne oblike nasilja vseh vrst. Podpisnika sta tudi izmenjala svoja zastopnika.

ČAS PO PROTOKOLU

Čeprav se je ozračje v Sloveniji po protokolu dokaj pomirilo, vendar ne kaže zgubiti izpred oči dejstva, da ostaja Cerkev v samoupravnem socializmu tudi ves čas po protokolu nekak tujek, ki ga je treba na dolgo roko odpraviti. To se kaže na mnogotere načine. Vse opravičevanje režima, da gre pri šikaniranju vernih le za posamične primere režimskih nestrpnosti in sektašev, ne morejo zbrisati tega dejstva.

Prof. Rode je govoril novembra 1978 v Ljubljani na teološkem tečaju za študente in izobražence o Resničnem krščanstvu pri nas danes in jutri. Naj navedemo nekaj njegovih izjav:

● Naša Cerkev je proletarska. Kristjani smo proletarci socializma.

● Skoraj ni Slovenca, ki mu v določenem trenutku ne bi omogočili, ponudili, prigovarjali, naj se oddalji od Cerkve. Prednosti takega koraka so na dlani. Tisti, ki ostane kristjan, pa se onemogoči, da bi prišel v

ospredje in se dejansko uvrsti med drugorazredne državljane.

● Povojni režim je izvedel tudi ločitev Cerkve in države. To ni tip ločitve kot v zahodnih demokracijah. Tu gre pravzaprav za izločitev Cerkve iz družbenega življenja. Cerkev je v tem strukturiranem organizmu tujek, ostanek iz preteklega, premaganega in zavrženega sveta. Napovedujejo ji gotov konec.

● V slovenskem prostoru je ateizem v premoči pred slehernim drugačnim naziranjem, ima vse prednosti uradnega svetovnega nazora. Po njem se oblikuje življenje, pod njegovim strogim vodstvom vzgaja mladino. Krščanstvo je porinjeno ob rob, namenoma prezrto, diskvalificirano.

● Dokler ne bomo imeli kristjani dostopa do vseh sredstev javnega obveščanja, dokler bodo kristjani ali nekomunisti zapostavljeni, dokler nam bodo cela področja družbenega življenja zaprta, dokler ne bo svobodne šole, šole brez vsakršnih misijonskih namenov, dokler nam ne bodo dali možnosti, da bi obhajali vsaj en krščanski praznik — božič, dokler bo oblast vsiljevala svoj svetovni nazor vernim, dokler ne bomo imeli sami možnosti, da javno povemo, kako se imamo, namesto da nam drugi dopovedujejo, da se imamo dobro — vse dotlej ne

Zasnežena SREDNJA VAS
v Bohinju

moremo govoriti o svobodni družbi, o spoštovanju človeških pravic, niti ne o socializmu.

Prof. Perko je v prilogi Družine Znamenja in klicaji (Ljubljana 79/št. 44) zapisal:

● Naša šola načrtno pospešuje
(nadaljevanje na 8. strani)

luč sveta

● MODRI STARŠI — SREČNI OTROCI je naslov knjige nemškega psihologa Ella, ki je pred kratkim izšla v slovenskem prevodu. Delo odgovarja na vprašanja celotne vzgoje otroka, od dobe dojenčka do časa, ko si izbira moža oziroma ženo. Knjiga bo prišla prav katehetom za po-

govor s starši, pa tudi staršem kot pomoč za dobro vzgojo otrok. Stane 120 dinarjev. Naročila sprejema Jože Sušnik, Magdalenski trg 3, YU-62000 Maribor.

● V RUSIJI ateizem propada. Sicer verne ljudi kar naprej obsojajo (pravoslavnega duhovnika Jakunina, ker je ustanovil Odbor za obrambo pravic vernikov; profesorico Velikanovo; člana Odbora za obrambo pravic vernikov fizika Regelsona in kemika Kapitančuka; v Litvi katoliškega duhovnika Tāmkeviciusa; na daljnem vzhodu voditelja binkoštnikov Peršatkina; v Kalininu usta-

novitelja zasebnega seminarja Ogorodnikova), a vera postaja občanom vedno bolj prikupna. Kljub preganjanju je krščenih 26 % otrok, veliko noč praznuje 38 % Leningraščanov, binkošti pa 33 %.

● Pred kratkim so po vseh cerkvah NA POLJSKEM brali pastirsko pismo, v katerem je kardinal Wyszyński opozoril »na stanovanjsko krizo, pomanjkanje zdravstvene oskrbe v mnogih tovarnah in nečloveške delovne razmere. Stiska je očitna...« Posebno ostro je kardinal grajal »razkošno življenje nekaterih
(nadaljevanje na 8. strani)

zdaj razsvetljena je noč ...

ADVENT

● Beseda »advent« pomeni prihod. Advent je čas, ko pričakujemo prihod božjega Sina na zemljo. Gre pravzaprav za trojni Gospodov prihod: za zgodovinski prihod v Betlehem pred skoraj 2000 leti, za njegov prihod v nas po milosti in za njegov prihod na koncu zgodovine k sodbi.

● Advent naj bi bil kot čas hrepenenja po Odrešeniku poseben čas molitve, branja svetega pisma in pokore. Tako so se nekoč člani izvoljenega naroda pripravljali na prvi Gospodov prihod, tako se pripravljamo mi na njegov prihod v nas na božič!

● Adventni venec je pomenljiv okras krščanskega doma v tem času. Vsak večer naj bi družina ob njem zmolila angelovo češčenje, zapela adventno pesem in skupaj prebrala iz svetega pisma odlomek o pripravah na Jezusovo rojstvo. Vsak teden gori na vencu ena sveča več: znamenje, da nam je Jezus, ki je luč sveta, vsak dan bližje.

● Veliko je vredno iti vsak dan v adventu k maši in obhajilu: boljše priprave na božič si sploh ni mogoče misliti.

PRIPRAVA NA BOŽIČ

● Slovenskega božiča si brez jasic sploh ni moč predstavljati. Prav je, da so jaslice slovenske, tako v pokrajini kot v noši figuric, saj nam je s tem božja božična skrivnost še bolj približana.

božičujmo po domače!

Pravijo, da smo kristjani pri nas v manjšini... Pa vendar sem prepričan, da je med nami še večina takih, ki priznavajo, da je Bog nad nami, da je Kristus Bog, in verujejo v življenje po smrti. Tudi ti se bodo za božič predramili, pokadili po krščanski navadi svoj dom, se praznje oblekli ter šli v razsvetljeno cerkev k božični maši. Daj Bog, da bi jih bilo veliko!

nadškof JOŽEF POGAČNIK
za lanski božič

o

Urejen in okrašen dom (božično drevo in jaslice) pripomore k večjemu občutku svečanosti in prazničnosti božiča.

Druga taka zunanost je praznična pogostitev, ki je o božiču ne sme manjkati.

Za božični večer pa pripravimo tudi spored, katerega vsebino prilagodimo prisotnim. Nepogrešljive sestavine takega programa so: primerna glasba, petje (če je le mogoče, ne samo poslušanje, temveč tudi sodelovanje), branje primerne zgodbe, branje odlomka iz svetega pisma ter molitev oziroma premišljevanje.

Tako občestveno praznovanje ne poveže ljudi samo z Bogom, temveč tudi med seboj.

A.

o

V tistih časih smo živeli s cerkvenim letom: božič, velika noč, binkošti — »sveti časi« — so bili nepozabni vrhunci vsakega leta. K temu se je pridružilo slovesno zvonjenje, potrkavanje, svojska slovenska navada.

Božič se je začel s čiščenjem hiš in peko prazničnega kruha, potic, v katerem so rozine, cvebe in orehi. Že duh po poticah je bil del praznika.

O božiču smo smeli obleči najboljšo obleko. Če si imel srečo in si bil ravno na vrsti, si dobil novo obleko, drugih daril pa ni bilo. Darilo je bilo že boljše jed, veselo pričakovanje in praznik. Oče in mati sta bila doma, takrat sta živela samo za nas. To je bilo najlepše.

Na sveti večer je nesel oče na čelu vse družine po hiši posodo z žerjavico in kadihom, glasno molil, nato pa smo sedli za mizo k skromni prazniški večerji in prižgali lučke v jaslích.

Božično drevcesce takrat še ni bilo v navadi. Pojem za božič so bile jaslice, ki smo jih vsako leto znova napravili. Umetno ročno izrezljane figurice so bile sicer vedno iste, hrib, po katerem so romali pastirji s številno čredo ovac k hlevu, pa je bil vedno na novo narejen. To je bilo očetovo opravilo, smeli pa smo mu pomagati in mu prinašati potrebne reči: drva, iz papirja oblikovane dele, predvsem pa veliko mahu za hribček in travnike pred Betlehemom. Prinesli smo ga iz gozda in smo ga morali včasih izkopati izpod globokega snega — toda tudi to je spadalo k veseli pripravi.

Po večerji smo peli božične pesmi, potem pa smo šli »jaslice gledat«. Ne da bi se najavili, smo potrkali na sosedova vrata in spoštljivo občudovali njihove jaslice. Tako smo šli po vsej soseski, ki je bila ta večer kot ena sama družina. Doma smo se potem zavzeto pogovarjali, kje so tokrat jaslice najlepše, dokler nas niso zvonovi iz farne cerkve poklicali k polnočnici.

Z vseh strani, tudi zelo od daleč, so hiteli pobožni verniki z lesenimi baklami v rokah, da bi obhajali Gospodovo rojstvo. Čudovit je bil pogled na te lučke, ki so se spuščale po zasneženih bregovih in hitele k farni cerkvi, da je bila kmalu do kraja polna.

Kakor je bila naša soseska revna in majhna, je le imela dve božji hiši. Poleg farne cerkve, ki je bila posvečena sv. Lenartu, je še podružnica, na hribčku stoječa Marijina romarska cerkev. Tam je v mežnariji živela naša družina.

Starši so mi umrli v mežnariji, sestra pa še danes živi v njej. Kadar pridem v domovino, je stara hiša ob Marijini cerkvi moj najljubši cilj.

ANTON DERMOTA,
slovenski tenorist na Dunaju

● Naj bi šli otroci z očetom sami nabirat v gozd mah. Čeprav bo zaradi snega delo malo napornejše, jim bo to nabiranje naredilo posebno veselje.

● Močno vzgójen je običaj, da otroci nabirajo za jaslice slamice ali kamenčke: za vsako dobro delo smejo položiti na poseben kupček slamico oziroma kamenček, kar bo potem oče porabil pri postavljanju jaslích.

● Ponekod uvažajo med otroke adventni koledar, ki narekuje za vsak dan posebno dobro delo ali molitev ali premagovanje. Tudi to je lepa pomoč pri vzgoji.

SVETI VEČER

● Družina naj bo na sveti večer vsa doma. Nobenega drugega dneva v letu ni, ki bi bil tako družinski, kot je sveti večer.

● O mraku naj oče in mati ob spremstvu vse družine pokropita in pokadita hišo oziroma stanovanje. Med tem molijo angelovo češčenje in rožni venec, ki ga zmoliijo do konca pred jaslíchami.

● Večerja naj bo slovesnejša, saj ni ta večer posta, kot je bil včasih.

● Po večerji naj se družina zbere pri jaslích. Tam obujajo spomine, gledajo družinske slike, berejo iz svetega pisma in pojejo ali poslušajo božične pesmi.

● Tudi naj bi šla vsa družina k polnočnici. Danes, ko je ta navadno že nekaj ur pred polnočjo, to ne bo posebno težko.

**za božič in novo leto
naj vas Bog obsuje s svojim blagoslovom —
vam želijo
vaši duhovniki**

(nadaljevanje s 5. strani)

članov partije in vlade, medtem ko drugi doma in na delovnem mestu životarijo, kar je v popolnem nasprotju z načeli družbene pravičnosti. Vladati pomeni služiti.

● V Rimu se je vršil MEDNARODNI KONGRES O EVANGELIZACIJI IN ATEIZMU, ki so se ga udeležili svetovnoznani modroslovci, družboslovci in bogoslovci. Kongresniki so ugotovili, da so brezbožniki v veliki zmoti: resnične človekove svobode ni mogoče doseči brez Boga...

Danes so poskusi, da bi naredili Kristusa za revolucionarja in Cerkev vpregli v politični voz, tako na levi kot na desni. A evangelij ne daje odgovorov, za katero stranko stoji Bog. Božje sporočilo ljudem opozarja na krivice, obsoja sovraštvo in je na strani zapostavljenih. Slovenec, prof. Stres, je govoril o odnosu ZKJ do Cerkve. Ta je imela v povojnih letih do Cerkve sektaški odnos: načelno in načrtno se je bojevala proti veri. Danes je njeno stališče drugačno: zanjo je vera zasebna zadeva slehernika, ki pa nima nikakršnega pomena za družbeno življenje; slejkoprej

(nadaljevanje s 5. strani)
ateizacijo. Ateizacija torej ni stranski pojav »znanstvene« vzgoje in izobraževanja, ampak je zavesten cilj odgovornih dejavnikov. Nasprotno izjave nekaterih odgovornih predstavnikov naše družbe so zato dvomne, ker priznavajo, da je ateizem vendarle sestavni, čeprav ne bistveni del marksizma, ki je miselna osnova našemu izobraževanju. Tako razodevajo neko dvoličnost v naši družbi: treba je ustvariti videz, da je naša šola laična in ne izvaja načrtno ateizacije, ker ateizacija verne razburja, hkrati pa celotni vzgojni in izobraževalni proces nadaljevati, ne sicer nasilno, pač pa s prikritimi metodami, ateizacijo.

● Dejstvo, da članstvo v Zvezi komunistov, ki je vodilna politična organizacija v naši družbi, zavrača kakršno koli obliko izpovedovanja vernosti, najbolj globoko deli naše občane glede na to, ali so verni ali neverni. Tu je najgloblja korenina neenakopravnosti vernih pri nas.

KONEC

Za sklep še ena ugotovitev iz omenjenega predavanja prof. Rode: Slovenska Cerkev bi morala bolj zavestno in odločno stati na strani svobode. Ne zato, da bi si s tem pridobila popularnost, temveč zato, ker je svoboda od Boga. Ko brani svobodo, brani božjo pravico.

bo izginila iz zavesti in življenja ljudi kot nepotrební ostanek razrednih družbenih krivic.

● **HVALNICE IN VEČERNICE** je naslov knjige z molitvami, ki je sedaj izšla v Ljubljani. Poleg mašnega bogoslužja pozna Cerkev tudi molitveno bogoslužje ali brevir, ki ga vsak dan opravljajo duhovniki, redovniki in redovnice. Najvažnejši del tega bogoslužja so hvalnice in večernice. Cerkev želi, naj bi vsi kristjani te molitve opravljali vsak dan. Vsem našim vernikom in družinam jih zelo priporočamo.

(nadaljevanje s 3. strani)

BLED — 120 instrumentark, ki sodelujejo pri operativnih posegih za zdravljenje kostnih poškodb in obolenj, se je zbralo na tečaju, prvem te vrste pri nas. Tečaj je vodil dr. Franc Vrvec z ortopedske klinike v Ljubljani.

CERKNICA — Odprli so novo Breštovo tovarno »Mineralko«, v kateri bodo izdelovali negorljive mineralne plošče. Po načrtih naj bi prihodnje leto izdelali 260 tisoč kvadratnih metrov plošč. Ves potek proizvodnje pa bo vodil računalnik.

GORNJI PETROVCI — Iz sredstev samopriskevka so zgradili novo, sodobno zdravstveno postajo, ki je stala deset milijonov dinarjev. V njej bosta dve ordinaciji za splošno medicino, dva za zobozdravstveno službo, prostori za patronažno in babiško službo ter še laboratorij in lekarna. Ne vedo pa še, če bodo dobili tudi vse potrebno zdravstveno osebje.

GORNJA RADGONA — V Pomurju so v začetku novembra zaradi talitve snega in močnega deževja zelo narasli potoki; Ščavnica pa je močno poplavila v radgonski in ljutomerski občini. Poplavljenih je bilo več hektarjev polj s koruzo in sladkorno peso. V ljutomerski občini je ostalo več kot sedemsto hektarjev nepospravljene sladkorne pese, ki jo bodo zato delno rešili z ročnim pobiranjem.

LESCE PRI BLEDU — Edina slovenska tovarna čokolade »Gorenjka« se je znašla v proizvodnih težavah, ker je prišlo do zapletov pri uvozu surovin. Zato so imeli v prvih devetih mesecih letos za osem odstotkov nižjo proizvodnjo kot v enakem obdobju lani. Tovarna je tudi pričakovala pomoči od drugih enot matičnega podjetja »Žito«, a je ni bilo, čeprav so v prejšnjih letih zelo pomagali sorodnim podjetjem po Sloveniji.

LENDAVA — Ker je stari hotel sredi mesta postal premajhen, so se odločili za gradnjo sodobnega hotela B-kategorije. Hotel, ki ga bodo

med vesticami

Z izrezki iz slovenskih in tujih listov skušamo prikazati resnično podobo sedanjega slovenskega trenutka. Čeprav smo pri izboru za resnico nadvse natančni, odgovarjajo končno za utemeljenost poročil njih pisci oziroma uredništva zadevnih listov.

NAŠ DELAVEC:

Pred nikomer ne skrivamo tega, kar pišejo in govorijo ter poročajo o nas zunaj naših meja, po svetu. Naši obmejni organi ne zasedajo potnikom iz tujine tujega tiska.

Naš delavec, Ljubljana, marec 80/10.

KLIC TRIGLAVA:

ZAKAJ V JUGOSLAVIJI NE PRAZNUJEJO BOŽIČA?

Na to vprašanje je decembra 1978 odgovoril *Naš delavec*, priloga, ki jo slovenski časopisi pošiljajo naročnikom v tujini. Pojasnil je, da je vsakomur dovoljeno, da praznuje božič in gre k polnočnici, samo da gre tudi redno na delo. Potem navaja list ustavo, ki določa strogo ločitev države od Cerkve, in končno razlaga, da ne gre le za eno Cerkev, ker da jih je že v Sloveniji priznanih kar ducat. Kam bi torej prišli, če bi praznovali praznike vseh teh cerkva, ali pa le največjih, katoliške, pravoslavne in muslimanske!

Pojasnilo je navadna hinavščina.

Prvič je jasno, da ni praznik, če moraš zjutraj na delo.

Drugič je jasno, da ni treba, da bi praznovali iste praznike po vsej državi, ker ima že itak vsaka republika svoje praznike OF ali državnosti ali vstaje.

Tretjič je jasno, da je Cerkev prav tako ločena od države na Madžarskem, na Češkoslovaškem, na Poljskem in v Nemški demokratični republiki, pa vendar v vseh teh socialističnih blokovskih državah praznujejo božič.

Četrtrič je jasno, da ne gre za ducate praznikov vseh mogočih cerkv in ločin in ver, ampak le za en sam božič.

Petič je jasno, da je Slovenija pretežno katoliška in bi bilo torej primereno, praznovati božič po gregorijanskem koledarju. Če ga v Srbiji praznujejo po julijanskem ali če v Bosni praznujejo bajram, je to njihova zadeva.

Šestič je jasno, da so celo slovenske oblasti sprejele cerkveni praznik Vseh svetih, 1. november, in ga pod pritiskom množic, ki so hodile na pokopališča, imenovala »dan mrtvih«.

Naš delavec ni tako omejen, da ne bi dojel teh šestih dejstev in da ne bi zaključil, da imajo slovenske oblasti globok odpor do božiča, ki je praznik miru in ljubezni. »Mir ljudem na zemlji, ki so blage volje!« je božična poslanica, ki se upira ostarelim revolucionarjem in mladim karieristom. Čudno je, da niti tega ne opazijo, kako je skomercializirani božič na Zahodu izgubil prav to globljo misel. Božični možje in cirkuška navlaka potrošniškega božiča se sijajno ujemajo s plehkimi navadami socialistične družbe. Globlji smisel božiča pa bo to družbo preživel.

Klic Triglava, London, 1. avg. 80/2—3.

DRUŽINA:

PRIČAKOVANJA VERNIH V SLOVENIJI

Nekateri so videli v štirih člankih (o učbeniku *Družba in socialistična morala* za 7. in 8. razred osnovnih šol, ki so izšli v prilogi *Družine* 1979, št. 44) pravo zaroto proti naši družbi, spodbujeno z najbolj zloglasnimi političnimi in politikantskimi stremljenji. Kot da pri nas ni kritičnih zapisov o najrazličnejših kulturnih, gospodarskih in drugih spodrsrljajih. Pa vendar nimamo takih kritikov takoj za sovražnike naše družbene ureditve, za klerikalce, belogardiste in ne vem kakšne druge ostanke preteklosti.

Ali ni to spet dokaz, da ne moremo priti do normalnega in uravnovešene- ga razmerja do vernosti? Zakaj ta strah, da je vsakdo, ki še ni popolnoma zadovoljen s sedanjim stanjem v teh zadevah, v bistvu trajen nezadovolj- než, nergač in nazadnjak, ki bi rad obrnil kolo zgodovine nazaj, ker se mu toži po starih časih? Saj vendar tam odprta vprašanja niso drugega kot od- sev enega od protislovij našega trenutka.

Gre za mojo misel, da »pričakujemo (verni) od družbe tolikšno razume- vanje in podporo, kot jo pričakujemo za zadovoljitev kulturnih, izobraževal- nih ali razvedrilnih potreb«.

Ne vidim, zakaj je treba to »pričakovanje« na mah razumeti kot zahtevo po politizaciji vere in po nekakšni državni veri, torej kot zahtevo po klerika- lističnih predpravica. Ali res ni druge možnosti kot samo dve skrajnosti: z ene strani uradna, državna, vsiljujoča se vernost, z druge pa zamolčevanje, pritajen prezir in bolj ali manj velika strpnost, se pravi potrpljenje z nezaže- lenim pojavom?

Moja pričakovanja so nekeje v sredi. Da se na primer ne zamolči, da pri- dejo zdomci na božične in velikonočne počitnice, da se svetniška imena naših krajev ne okrnejo za tisti ubogi »sveti« ali »sveta«, da sme kakšna »procesija« toliko »ovirati« promet kot sprevod pustnih šem, da ima Cerkev tolikšen dostop do sredstev družbenega obveščanja kot vsak zabavni an- sambel, da gredo otroci iz celodnevne šole k verouku tako preprosto in sa- moumevno, kot lahko gredo v glasbeno šolo ali v kakšen krožek... Skrat- ka, podpora naj bo samo moralna, in sicer tako, da »načelo verske svobo- de« ne bo ostalo samo »načelo«, zapisano in razglašeno, ampak bo posta- jalo vedno bolj vsakdanja resničnost, nič bolj in nič manj, kot želimo in se trudimo, da to postajajo tudi druga naša družbena načela.

Družina, Ljubljana, 19. okt. 80/14.

DRUŽINA:

VERSKI OBREDI NA OTOKU

V listu za Gorenjsko *Glas* (3. 10. 80) smo brali kratko sporočilo z gornjim obetavnim naslovom. Mišljen je Blejski otok, v katerega cerkvi že 32 let ni več verskih obredov.

Toda bralci tega sporočila smo razočarani. Namesto pričakovane obno- vitve verskih obredov smo dočakali sklep predsedstva občinske konference SZDL v Radovljici, po katerem so ti dokončno odklonjeni.

Sporočilo v uvodu navaja, da se v radovljiški občini, še posebej pa na Bledu, že nekaj let pojavljajo tovrstni predlogi. To je res. Podpisani sem se pismeno in ustno obračal na vse zadevne forume v občini in v republiki.

Večkrat nam je bilo ustno obljubljeno, da bodo našo prošnjo obravnavali in da bo pred dokončno odločitvijo sklican sestanek prizadetih. Obljublje- nega postopka ni bilo in negativna odločitev je bila sprejeta v omejenem krogu.

Ob tej odločitvi se sprašujemo:

Zakaj ne bi ustregli upravičenim željam vernih Blejcev, okoličanov in sploh Slovencev, saj je Blejski otok z Marijinim svetiščem ena najstarejših božjih poti pri nas, ki sega stoletja nazaj?

zgradili do prihodnje turistične se- zone, bo nudil ugodno namestitev 153 gostom. Restavracija pa bo lah- ko sprejela več kot tristo ljudi.

LJUBLJANA — Zgodovino in izdel- ke enega najstarejših industrijskih obratov iz 19. stol. na Slovenskem so si lahko ogledali obiskovalci na razstavi »Železarna na Dvoru pri Žu- žemberku«. Železarna (1796—1891), ki je bila v lasti čeških knezov Au- eršpergov, je poleg izdelkov za in- dustrijo izdelovala tudi predmete umetniškega liva, kot so svečniki, okrasni krožniki, razpela, nagrobni in drugi spomeniki iz litega železa ipd.

LJUBLJANA — Na praznik Vseh svetnikov je bila na Žalah sloves- nost v spomin padlim in umrlim borcem za severno mejo v letih 1918—1919. Mnogi zavedni Slove- nci so tedaj žrtvovali svoja življenja za Zedinjeno Slovenijo v skupni do- movini Jugoslaviji. Žalne slovesno- sti se je udeležilo tudi mnogo mla- dih ljudi.

LOG PRI MOSTU NA SOČI — Po treh tednih je zopet zapejal vlak čez obnovljeni železniški nasip, ki ga je v noči med 8. in 9. oktobrom spodjedla narasla Soča. Za nov na- sip, ki bo kljuboval vsem vremen- skim in drugim nevšečnostim, so morali navoziti več kot 15 tisoč ku- bičnih metrov gradbenega materia- la. Za vsa obnovitvena dela so mo- rali odšteti več kot 30 milijonov di- narjev.

KAMNIK — Začeli so uresničevati že več kot deset let star načrt o gradnji avtobusne postaje. Najprej pa so morali porušiti hišo v Mai- strovi ulici 18, kjer bo v bližini pred- videna avtobusna postaja in bi sta- ra hiša ovirala varen promet.

KOBILJE — Število prebivalcev v tej vasi na jugoslovansko-madžar- ski meji se stalno zmanjšuje. Samo v zadnjih desetih letih se je prebi- valstvo zmanjšalo za 339 oseb. Vzrok temu je pomanjkanje delov- nih mest v tem kraju. Ljudje se mo- rajo voziti v oddaljeno Mursko So- boto ali v Lendavo, kar pa je za

mnoge neznosno. Le kak industrijski objekt bi preprečil nadaljnje odselejanje.

KRANJ — Na področju petih gorenjskih občin je še vedno razširjena steklina. Letos so zasledili 41 primerov stekle lisice, kar je dovolj resno opozorilo za vse zaščitne ukrepe pred to nevarno boleznijo, s katero bo Gorenjska morala živeti še par let. Lovci, veterinarji in prebivalci sami pa lahko onemogočijo, da bi se steklina z živali prenesla na ljudi.

MARIBOR — Letošnji zgodnji sneg je pokril tudi Pohorje, kjer ga je na travnatih smučarskih progah zapadlo kakšnih 20 cm. Sneg je bil sipek in si zato s stroji za ureditev prog niso mogli veliko pomagati. Uredili so le progi Bellevue ob pohorski vzpenjači in progo na Kekcu. Za obstojnost snega pa je poskrbela tudi nizka temperatura 10 stopinj pod ničlo.

MARIBOR — Na sejmu »Mleko 80« so podelili 152 medalj za kvaliteto mlečnih izdelkov. Pri ocenjevanju so uporabili merila, ki so v veljavi v Evropi, kar je imelo za posledico, da so podelili le enajst zlatih medalj. Na splošno se namreč opaža, da kvaliteta mlečnih izdelkov pada. Tako je na primer doba zorenja sirov prekratka in temu primerna je tudi njegova kakovost.

MURSKA SOBOTA — Zadnji čas je bil že, da so na nekaterih pomembnih cestah postavili nove smerokaze. Vozniki se sedaj bolje znajdejo na križiščih, ker sedaj pravočasno opazijo smeri proti središču mesta in ceste obvoznice za Lendavo, Maribor ali pa za mejne prehode v Avstrijo in na Madžarsko.

MURSKA SOBOTA — Terezijin semjem ima že dolgo tradicijo. Tudi letošnji je pokazal, da ima rokodelstvo pri nas še lepo prihodnost. Prodajalci iz vse Slovenije in Hrvaške so množično kupcem predstavili pisano izbiro izdelkov. Poleg pravega bogastva medicinskih izdelkov so bili razstavljeni tudi izdelki sodarjev, čevljarjev, vrvarjev, pletilj in krojačev.

Zakaj naj bi Blejski otok služil samo turističnim namenom, ko pa je postal naš odlični kulturni spomenik prav po stoletnem verskem udejstvovanju?

Zakaj se ne izpolni želja načrtovalca obnove vsega otoškega kompleksa, sedaj že pokojnega arh. Bitenca, ki se je lotil in odlično opravil obnovo Otoka pod pogojem, da bo po obnovi služil zopet svojemu namenu?

Ko sporočilo navaja še en razlog za odklonitev, pravi, da je na Bledu in v Radvljici dovolj prostora za opravljanje verskih obredov. To je res. Toda mi ne prosimo za opravljanje verskih obredov zaradi pomanjkanja prostora, temveč zato, ker je Blejski otok dolga desetletja bil in bi bil po želji mnogih še danes edinstveno versko središče in zatočišče v veselih in žalostnih trenutkih življenja.

Ignacij Škoda, blejski župnik

Družina, Ljubljana, 26. okt. 80/7.

DIE WELT:

JUGOSLAVIJI GROZI MRZLA VOJNA

Zdi se, da se je mož, ki je dolga leta usmerjal zgodovino Jugoslavije, poknil že zelo v ozadje. Bajka o Titu se začena osipati, za sedaj še neopazno, a vendar nezadržano.

Najprej je tu zunanje politični položaj beograjske vlade: poskus Titovih naslednikov, da bi v afganistanskem vprašanju postavili na noge nekakšno enotno fronto proti sovjetskemu vmešanju, je spodletel. Isti neblokadni prijatelji, ki so bili še nekako pripravljene priznati Titov osebnostni ugled, so dali beograjskemu kolektivnemu vodstvu vedeti, da nima Jugoslavija brez Tita zanje več iste teže.

Sovjetski napad na Afganistan in težka kriza na Poljskem sta sicer omogočili Beogradu, da je nasproti Moskvi malo zadihal. Nevarnost, da bi se utegnili sovjetsko vodstvo na nedobrodošel način spraviti nad Jugoslavijo, je, kot se zdi, za sedaj mimo. A Jugoslavija, katere mednarodni položaj sloni na ohranjanju ravnotežja sil med Vzhodom in Zahodom, je po poljskem primeru naenkrat soočena z nepredvidljivim in nenadzorovanim razvojem.

Gotovo ni mogoče jugoslovanskega sistema z njegovimi mnogimi ventili primerjati s Poljsko, vendar se zdi, da gledajo v Beogradu na polom poljskega »realnega socializma« z enim smehljajočim se in z enim jokajočim očesom. Smehljaje se, ker ne more sedaj nihče resno trditi, da je sovjetski vzorec boljši kot jugoslovanski »samoupravni socializem«. Jokaje pa zato, ker stoji tudi jugoslovanski gospodarski sistem pred velikimi težavami.

Novo beograjsko kolektivno vodstvo ima smolo, da so prišle težave na dan prav po Titovi smrti, tako da gredo vsaj na videz v breme Titovih naslednikov. Danes se nahaja Jugoslavija v dirajoči inflaciji (zadnje stanje 25 %).

Ker je na voljo premalo deviz in ker so zaradi zamrzovanja cen, ki ga je odredila vlada, proizvajalci in trgovci razno blago nakopičili, ni dobili ali pa je vsaj premalo kave, pralnega praška, pogosto ni mesa, pa tudi zdravil ne. V Beogradu manjka nitroglicerina za srčne bolnike, tudi preskrba s kurilnim oljem v bližnji zimi je vprašljiva.

Jugoslavija porabi danes pol deviznih prejemkov samo za uvoz zemeljskega olja in energije. Pomanjkanje kurilnega olja je povzročilo, da so ljudje navalili na električne peči. Za bližnjo zimo napoveduje električno gospodarstvo pogoste prekinitve toka.

Treba je dodati 11 %-no brezposelnost, ki jo rešuje le to, da je del delovnih občanov slej ko prej v Zahodni Evropi. Jugoslovanski dolgovi v tujini so medtem dosegli državno mejo 15 milijard dolarjev; samo letne obresti

znašajo nad dve milijardi dolarjev. Izguba v plačilnem obračunu je lani dosegla 4,3 milijarde dolarjev.

Vse skupaj je nagnilo beograjsko vlado do tega, da se je odločila za ostre ukrepe — predvsem za zmanjšanje uvoza in 30 %-no razvrednotenje dinarja. Glede tega zadnjega pravijo strokovnjaki, da je prišlo najmanj eno leto prekasno.

Kako je prišlo do nagrmdenja teh gospodarskih težav?

Eden glavnih vzrokov je bilo pretirano veselje do naložb, predvsem na republiški ravni. Republike in avtonomni pokrajini so nalagale brez ozira na skupno jugoslovansko gospodarstvo korajžno dalje.

Znani jugoslovanski gospodarski strokovnjak Branko Horvat je izjavil, da je edina izbira tista, »za katero smo se gospodarski znanstveniki zavzemali: nadaljnja izdelava, kako uresničevati načrtovano in tržno gospodarstvo, ki bi odgovarjalo samoupravljanju. Z drugo besedo: samoupravne enote morajo imeti vso svobodo delovanja, obenem pa mora biti nekje usklajevalni mehanizem, ki zagotavlja, da posamezno delovanje ne poteka v opreki s skupnimi cilji.«

Na mesto resnične svobode delovanja je stopila »zakrita, napoldržavna izbira«. Prišlo je do prikritega vmešavanja, ki je gospodarstvo ohromilo. Zato nimajo prizadevni gospodarski dejavniki danes nobenega prostora gibanja in svobode.

Jugoslovanski gospodarski strokovnjak je načelno obdolžil politične oblastnike, da so s političnim vmešavanjem ovirali delovanje tržnega gospodarstva. Način, kako je vlada dinar razvrednotila, je »udarec za gospodarstvo«.

V tej krizi je prišlo jasno na dan, kako so pomešani med seboj oblast partije (do pred šestimi meseci celó izrečna Titova diktatura), zakoni tržišča in pravila samoupravljanja. Pri tem postaja jasno, da je z vidika gospodarske uspešnosti samoupravljanje pogosto zavora.

Če se jugoslovanski vladi ne posreči kakšen čudež, lahko pride prihodnjo zimo do stavk in izrazov nezadovoljstva s strani občanov. »Če pri nas delavci stavkajo, se postavi partija na stran delavcev in reče: direktor in poslovodja sta vsega kriva. Mi, direktorji, smo v tem sistemu zadnji čistilci čevljev,« toži šef nekega jugoslovanskega samoupravnega podjetja. In dodaja: »Niti enega lenuha ne morem vreči na cesto, ker imamo takoj vse na glavi: delavski svet, sindikat, partijo in celó sodišče. Če pa se zazdi enemu mojih delavcev ali nameščencev, da bi odšel, lahko odide vsak čas. In če gre kaj narobe, sem kriv jaz...«

Vprašanje je, ali lahko jugoslovansko vodstvo ta način samoupravljanja tudi v težkih razmerah ohrani. Ali se ne bodo pojavili v partiji glasovi, ki bodo zahtevali vrnitev k narekovanemu gospodarstvu, ker bi sicer utegnili nastati splošna zmeda? Funkcionarji na vrhu, ki zares politično mislijo, vedo, da Jugoslavija stoji in pade s samoupravljanjem in da je jugoslovanski sistem lahko uspešen samo, če okrepijo tržno gospodarstvo in osebne koristi posamičnih delavcev.

Ali bodo imeli ljudje pitovske dobe ugled, da bodo uresničili zares smiselne ukrepe, npr. za pospeševanje zasebnega kmetijstva, za spodbujanje malih in srednjih zasebnih podjetij. Ali bo imela KP pogum, priznati zasebne proizvajalce ne le za nujno zlo, marveč za temelj vsega gospodarstva?

Ta čas čutijo ljudje neugodje, celó nekaj kot strah: strah pred gospodarstvom. Zato pa tudi strah pred politično prihodnostjo, ker je sedaj sen, da bo postalo boljše samo od sebe, brez mnogih naporov, razbit.

Jugoslovani pričenjajo tudi uvidevati, da ne morejo pričakovati neomejene pomoči od zunaj, če si sami ne pomagajo. To pa pomeni, da morajo imeti ljudje možnost dela, z delom pa dovolj zaslužka. Če ne pridejo politični voditelji v Beogradu do tega uvida, utegne priti v Jugoslaviji do krepkih nemirov.

Die Welt, Hamburg, 18. okt. 80/25.

MURSKA SOBOTA — Podjetje »Pomurka« je našlo pot na tržišče Saudske Arabije, kamor so letos poslali 35 tisoč ton izdelkov iz govejega mesa. Predvsem izvažajo konzerve in suhomesnate proizvode, izdelane po orientalskem receptu z dodatki pistacij in oliv. Arabski kupec je s ponudbo zadovoljen in je pripravljen kupiti tedensko okoli 18 ton takšnega blaga.

PIRAN — Poplave v noči od 15. na 16. oktober, ko je močno narasla reka Dragonja skupaj s potokom Brnico poplavlila Sečoveljsko dolino, cesto Koper—Pula, letališko stezo in osem stanovanjskih blokov, so piranski občini prizadejale za okoli štiri milijone dinarjev škode. Na nasadih hrušk, breskev in v vinogradih so ocenili za 838.000 din škode. Prizadeta so bila tudi zasebna kmetijstva, kjer je bilo hudo prav to, da niso imeli zavarovanih pridelkov.

RADENCI — Na zdravljenju v zdravilišču je umrl za srčno kapjo tajnik Slovenskega duhovniškega društva g. Mihael Jerič. V zadnji vojni je sodeloval v boju proti madžarskim okupatorjem in je bil zato obsojen na dolga leta ječe v Budimpešti. Posledice te ječe je čutil do konca svojega življenja. Pogreba na Žalah, ki ga je vodil pomožni škof dr. Grmič iz Maribora, se je poleg mnogih duhovnikov udeležil tudi ljubljanski pomožni škof dr. Stanislav Lenič.

RAVNE NA KOROŠKEM — V mežiški dolini se je na povabilo pevskega zbora »Fužinar« mudil mešani zbor »Erkel Ferenc« iz Budimpešte. Občinstvo jih je v Ravnah in v Črni nadvse prisrčno sprejelo.

RUŠE — V tovarni dušika delajo s polno paro, da bi domače tržišče preskrbeli z umetnimi gnojili, ki jih najbolj potrebujejo pridelovalci sladkorne pese. Tovarna pa dela tudi za izvoz, predvsem v Venezuelo, kamor morajo letos izvoziti 30.000 ton umetnih gnojil. Zelo pa jih pri izpolnjevanju obveznosti pesti pomanjkanje fosfornih in dušičnih snovi, ki jih iz Prahova, Šabca in Kosovske Mitrovice ne dobijo pravočasno.

ŠT. ILJ — Cestna in gradbena dela na mejnem prehodu zelo dobro napredujejo. Sedaj gradijo nadvoz. Zato so ves promet preusmerili že na novo cesto.

ŠMARJE PRI JELŠAH — Obilna letina jabolk na Kozjanskem je dala dovolj dela podjetju »Vital«. Letošnjo jesen so že odkupili in predelali približno 300 vagonov industrijskih jabolk. Računajo, da bodo to sadje predelali v 180 vagonov jabolčnih napitkov. Tudi odkupna cena je vzpodbudna za kmetovalce, ki dobijo dva dinarja za kilogram jabolk.

TOLMIN — Na občini so pripravili pravilnik, ki določa obseg in cilje denarne pomoči kmetovalcem in živinorejcem. S tem hočejo zagotoviti skladnejši razvoj te gospodarske panoge. Za tovrstne ukrepe, predvsem pa za nakup in vzrejo živine, bi na Tolminskem potrebovali vsaj štiri milijone dinarjev na leto, za zdaj pa jih dobijo le tri milijone.

VELENJE — Na povabilo domačega turističnega društva so prišli v goste slovenski rojaki iz Podjune. Koroški rojaki naj bi Velenčanom predstavili svojo turistično ponudbo ter okrepili vezi in sodelovanje z ljudmi tega območja. V kulturnem domu pa so priredili razstavo »Koroška se predstavlja«.

VELENJE — 30. oktobra so velenjski rudarji nakopali v treh izmenah rekordnih 21.600 ton lignita. S tem so presegli doslej največji nakop novembra lani, ko so v enem dnevu nakopali 21.500 ton premoga. Ker hočejo letos nakopati 4.700.000 ton lignita, delajo tudi ob sobotah. Tako hočejo nadoknaditi zamujene delovne izkope iz časa, ko so jih pestile razne težave, predvsem pomanjkanje rezervnih delov za naprave za težka mehanična dela in seveda tudi pomanjkanje delovne sile.

ZAGORJE — V delavskem domu so mladim vrstnikom iz Koroške podarili 4200 knjig in revij, ki so jih letos zbrali šolarji iz 16 šol Zasavja. Na krajši slovesnosti so nastopile tudi kulturne skupine iz Pliberka in Borovlj. To je bila že tretja akcija nabiranja knjig za naše rojake na Koroškem.

SÜDDEUTSCHE ZEITUNG:

ALI SE BO KOROŠKO VPRAŠANJE RES REŠILO SAMO OD SEBE?

Zastopniki slovenske manjšine na Koroškem slejkoprej zatrjujejo, da v državni pogodbi dane obljube še zmeraj niso povsem izpolnjene.

Obljube, ki jo je bil dal »slovenskim rojakom« koroški deželni zbor, da si bo namreč prizadeval »njihovo jezikovno in narodno posebnost sedaj in vselej ščititi«, 25 let sploh ni držal. Šele v državni pogodbi od 1955 so dobile pravice manjšine, npr. do svojih organizacij, zborovanj in tiska, otipljivo obliko. Tedaj je bila tudi zagotovljena pravica do osnovnošolskega pouka v slovenskem materinem jeziku ter uporaba le-tega kot uradnega jezika po upravnih in sodnih okrajih z mešanim prebivalstvom.

Prej je bilo to ozemlje večji del kmetijsko in gozdarsko. Posledica notranje spremembe tega ozemlja je, da se vedno več Slovencev vozi na delovna mesta v industriji, ki jo imajo v rokah nemški Korošci, ali pa se jih izseljuje v druge, večje kraje. V obeh primerih jih sicer ne pravno, pač pa psihološko največkrat okolje na delovnem mestu sili, da pridno nemško govorijo in se okolju prilagodijo, namesto da bi zahtevali svoje manjšinske pravice. Na ta način so še vedno bolj gnani v stapljanje kot pa v vključevanje priznane narodne manjšine v večino.

Kolikor več Slovencev se iz svojih rodnih občin izseljuje in kolikor več se jih iz koristolovstva ne priznava več za Slovence, toliko bolj upada število uradno naštetih pripadnikov manjšine. Predvsem v omenjenih občinah pada število Slovencev v takšni meri, da ne izpolnjujejo več zakonitega merila, po katerem bi moralo biti najmanj 25% slovenskega prebivalstva, da bi jih šteli za »mešano govorečo občino« z »dvojezičnimi krajevnimi oznakami« (npr. krajevnimi napisi). Tudi iz teh razlogov nasprotujejo tako slovenske organizacije kot Jugoslavija avstrijskemu zakonu o jezikovnih skupinah od 1976, ker je pojem »mešano jezičnih okrajev« ta skrčil na »občine« in tam vrsto manjšinskih pravic naslonil na preštevanje narodnostnih skupin; pri tem so bili slovensko govoreči občani primorani izpovedati, ali se prištevajo k narodnostni manjšini ali ne.

Zahteve po izpolnitvi pravic, ki jih je obljubila državna pogodba (podpore, radijske oddaje, pospeševanje gospodarstva in podobno) in ki so jih zapisali Slovenci v svojem delovnem koledarju, nikakor niso klici neke zatirane manjšine na pomoč. So pa vsekakor predmet, o katerem bi se dalo z zastopstvom neke skupine prebivalstva vsaj razpravljati.

Tri ustaljene stranke na Koroškem se med seboj ovirajo in čakajo, da se manjšinsko vprašanje od enega številčnega poizvedovanja do drugega reši samo, ker bodo Slovence preštevali.

Süddeutsche Zeitung, München, 18. okt. 80/8.

DER SPIEGEL:

MOLK

»Za komuniste je značilno,« je bilo čuti z odra beograjskega Narodnega gledališča, »da na koncu vse razbijejo in opustošijo.«

Imeli so vajo za igro slovenskega pisatelja Dušana Jovanoviča *Karamazovi*. Še preden je prišlo do beograjske krstne predstave, je programski svet delo spet s sporeda umaknil.

Mestni komite ZKJ je igro označil za »nesprejemljivo« in za »politično sramotilni opis«. Sooča se namreč z žalostno usodo marsikaterega člana partije.

Vsebina: spor med Stalinom in Titom. 1948 ne more neki stari komunist razumeti, kako naj naenkrat in brez razloga vrže s prestola boga, katerega brezpogojno češčenje sta mu do tedaj zapovedovala partija in Tito. Kot »kominformista« ga primejo, obsodijo in strejo. Ko je izpuščen, umre. Ma-

(dalje na strani 31)

janez jalen

tri zaob- ljube

Povest o zvesti ljubezni
med gruntarskim sinom
in bajtarsko hčerjo

Klemen je spoznal Lončarjevo Lenko iz Ljubnega: obema je bilo takoj jasno, da sta za skupaj. Dobil ji je mesto točajke v krčmi pri Žabarju pod Broscem, da jo bo lahko večkrat videval.

Takrat so bili na Slovenskem Francozi. Francoska žandarja sta zalotila slikarja Leopolda in Valentina Layerja, da sta ponarejevala njihov denar. Vtaknili so ju v ječo, kjer je Valentin kmalu umrl. Leopold pa je naredil v zaporu zaobljubo, da naslika Marijino podobo za Brezje, če ječo preživi.

Drugo zaobljubo je naredil rodinski župnik Kristan: ko so bili prišli Francozi prvič k nam, se je skril pred njimi, skril pa tudi cerkveni denar; če reši denar in če se reši sam, tako se je bil zaobljubil, sezi-da novo cerkev.

Tretjo zaobljubo je na prigovarjanje Leopolda Layerja naredila Lenka: ne bo se možila, če ne bo mogla vzeti Klemena. Klemen je namreč moral po ukazu Francozov z vozom v Rusijo, kjer je ob porazu francoske vojske močno zbolel. Rešil ga je mužik Vladimirovič.

Gruntarski sin Lovrenc Petrovec iz Dobrega polja je začel gledati za Lenko. Lenki je bil fant všeč, ker je bil vse bolj umirjen kot vihravi Klemen. Pa jo je slikar Layer spomnil na zaobljubo, ki jo je bila dala Bogu.

Na Layerjevo prigovarjanje je Lenka zapustila gostilno pod Broscem in šla za natakario k Brodarju onstran mosta čez Tržiško Bistrico.

Stari gospodar Rok jo je sprejel kot svojo hčer. Le dela je bilo zanjo preveč. Pa je izprosila od Roka dovoljenje, da lahko pripelje k hiši še svojo mlajšo sestro Lojzko.

V nedeljo je mama res pripeljala Lojzko k Brodarju. Lojzka je bila še otrok, pa skraja kar ni zaupala neobritemu starčku Roku. Ko ji je mama rekla, da bo on odslej kot njen ata in naj ga pozdravi in mu da roko, mu je segla v roko z besedami: »Dober dan, stric!« Vsi so se za-smejali. Najbolj temu, da Lojzka ni hotela priznati Roka za ata.

Stari Rok je pa Lojzko pobožal po licu in jo pohvalil: »Prav, Lojzka, četudi sem bil tudi jaz oče, celo trem otrokom. Tonček in Micka sta še kot angelčka poletela v nebesa. Marjanca je pa odrasla, da je bila že velika kakor vaša Lenka, pa jo je Bog tudi poklical k sebi, tako da sem ostal čisto sam. Boš pa ti moja. Ali ne?«

»Bom, stric.«

Čez teden dni sta bila Lojzka in Rok taka prijatelja, da drug brez drugega kar strpeti nista mogla. Saj je pa tudi otrok do zadnjega kotička napolnil s svojim žvrgolenjem za družino že umirajočo hišo.

Bila je pa Lojzka tako podobna Lenki, da nobena hči materi ne more biti bolj. In so res dva, trije, ki niso razmer poznali, vprašali, če je veseli žvrgolevček točajkin otrok.

Rok sam je bil pa res nezakonski otrok. Mama, ki ga je še v pleninah prenašala po bohinjskih planinah, mu je umrla, ko je komaj odrasel. Odšel je v svet s trebuhom za kruhom in se poročil z Brodarjevo Špele. Res ni bila lepa, pa tudi zdrava ne in še nekaj let starejša, pa jo je vseeno vzel, čeprav je ona ostala do smrti gospodar, sam pa je kakor pred poroko pripregal po podbreškem klancu navzgor. Razumela sta se pa kar dobro. Škoda, da so jima vsi otroci pomrli in sedaj nima niko-

gar svojega, da bi mu zapustil domačijo.

In je razmišljal sem in je razmišljal tja in dal čez nekaj dni poklicati može in je napravil testament.

Tiste dni po malem šmarnu je pa lepo z Bogom spravljen umrl. Zapeljali so ga v Naklo in pokopali v prekopani grob njegove žene Špele. Ob grobu ni nihče drug jokal kakor Lenka in Lojzka. Jože in Mica sta ostala doma, ko nista več zmogla uro hoje.

SLOVENSKA BESEDA

Sonce je pripekalo, da je od brade kapalo.

Saj je bilo pa takrat, ko je Vladimir Vladimirovič dvignil Klemena iznad poginulega Murija, toliko bolj mraz. Nerodno ga je pritovoril domov, od mraza vsega trdega, in na pol v zmedenosti je Klemen govoril skoraj po rusko.

Ledeni mraz se je pa spremenil v vročino. Klemen je bledelel in neprenehoma ponavljal: »Baratom, baratom, baratom.« Kadar je pa v vročici spregovoril besedo Lenka, so se Rusi križali, ker so mislili, da po »baratomo« preklinja.

Ruske žene, so se zavoljo »baratoma« zavzele za Klemena in ga z vso skrbnostjo spet postavile na noge. Ko se je pa okreplil in se ni hotel ozreti po nobeni ženski, je postal iz »baratoma« »vojenopleni«.

Koj spočetka in še tudi na pomlad se Klemen zavoljo zdravja ni upal na pot. Za delo je pa poprijemal. Marsikaj so se domači od njega naučili. Kmalu je iz »baratoma« in »vojenoplenija« in »Avstrijaka« postal »Kliment«. Ker napoleonskih zmed, kolikor je pač zmogel zvedeti, še ni bilo konec, ni Klemena nič kaj preveč mikalo, da bi silil domov.

Za Klimenta je zvedel tudi vlastelin, lastnik zemlje. Vzel ga je v svojo graščino, da bi tudi tam vpeljal novosti. Ponudil mu je, naj se oženi in za vedno ostane pri njem v Rusiji.

Ko je Kliment vse to odklonil, mu je mogočnjak kar naravnost povedal, da Avstrije ne bo nikoli več videl. Če bi skušal kaj kljubovati in se upirati, ga bo s korobačem po hrbtu, pa ga bo brž minilo.

»Ja, ja, ja! Potrpežljivosti se bo treba naučiti,« si je rekel, ko je stopil čez prag graščine. »Ne boš me pa ne, čort vampasti!«

Leto za letom je tonilo v preteklost. Kliment je postal kar ugleden. Nič hudega mu ni bilo sredi ravne stepe, od koder ni bilo videti nobene gore. Samo domotožje je postajalo čim dalje bolj neznosno. In ... kaj je z Lenko? Bogve če ata še žive? Morebiti jih je prav njegova svojeglavost spravila v grob...

Uveljavil se je celó tako, da je smel hoditi na lov, kar je bilo njegova edina zabava. Grede je pa spoznaval stepe in se tako spoprijateljil z njo, da se je znal skriti v njej bolj kakor škrlanček v nizki pomladanski travi.

Spet je ozelenela pomlad. In ptiči so se v jatah selili v severne kraje.

Tudi Klemen ni več zdržal. Kar zmanjkalo ga je.

Preden ga je vlastelin ukazal zasledovati, je bil že precej daleč. Do hiteli so ga sicer še, pa se jim je prikrlil in je tičal v stepi, dokler jih ni videl, da so se zaskrbljeni zavoljo neuspeha vračali. Naprej je hodil z eno skrbjo manj.

In je hodil in hodil, včasih nepretrgano od svita do mraka in vedno samo za soncem. Videl je dosti sveta, slišal prenekateri jezik, ki jih je večinoma toliko razumel, da se je za silo pogovoril.

Na Dunaju ga je zamikalo, da bi poiskal kakšnega domačega vozarja in bi prisledal vsaj po ravnem in s klancev navzdol. Bi, če bi ravno na koga naletel. Pa ni. Kakor bi se bili vsi v tla udrl. Še kranjske besede ni nikjer ujel. Sicer pa morebiti še tako pride domov prezgodaj, če najde Lenko poročeno.

Kar nič se mu ni nikamor več mudilo.

Pa vendar. Doslej je hodil vedno s soncem, zanaprej je pa zavil pod sonce.

Čez nekaj dni je že zašel v kraje, kjer se je lahko pogovoril po slovensko. Drugi večer se je ustavil v vasi, kjer nemškega niti razumeli niso več. Kakor pesem je bila njih govorica, čeprav so narahlo pogrkavali.

Klemenu se je zazdelo, da je že skoraj doma. Nikamor se mu ni mudilo. Ali ga je domača beseda, ki je devet let ni slišal, zadrževala ali pa ga je preveč skrbelo, kaj je z Lenko.

»Pravzaprav mi ni vredno hoditi domov,« je razmišljal na senu pri Ridovtu onstran Ljubelja, kjer je zadnjo noč spal. »Saj je nemogoče,

da bi me devet let čakala, ko se ves čas niti oglasiti nisem mogel.«

In je sklenil, da domov sploh ne gre. »Naka, ne grem domov. Nazaj na Rusko pojdem.«

S to mislijo je zaspal. Truden je bil in pa — kozarec, dva, ga je snoči zvrnil čez potrebo. Menda od samega veselja, da je bil že na pragu domače zemlje.

Vstal je, si otepel seno, spil kozarček žganja, si kupil še kos kruha in odšel. Pa ne nazaj v matjuško Rusijo. Ne. Po stezi čez Zelenico, naprej proti domu.

Med potjo na Zelenici je s starim ovčarjem Andrejem samo spregovoril. Tudi na Jezercih, kjer se je toliko ustavil, da si je nadrobil v zavreto mleko kruha, ga niso spozali. Kako tudi? Kot golobrad fant je odšel zdoma, sedaj se pa vrača z gosto temno brado in precej čudno oblečen. Tudi govori malo drugače.

Sklenil je, da se tudi doma ne izda, dokler ga sami ne prepoznajo.

Pred križem na skali na Krniškem vrhu mu je korak kar sam od sebe zastal. Klemen se je odkril, se pokrižal in začel potihem moliti. Pa se mu je molitev kaj kmalu sama od sebe sprevrgla v zamišljenost in solze so mu stopile v oči.

Zdramilo ga je potrkanje, ki se je oglasilo iz doline. Samo odkod, ni mogel uganiti. Z Rodin ne. Saj rodinske cerkev je že videl.

Pohitel je naprej in na vrhu Velikega mela od začudenja obstal. Zagledal je bil skoraj tik pod sabo novo brezniško cerkev, ob kateri je bilo vse črno ljudi.

Kar samo ga je vrglo po grušču navzdol. In je ravno še ujel, kako je med potrkanjem šel iz novega župnišča škof Avguštin Gruber, ki ga je spremljala številna duhovščina, v novo cerkev, da jo posveti. Delil je z desnico blagoslov faranom, ki so poklekali pred njim. Tudi Klemen je pokleknil.

Koj po maši je odšel Klemen skozi Dosloviče na Reber. Dom bo že videl s Krniškega roba. Domov pa za sedaj ne stopi. Mora najprej dognati, kaj je z Lenko.

Pri Žabarju pod Broscem Lenke ni bilo več. Zvedel pa je, da je pri Brodarju na Bistrici. Če je poročena ali samska, pa namenoma ni hotel poizvedovati. Če ga ne čaka več, je bolj prav, da izve čim kasneje. Saj bo še potem dovolj bolelo.

Lačen in žejen se je pod noč ustavil pri Brodarju. Ni bil edini gost. Postregla mu je napol odraščena deklica, povsem podobna mladi Lenki. »Njena hči ne more biti,« je izračunal Klemen. Najrajši bo sestra.

V kuhinji je Lojzka povedala Lenki, da sedi v hiši čuden tujec, ki ne odmakne oči od nje.

Kakor po opravih je odšla gospodinja Lenka v hišo. Bradatega tujca je samo mimogrede pogledala. Zdel se ji je znan, pa se ni mogla domisliti odkod. In ga je še in še hodila pogledovat.

Medtem je pa Klemen iz pogovora med gosti že ugotovil, da Lenka še ni poročena. »Kaj pa, če je že drugemu obljubila svojo roko?« je sklonil glavo.

Lenka se ni mogla več zdržati. Mora poizvedeti, kdo je tujec. Stopila je tik ob njega in prijazno vprašala: »Morebiti še kaj želite?«

Klemen je dvignil glavo in odkimal. »Ne, zdaj nič.«

Lenka je obstremela. Klemena je bila spoznala po glasu. »Klemen! Kaj vidim prikazen? Ali si živ ali si mrtev?«

»Živ, seveda sem živ. Ves, kar me je,« se je zasmejal.

»Klemen, moj Klemen!« Razprostrla je roke in vpričo vseh objela in poljubila kosmatega tujca.

Gostje so sprva obstremeli. Potem pa ... Od vseh miz bi vino teklo, ko ne bi vsa hiša žalovala za mrtvim

izpod- kopana cesta

gruntarski sin in bajtar-
ska hči — in med njima
lepa ljubezen

PETO KOLO

Za božič je tudi v dolini zapadel sneg. Toliko se ga je bilo naletelo, da je tudi treba zapreči sani.

Do svečnice je še vedno po malem prisipalo in mraz kar ni hotel

popustiti. Saninec je bil trd in zgla-
jen in sani so tekle kakor po steklu.
Zjutraj je še vedno škripalo pod no-
go, čeprav niso bili čevlji zbiti na
škrip.

Markov Klemen iz Krnic že dve
nedelji ni šel k maši na Breznico in
še tretjo ne pojde. K maši je hodil v
Begunje, da ni poslušal lastnih okli-
cev, s čimer bi si nakopal nesrečo v
zakonu. Brodarka, Lenka, je pa kot
nevesta šla prvo nedeljo v Ljubno
namesto v Podbrezje, drugo v Na-
klo, kam pa pojde prihodnjo, še sa-
ma ni vedela. Saj na to skoraj po-
misliti ni utegnila, ko je bilo čez
glavo skrbi.

Najprej je bilo treba Lenki po-
iskati teto in družico. Povpraša Kle-
mena, katero naj prosi.

Klemen se je samo nasmehnil.
»Pri najini poroki je že tako vse dru-
gače kakor pri drugih, naj bo pa še
to! Nama vse nagaja. Drugod ženi-
tev marsikje steče kakor po maslu,
kasneje pa zakon skozi življenje
drdra kakor razmajan voz po ozkih
kolesnicah, vsak dan znova nasutih
s trdim kamenjem, za možko pest
debelim.«

»Pri nama, Klemen, menda ne bo
ropotalo,« je segla nevesta ženinu
ljubeče v roko. Sedela sta sama pri
gorki peči v gostinski sobi. Gostov
ni bilo. Družina je pa takoj po iz-
moljenem rožnem vencu odšla spat.

»Trola! Saj vendar nisi več
otrok!«

Klemen se ni mogel premagati.
Tesno je pritisnil k sebi Lenko in jo
poljubil kakor še nikoli doslej ne ta-
ko. Kot trd gorenjski kmet ni bil kaj
prida vnet za muckanje, kakor je
imel navado reči predvsem poljubo-
vanju.

Vsa brez moči mu je Lenka
omahnila v naročje.

Klemen pa... Menda mu je bli-
snila skozi pamet poštenost njego-
vega očeta Marka. »Lej, Lenka! Ka-
kor nama na ljubo se je tvoja se-
stra Barba, čeprav je mlajša kakor
ti, že lani poročila. Pa naj bo enkrat
teta mlajša kakor nevesta. Naj bo
še družica malo mlada: Lojzka bo
kar prava, če ti je prav.«

»Pa še kako mi je prav!«

»Jaz si pa vzamem za starešino
domačega gospodarja, brata Bošt-
jana, za druga pa njegovega sina
Primoža. Je že kar dorasel. Lojzka
in Primož, družica in drug, kar lep
par bosta, če ti je prav.«

»Kaj mi ne bo!«

Poslovala sta se. Klemen je oble-
kel kratki kožuh, nataknil rokavice,
zajezdil in odpeketal.

Lenka je ugasila luč, odšla v
zgoranjico in legla. Lojzka je v drugi
postelji že spala.

Pri Brodarju na Bistrici so v so-
boto zjutraj že navsezgodaj šarili v
hiši in v hlevu.

Prvi je bil na nogah stari opešani
Joža. Noč je prebil v konjaku, kjer

gospodarjem, ki so ga bili pred dve-
ma dnevoma pokopali.

Drug dan pred poldnevom je bil Kle-
men že v Krnicah.

Stari Marka je stal na pragu. Ko
je Klemen stopil skozi leso na dvor,
je ata koj spoznal svojega najmlaj-
šega, svojega desetnika. Po hoji ga
je spoznal. Pohitel mu je naproti in
ga kljub gorenjski vozarski trdoti
dokaj bolj pristrčno objel kakor sve-
topisemski oče svojega izgubljene-
ga sina.

BRODARKA

Za Rokovim pogrebom sta šli
Lenka in Lojzka črno oblečeni ka-
kor skoraj vse druge ženske. Za na-
prej sta hodili samo temno obleče-
ni, povsem žalovali pa nista. Jima
umrli ni bil ne oče ne brat niti stric
ne. Bi ju utegnil kdo celo obdolžiti,
da se bogate dediščine nadejata,

ko pokojni ni imel svojih ljudi. Len-
ki in Lojzki pa to še mar ni bilo. Sa-
mo da se je Klemen vrnil, je pelo v
Lenki.

Zares zaskrbljena zamišljena sta
pa postala hlapec Joža in dekla Mi-
ca. Oba je skrbelo, kaj bo z njima,
če se ju umrli gospodar ni spomnil.

Sedmina je bila na svetega Ila
dan. V Naklem ob osmih: črna peta
maša z libero. Domov se jim kar nič
ni mudilo. Celo v krčmo so utegnili
zaviti.

Na sedmino doma — kuhala je
dobro kosilo Lončarjeva mama z
Ljubnega — so bili pa povabljeni
samo sosede, ki so pokojnega no-
sili in zagrebli, pa možje, katerim je
Rok zaupal svoj testament.

Po križu za angelovim češčenjem
se je oglašil najstarejši izmed mož
testamentarjev in povedal, da je raj-
ni vse svoje premoženje zapustil

svoji zadnji gospodinji, Lončarjevi
Lenki, ki pravi, da se sploh ne bo
možila. Če se pa bo, ne sme do
smrti prepisati domačije na svojega
moža. Naj ima mož »na hruški nu-
mero«, kakor jo je moral Rok imeti
do smrti svoje žene. Niti nikomur
drugemu ne sme dati, dokler bo sa-
ma živa. Za kasneje bo pa že vide-
la. Če ne bo imela sama otrok, ima
sestro Lojzko. Joža in Mica imata
do smrti vso oskrbo pri hiši.

Lenka se tega ni nadejala, še
manj njena mama.

Prvi se je oglašil Joža: »Sem ve-
del, da je bil Rok poštenjak do
dna.«

In so sedli in odjužinali in vsi
skupaj zadnjič z nevidnim rajnim
odmolili rožni venec.

Pri Marku v Krnicah sta že vse
dni ata in Klemen premišljevala, kje
bi se našlo kakšno pripravno gne-

je prejšnja leta stalno spal, čeprav je imel sedaj v sobici pod strešnjo posteljo. Ko je v Podbrezjah zazvonilo dan, se je pokrižal in odmolil angelovo češčenje, potem je postavil v žleb za konja rezanico.

Tako težko mu že davno ali pa sploh nikoli še ni bilo pri duši. Nov gospodar pride k hiši. Joža je pustil večji del življenja pri hiši, pri Brodarju. K poroki pa danes ne bo vozil. Res ne more več.

Čez čas je prižgal leščerbo. Najprej je pregledal opremo; se ni povsem zanesel na Janeza, nevestinega brata, ki bo vozil.

Joža je obdrnil s slamo konja in ju pogladil še s ščetjo, da sta se svetila kakor blisk.

Sédél je na stolček in zadremal. Ga je le zmoglo.

Ob prvem svitu so se vrata odprla. Joža se je prebudil in dvignil glavo.

Preden se je povsem zdramil in hotel pozdraviti, ga je že gospodinja prehitela: »Dobro jutro, Joža.«

»Bog daj, Lenka.«

Pa se je pri pričji spomnil, da mora začeti Lenko vikati. Vstal je in zaskrbljeno vprašal: »Ste prišli gledat, če je vse v redu? Vse je v redu. Hkrati je pa vse narobe, ker jaz voziti ne morem.«

Lenka je do dna razumela starčkovno bridkost. Da ga vsaj malo potolaži, se je naredila hudo. »Joža!« Dvignila je v pest stisnjeno ro-

ko in požugala. »Joža! Samo še enkrat me poizkusi vikati! Jaz sem bila, sem in bom ostala zate samo Lenka.«

»Lenka!« In je zaihtel in zajokal kakor otrok, od starosti do onemoglosti opešani stari Brodarjev pripragar Joža. Na devetdeset let mu je teklo življenje. V moških letih je bil močan, da je potisnil, če je bilo treba, vsaj za pol konja.

Vdanost starega zvestega hlapca je tudi Lenki osolžila oko. Prijela je Joža za roko, ga odpeljala v kuhinjo, mu natočila vinski kozarec slivovke, postavila predenj polno čerfo mleka in mu odrezala velik kos pogače.

Medtem se je povsem zdanilo.

Nič manj dela kakor pri Brodarju na Bistrici, rajši več, je bilo zadnje čase tudi pri Marku v Krnicah. Pripraviti je bilo treba Klemenovo balo.

V hiši so že več dni šivale tri šivilje. Zarobile so — seveda vse na roko — skladovnico rjuh in sešile ducat vajšnic, preoblek za vzglavne blazine, naredile srajc in svitic, da jih Klemenu do sivih las ne bo treba novih.

Skrinjo in predalnik je Tonej, mizar, kljub vsemu priganjanju pripeljal šele v sredo zvečer. Zamude je bil kriv, tako se je vsaj izgovoril, moster Layer, ki je prepozno prišel skrinjo poslikat, da se v tem mrazu

ni mogla prej posušiti. Menda se je malo zapredpustoval.

V petek zvečer so bile Klemenove bale že vse nared.

Začelo se je daniti. Jutro je bilo mrzlo in jasno. Od Kamniških gora, izpod Krvavca navzdol, pa menda prav do zameglene Ljubljane je vse navzdolž žarel rob ravnine, kakor bi za njim gorela vsa zemlja, prav dol do turških meja.

Pri Brodarju na Bistrici je nevesta Lenka napravljala družico, sestro Lojzko. Počesala jo je na prečo in spletla lase v debele, težke kite. In sta oblekli naškrobljena, občipkana spodnja krila in žamet in židano, rožasto naprсно ruto in z dolgo židano pentljo zavezan širok črn predpasnik. Nato je prišla na vrsto avba. Zadaj sta jo zavezali s širokimi židanimi trakovi, ki so segli po hrbtu navzdol do pasu.

Vzšlo je sonce. Joža je zapregel praznično okomatana konja, ki sta se nemirno prestopala pred sanmi in pozvonkljavala vsak s svojim vencem kraguljčkov.

Iz Brodarjeve hiše na Bistrici sta prišla Janez in Lojzka, brat in sestra, oba v rožastih kožuhih, da se odpeljeta v Krnice na Klemenov dom bale vozit. Ovila sta si noge vsak s svojim zelenim kocem in sedla na desko, pritrjeno prek lestvenika na saneh. Preden je Janez počil, da požene, je prihitela iz hiše

zdo za Lenko. Je pa v ponedeljek zjutraj Klemen atu povedal, da je Lenka postala Brodarka.

»Ješ! Potem si pa na konju!« se je razveseli grabljivi stari Marka. »Kar brž mora biti poroka, da ti jo kdo drug ne prevzame!«

»Poroke najmanj pol leta še ne bo,« se je zasmeljal Klemen.

»Kaj si ob um?« je skoraj vzrožil stari.

»Žaluje za stricem, ki ni bil njen stric, čeprav več kakor oče.«

»Pazi, da te kdo ne prehit! Ga ni v našem kotu, ki bi si ne želel postati Brodar na Bistrici.«

»Se nič ne bojim. Nihče ne bo postal Brodar. Niti jaz ne.«

»Kaj...?« je zazijal stari. »Za hlapca poš šel k hiši?«

»Ata, le počasi!« In mu je lepo dopovedal, kako pravzaprav je.

Marka ni znal nič več ugovarjati.

Samo revsnil je: »Prav. Pa imej hišno numero na hruški!« In je nekako iz togote še pristavil: »Pa obrij se, kosmač nemarni!«

Klemen se je na vsa usta zasmeljal: »Že vidim, da se bosta z Lenko dobro razumela. Tudi ona me naganja, naj se obrijem.«

Stari Marka je stopil v klet in je prinesel bokal vina. Kmalu ga je minila vsa godrnjavost.

Pred pustom je bila poroka. Mraz je bilo in sneg zmrznjen. Kar žvižgalo je pod sanmi. In zvončki in kraguljčki so zvonkljali in rožljali; in vriskali in ukali so, da kar jenjati niso znali.

Starega Marka iz Krnic ni bilo na svatbi. Povsem je obnemogel.

Na svetega Gregorija dan, ko se ptički ženijo, so ga pokopali.

KONEC 2. DELA

še Lenka in sestri Lojzki naročila, naj dobro skrrije peto kolo. V Krnicah da ga ne smejo ukrasti, na Bistrici naj ga pa le. Da bo čim več zabave in smeja.

Bilo je izredno lepo zimsko jutro. Janezu in Lojzki se je zdelo, da sta kar mimogrede prizvonkljala v Krnice na Markov dvor. Še zeblo ju ni nič, le v lica sta bila malo bolj zardelela.

Pozdravit ju je prihitel drug Primož, gospodarja Boštjana sin, šele pred nedavnim do vrha dorasel fant, v jerhovini in škornjicah, v rdečem žametnem telovniku, z vrsto okroglih srebrnih gumbov po prsih navzdol. Suknen suknjič pa je imel kljub mrazu samo ogrnjen. Za precej nazaj nagnjenim klobukom so se mu lesketali krivci.

»Bog vaju sprimi!« je pozdravil in pristopil k Lojzki. Dasi je ni prvič videl, je kar obstal. Začudil se je in všeč mu je bila, kakor še nikoli ne.

Primož je odvedel Lojzko v gorko hišo, poprosil mimogrede očeta Boštjana, naj gre Janezu pokazat, kam naj priveže konja, naročil za na novo došla gosta zavretega vročega vina, da se ne prehladita. Mislil je seveda samo na Lojzko. Kar ločiti se ni mogel drug od družice.

V hiši je zbranim za mizo vsem hkrati predstavil Lojzko ženin Klemen in jo posadil na častno mesto, med tiste, ki bodo nakladali in vozili bale.

Sicer Primož ni sédel poleg Lojz-

ke, ni utegnil. Sukal se je pa ves čas okoli družice. Kmalu so balarji to opazili in so videli, da bi bila drug in družica lep par.

Na prvi voz so prinesli najprej težko skrinjo. Sam mojster Layer jo je poslikal. Na eno končnico je upodobil oblečeno ljubensko Marijo. Udarjeno z Jezuškom v naročju, na drugo je napisal sladko ime Marijino. Spredaj je pa sveto ime Jezusovo z venčki živo okrasil. In še predalnik so postavili na prvi voz. V skrinji je bila zložena ženinova obleka in obutev, v predalniku pa posteljno perilo.

Na drugi voz so nastlali široko zakonsko posteljo, špampet, in postavili nanj še zibel, bogato okrašeno z rožami. In da ne bo hodila otrok mōra tlačiti, ni smelo manjkati peterokrake, z eno potezo zarisane zvezde, mōre.

In še za kuhinjo je bilo treba poskrbeti. Zato so na tretji voz začeli nakladati lonce in piskre in skleda in latvice. Na vrhu vsega posodja so povezali še sklednik.

Na naslednji voz so naložili krušno mizo, mesilnico, da bo mogla gospodinja kruh peči. In še malo mesilnico za flancate so pridejali, da bo lahko, če ne večkrat med letom, pa vsaj za pusta cvrta.

Naložili so žita za cel voz.

Na zadnje, na šeste sani pa vso preostalo drobnjarijo.

Zadaj privežejo še Rjavca, da bodo vsi koj vedeli, kako so vozarji Markovi najmlajšemu privezali konja namesto krave.

K pravemu kosilu balarji niso sedli. Jedli so zvrstoma, tokrat eni, drugokrat drugi. Ni kazalo pustiti voz samih, saj bi jim utegnili fantje vse v kolobar zmešati, ko so ves čas pridno stikali za petim kolesom.

Odzvonilo je poldne in odmolili so angelovo češčenje, potem so pa zapregli. Vse je bilo nared, samo družico so še čakali, da sede na prvi voz s križem, z bogcem za v hišni kot v roki. Privedla jo je gospodinja Mina, na voz ji je pa pomagal njen sin Primož, drug, čeprav ni on vozil prvega voza. Drug drugega sta se tako prijazno nasmejela, da so se radovedneži pred vrati kar spogledali.

Vozniki so z biči prekrizali tla pred konji, glasno počili in pognali. Konji so pretegnili, Lojzka je pa na-

gajivo postrgala korenček gruči fantov, ki so stali ob strani in niso bili nič kaj prave volje. »Šlek, šlek, šlek! Tok se vam ni posrečilo sneti petega kolesa. Še ne veste, da ga Ljubenčanke skrijemo med skleda, piskre in lonce.«

Sedaj so fantje vedeli, da je Lojzka peto kolo, velik hleb pogače, prikrila s črepinjami. Saj se jim je že prej zdelo, pa niso hoteli lončene posode premetavati, da bi loncev ne pobili.

Na sredi vasi so balam zašrangali. Poliček ovsa so bili vsuli v konjsko korito in ga postavili pred konja, ki sta bila vprežena v prve sani. Konja sta se sama od sebe ustavila.

Pri mali mizi na sredi poti so štirje hiteli kvartati, kakor bi šlo za pet gruntov. Da se ne puste motiti, še manj pa pregnati, so ugovarjali. Posebno takim potepuhom ne, ki hočejo pri belem dnevu odpeljati kar pol vasi. In so se precej časa hudo-mušno šaljivo prerekali sem in tja, dokler ni drug Primož oddrgnil mošnje iz mačkove kože in se s srebrnim tolarjem odkupil.

Fantje so cesto odgradili in bale so odzvonkljale pa stagnah navzdol. Vozniki so hodili polega voz in pokali z biči in vriskali. Na veliki cesti so pa tudi sami sedli na sani.

Lojzka se je pripeljala prav pred hišne duri pri Brodarju. Pa je bil spet Markov Primož tisti, ki je prepustil svojega konja vnemar in hitel pomagat družici na tla, dasi pomoči ni prav nič potrebovala. Kar nekako nenavadno je bilo videti.

Začeli so razkladati bale. Fantje so pridno pomagali nositi v hišo in bi bili peto kolo kar gotovo sami iztahnili, pa jim je Janez malo namignil, kje naj ga iščejo.

»Ga že imamo — peto kolo,« je zmagoslavno vzkliknil Španov Naca in zakotalil velik hleb pogače daleč po zmruženem snegu. Drugi so se poglali za njim, ga vlovili in pravično razdelili na enake kose, ki so bili tako veliki, da je vsak nesel več pogače domov, kakor je je mogel pojesti. Da pa ni bil kruh presuh, je Lenka postavila fantom nekaj bokalov vina na mizo v veži.

Balarji so obedovali v gorki hiši. Cela svatba je bila že kar v soboto. Jedli so na kurji juhi zakuhane rezance, dvojne sorte pečenko, telečjo z narezano solato in prašičevo z

zeljem, in še vse drugo. In potice in flancate in ... Vina je bilo pa kar troje sort: žametno črno, rdeče in cekinasto belo.

Stregli sta gospodinja sama, nevesta Lenka, in pa Lojzka, kar v svatovski obleki. Kdaj pa kdaj je posegel vmes tudi Primož, drug, pa le bolj zato, da se je mogel malo pritakniti Lojzke, družice.

In so jedli in pili in dobre volje bili, dokler jim ni zahajajoče sonce spet zapreglo konj.

Sedaj so pa koj pognali v dir. In krugljci in bronasti konjski zvonci so drobili in zvonkljali, kakor bi se sam Elija peljal v nebеса.

ŠIROKA SVATBA

Drug dan je bila nedelja. Od Marka v Krnicah je šla družina k maši na Breznico, ženin Klemen in drug Primož pa v Begunje, čeprav je bilo trikrat dlje. Oba sta bila že svatovsko oblečena, le šopkov še nista imela zataknenih za trakom na klobuku.

Vsi so šli k maši, le oče, stari Marka, je ostal doma. Res je opešal. Ni zmogel več. Sapa, sapa ga je dajala in srce mu je opešalo. Leta so leta.

Čez dan so ženske še nekako mirovale. Na noč so pa flancate zamislile. Da bodo imele bolj mir, so rekle.

Že ves truden je bil stari Marka še ob večerno spanje. Od dveh naprej pa že dlje časa nobeno noč ni mogel več očesa zatisniti. Vse navrh se je začelo še vreme nekaj kisati. Tako slabega se že dolgo ni počutil ali pa še nikoli ne.

Na Rodinah pri svetem Klemenu je zazvonilo dan.

Ženske zunaj so iz šepetanja prešle v glasno govorjenje in so se kdaj pa kdaj kljub obilici dela zaklepetale, kakor bi se nič več ne bale zbuditi očeta. O, ko bi vedele, da pravzaprav vso noč ni zatisnil očesa! Sedaj bi morebiti malo zadremal, pa bo vsak čas treba vstati, da vidi svoje otroke, kako bodo prihajali na svatbo najmlajšega, da jih z njim vred, s Klemenom, vse še enkrat po tistem blagoslovu.

V hlevu je petelin glasno napovedal dan, oča pa je začel mrmraje moliti jutranjo molitev. Potem se je skopal pokonci.

V hiši se je z otišanim korakom začel prestopati ženin Klemen.

Zasneženi Bohinj

»Lej, lej, kako je fant dober! Misli, da spim, pa me ne mara buditi. Ga že priključem.«

Začel je narejeno kašljati. Najprej tiho, potem pa čedalje glasneje, dokler ni Klemen odprl vrat in vprašal: »Ata, ali vam ni dobro?«

Klemen je stopil tik očeta.

»Dobro mi je, hkrati pa slabo. Dobro, ker sta se z Lenko dočakala, slabo pa, ker te več doma ne bo.«

»Ata!« Klemen sam ni vedel, kdaj je pokleknil in naslonil glavo očetu v naročje.

Marka ga je pobožal, poljubil na čelo, ga pokrižal in glasno, skoraj slovesno, govoril: »Klemen, desetnik! Najmlajši in najbolj preizkušeni izmed mojih otrok! Bog blagoslovi tebe in Lenko in vajine otroke, do tretjega in četrtega, petega in stotega rodu!«

»Amen,« je odgovoril Klemen.

Oča je pa zaihtel.

Nato so prihajali otroci, drug za drugim. Zahrumela je hiša in tudi Marka je oživel kakor že davno ne.

Podajal je roko in vsakogar znal ogovoriti z besedo, ki se je prilegla prav njemu in ga kakor pobožala.

Rad je imel Marka svoje otroke in njihov otrok, tudi sedaj še, ko so starejši že začeli svetiti.

Pri Marku v Krnicah je nastal v hiši in veži in zunaj na dvoru vrišč, kakršnega ta domačija še ni dožive-

la. Ženske so se oblizovale s sladko kavo, moškim so pa stregli z domačim žganjem in zavretim vinom. Za vse je bilo na lesenih pladnjih na mizah kupe prekajenega mesa in klobas. Pogačo, potico in flancate so pa kar v rešetih ponujali naokrog.

Ko bo na Rodinah pri svetem Klemenu odzvonilo sedem, so bili rekli, se odpeljejo.

»Bom, bom, bom,« se je oglašil svetega Klemen srednji zvon.

V hišo je stopila gospodinja Mina, že svatovsko oblečena. Pokrižala se je in z njo vred vsi. »V imenu Boga Očeta ...« In je nadaljevala: »Sveti nadangel Gabrijel je Devici Mariji češčenje prinesel ...« Ko se je spomnila vseh vernih duš v vicah in poprosila svetega Florijana, da bi nas varoval časnega in večnega ognja, je pristavila še očenaš za srečen dan in božji blagoslov.

Niso se za konec še vsi pokrižali, že se je oglašil starešina, gospodar Boštjan: »Alo, kar napreगत! Gremo, da nas ne bodo čakovali. Na Bistrico je precej daleč.«

Svatje so začeli podajati očetu roko in zapuščati hišo.

Prav ta hip mu je segel Klemen v roko. Zavoljo ljudi, ki so se še mudili v hiši, je desetnik prosil odpuščenja: »Ata, odpustite mi, kar sem vas žalil! Posebno tisto mojo rusko norčarijo. In nikar name ne pozabite, četudi grem najdlje od doma!«

bo še

iz

zdomstva

anglija

V BEDFORDU — smo imeli konec meseca oktobra lepo *misijonsko slovesnost*. Pri maši na Goldington Rd. smo se najprej Bogu zahvalili in ga prosili zlasti za vse naše slovenske misijonarje.

Tokrat se želimo ponovno zahvaliti Rehbergerjevi družini, ki že leta zbira prispevke za naše misijonarje.

Novoporočenca Dragica Grandovec in Karel Skala iz Linza.

Tudi letos smo imeli po maši misijonsko tombolo, kjer smo nabrali nad 100 funtov. Glavno nagrado pri srečolovu so letos spet odnesli naši pridneži v Coventry.

V začetku oktobra je umrl v Oulton-u pri Leeds-u Jože Kersnik, star komaj 58 let. Med delom v rudniku ga je zadela kap.

Doma je bil iz prelepega blejskega kота. Naj se v miru božjem spočije, svojcem pa izrekamo ponovno naše iskreno sožalje!

avstrija

GORNJA AVSTRIJA

LINZ — V nedeljo, 26. oktobra, smo se zadnjikrat zbrali v našem klubu v Zollamtsstrasse 18. Slovo ni bilo povsem lahko, saj je bila lega res ugodna. Nikoli nismo bili v zadregi s parkirnimi prostori in tudi sicer so nam prostori prirasli k srcu.

Pridružila se je še negotovost, ali bomo dobili prostore v hiši, kjer je šola za družinske pomočnice, ker se je tudi vodstvo šole potegovalo za prostore, ki jih je imel doslej neki »Mladinski klub«. Po dolgih in burnih sejah je bilo le sklenjeno, da bomo prostore lahko uporabljali ob nedeljah in praznikih.

Potem je bilo treba takoj začeti z *obnovitvijo prostorov*. Dogovorili smo se, da je treba najprej urediti kuhinjo in malo dvorano, da se bo mo lahko čimprej spet zbrali.

Za »Martinovo«, 9. novembra, smo se prvič zbrali v *novih prostorih*. Da je vse tako hitro steklo, gre zahvala predvsem našemu organizatorju g. Zoretu, g. Strahu in g. Hraščetu, ki so se res zavzeli za obnovo. Predvideno je, da bo obnova končana do 30. novembra in bomo takrat imeli slovesno otvoritev prostorov. Klubske prostore si bomo delili s Poljaki, ki se bodo zbirali tam ob sobotah. Pri obnovitvi so tudi Poljaki sodelovali. O praznovanju samem bomo poročali v naslednji številki »Naše luči«.

V soboto, 18. oktobra, se je *poročila* v Haidu gdč. Dragica Grandovec iz Kleinmünchna. Njen mož Ka-

Pokojna Ljudmila Rajšek, Linz

rel Skala je po očetu romunskega rodu. Naš pevski zbor je med mašo lepo prepeval slovenske pesmi in eno nemško. Obred je bil dvojezičen. Mladima zakoncema želimo na skupni življenjski poti ves božji blagoslov.

Tudi žalost nas je zadela. Naša najstarejša Slovenka ga. Ljudmila Rajšek je v stavovanju padla in je morala v bolnišnico. Od tam se je kmalu vrnila domov, pa se ji stanje ni izboljšalo. 29. oktobra je ob bolniški postelji izseljenski duhovnik še maševal in je prejela v polni zavesti svete zakramente. V petek jo je zadela še rahla možganska kap in 3. novembra je *zapustila ta svet*. Pokopana je bila 6. novembra na pokopališču v St. Martinu, maša za dušnico pa je bila v farni cerkvi v Kleinmünchnu.

Naš zbor je pri maši prepeval primerne pesmi. Obredi so bili na izrecno željo pokojne v slovenščini. Hčerki ge. Kristini Schweighofer, ki je 10 let požrtvovalno skrbela za svojo mater, sestro, ki živi v Mariboru, in sinu, ki živi v Ravensburgu v Nemčiji, naše iskreno sožalje!

Pri pokojni materi Ljudmili se je zares izpolnil rek: »Kakršno življenje, takšna smrt!« Naj počiva v Bogu!

SALZBURŠKA

SALZBURG — Na tretjo oktobrsko nedeljo je bilo spet bolj živo pri *božji službi*. Med nami so bili spet

nekateri študentje s Koroškega. Maša je bila za pokojnega Namestnikovega očeta; zato tudi rojakov iz Freilassinga ni manjkalo. Škoda je le, da se nismo mogli po maši zbrati v dvorani, ker hodniki še vedno niso dokončani. Smo se morali zadovoljiti kar z razgovorom pred cerkvijo.

G. Franc Orehek, ki je zelo zvest obiskovalec božje službe, je spet *zbolel*. Želimo mu, da bi se kmalu popolnoma dvignil na noge in da bi ga še dolgo imeli med seboj.

HALLEIN — Oktobra smo imeli *našo mašo* spet v sestrski kapeli, ker cerkev ni bila prosta. Tudi gostilna pri Röcku, kjer se navadno zberemo, je bila zaradi dopustov zaprta in smo se tako po kratkem razgovoru razšli.

TENNECK — Za vse solnograško področje je bilo napovedano *»Martinovanje«* v Tennecku. Tenneški rojaki so obljubili, da bodo poskrbeli za pijačo in jedačo. Dogovorjeno je bilo, da bosta prišla kar dva harmonikarja, da bo ob živi glasbi bolj veselo.

Tako smo se zbrali 9. novebra najprej k božji službi. Po maši pa smo zavili v dvorano k družabnemu delu srečanja.

Jubilejno slavlje smo začeli s službo božjo, ki jo je ob sodelovanju izseljenjskih duhovnikov gg. Gaberca, Kavalarija, Uršiča in Zaklija opravil ljubljanski pomožni škof g. dr. Stan-ko Lenič.

Da je srečanje uspelo, gre predvsem zahvala družini Cimerman, ki z veliko prizadevnostjo skrbi za naše želodce, in g. Ružičkemu, ki poskrbi, da nismo žejni. Posebna zahvala tudi našemu godcu g. Adolfu Namestniku, ki zna mojstrsko raztegovati harmoniko. Kadar se na tujem srečamo z dobro voljo, je vedno lepo in prijetno. Hvala tudi g. Antonu Krklecu, ki je s svojim magnetofonom poskrbel za vmesno muziko.

belgija

LIMBURG-LIÈGE

Jubilejno slavlje v belgijskem Limburgu

Že v zadnji »Naši luči« smo podali kratko poročilo o uspelem jubilejnim slavlju Slovenskega pevskega in kulturnega društva »Slomšek«. Objavili smo nekaj slik iz zgodovine naše pevske, kulturne, narodne in verske dejavnosti.

Tokrat pa želimo naše letošnje jubilejno slavlje osvetliti z originalnimi slikami s tega slavlja v spomin sodelavcem in v pobudo gostom in prijateljem.

Na slavlju smo doživeli prijetno presenečenje. Odkrili smo doslej skriti talent tihe in diskretne gdč. Jožice Pušnikove. Kot članica »Vesele mladine« je v narodni noši pogumno stopila pred zvočnik ter v lepi slovenščini in v verzih govorila izbrane, globoko občutene besede v

zahvalo gospé voditeljici Anici Varzsak-Kosovi. Jožico poznamo od njene prve mladosti. A kaj takega ne bi nihče pričakoval od te skromne deklice. Vse je sama sestavila, ko je bila v nočni bolničarski službi. Njene besede so navzočim segle do srca. K lepemu nastopu ji čestitamo ter se ji zahvaljujemo.

Vsi se strinjajo v tem, da je jubilejno slavlje — XX. SLOVENSKI DAN in ZLATI JUBILEJ SLOVENSKEGA PETJA V LIMBURGU — zelo uspelo.

A ne smemo zaspiti na lovrih, ne smemo biti prehitro zadovoljni s seboj. Glejmo okrog sebe! Bodimo kritični! Stremimo navzgor! Skušajmo biti ODGOVORNO SOLIDARNI, solidarni z našimi kulturnimi delavci pri pevskih zborih, pri naši mladini, solidarni s svojim duhovnikom, ki se že več kot 30 let trudi za rast te skupnosti, solidarni z našim ljudstvom v domovini in zamejstvu. Vzgojimo si oster čut za RESNICO, PRAVICO in SVOBODO! Podpirajmo te VREDNOTE, kjer se nam nudi priložnost! SKUŠAJMO TUDI DRUGIM POMAGATI, DA BODO NASTOPALI KOT NAROD, KI SE ZAVEDA SVOJIH VREDNOT, SVOJEGA POSLANSTVA IN ODGOVORNOSTI ZA SVOJO USODO!

Izvajanju mešanega pevskega zbora »Slomšek«, ki ga po smrti Štefana Roglja vodi njegov sin Vili, je nabito polna dvorana prisluhnila v popolni tišini: lepo spričevalo za zbor in občinstvo.

Tudi moški pevski zbor »Slomšek« napreduje iz leta v leto. Bodimo solidarni z njihovimi napori! Za gotovo ga pojdimo poslušat ob prihodu »Slovenskem dnevu«!

Naj nam bo dovoljeno tu pripomniti, da našega slavlja niso podprli tisti, katere smo mi lani podprli ob slični priložnosti skoro stoo odstotno. Tisti, ki zna vsaj malo misliti, bo razumel. Bodimo veliki! »Bog daje BREME, pa tudi RAMENA, ki to breme prenašajo.«

Hvala vam, naši dragi rajniki! Dolga vrsta vas je. Ne moremo in ne smemo vas pozabiti! Naj omenimo

Bog daj, da bi iz te »Vesele mladine« zrasli moške in žene, ki se bodo živo zavedali svojega poslanstva kot človek, kristjan in Slovenec! Naš narod potrebuje močnih in odgovornih osebnosti!

vsaj nekatere, ker vseh ne moremo. Med njimi so: Štefan Rogelj, Franc Krpač, Janez Sedej, Franc Petelin, Fortunant Kun, Alojzij Rutar, Anton Trlep, Anton Globevnik, Anton Šinkovec, Vinko Cvahte, Franc Avsec, Franc Cesar in Jože Cesar.

Hvala tudi vam, dragi sodelavci zadnjih 20 let! Oboji, mrtvi in živi, ste ponudili svoja RAMENA, svojo VERO in MOLITEV v podporo IDEALOM, ki so nam sveti in za naš narod rešilni.

Hvala vam!

Priporočamo se tudi še za naprej.

Drage sestre in bratje, ne naveličajte se razmišljati o pomenu SOLIDARNE ODGOVORNOSTI!

Razmišljanje naj vodi v DEJANJA.

Zrno na zrno pogača...

Bodi zrno — ti, jaz in vsi ostali rojaki!

V-ko

Mešani pevski zbor »Zvon« iz Nizozemske je pod izkušenim vodstvom prof. Willemsa poleg drugih zapel tudi Gallusovo »Glejte, kako umira pravični« v spomin na naše rajne pevke, pevce in sodelavce.

Nov grob: V Watershei-u smo se poslovili od nepričakovano umrlega Antona Stopinška, upokojenega rudarja, starega 74 let, rojenega v Gabrovljah v Sloveniji. V prvi mladosti je s starši odšel v tujino. Bil je priden delavec, mirna in plemenita duša. Vsakemu je rad pomagal. Mirno

Odbor Slovenskega pevskega in kulturnega društva »Slomšek«, ki je s svojimi sodelavci skrbno pripravil naše jubilejno slavlje.

BOGU OTROCI-NARODU SINOV
NIKOMUR HLAPCI

Moški pevski zbor »Zvon« iz Holandije je s svojim nastopom pod vodstvom prof. Willemisa lepo obogatil naše poslanstvo.

je živel in mirno umrl. Sorodniki iz Slovenije in Nemčije, številni rojaki in prijatelji iz okolice so se zbrali k njegovemu pogrebu.

Zapušča ženo go. Pepco in sestre, katerim izrekamo krščansko sožalje.

Ohranili ga bomo v lepem spominu. Naj počiva v miru!

CHARLEROI-MONS-BRUXELLES

Danes moramo zabeležiti še dve poroki: V župni cerkvi Ste. Elisabeth v Monsu se je, 23. avgusta t. l., poročil g. Jože Bucik iz Flénu z gđc. Dominique Brion.

V soboto, 6. decembra, pa bo poroka v župni cerkvi St. Géry v Bous-su, ko bo g. Stanislav Skok iz Jemappes popeljal pred oltar svojo izvoljenko gđc. Anico Tavčar; obadva sta slovenskega rodu!

Obema družinama želimo obilo božjega blagoslova na skupni življenjski poti.

Pridite v čim večjem številu na božični dan — 25. decembra — k slovenski službi božji v Charleroi, kjer bomo prepevali naše božične pesmi!

Vsem rojakom in rojakinjam v zapadni Belgiji in drugod po svetu, želim milosti polne božične praznike in srečno novo leto Gospodovo 1981.

Vaš izseljenski duhovnik
Kazimir Gaberc

francija

PARIZ

Maša za Slovence je vsako nedeljo popoldne ob petih v cerkvi sv. Terezije Deteta Jezusa v Chatillonu, poleg Slovenskega doma, Impasse Hoche.

Polnočnica bo istotam, na sveti večer, 24. 12., ob desetih zvečer,

(priložnost za spoved od devetih naprej, v cerkvi in v Domu).

Na Božič in na Novo leto bo maša ob petih popoldne.

Miklavževanje bomo imeli v nedeljo, 7. decembra, po maši.

V nedeljo, 26. 10., je bila krščena Katarina Barbara Janez, hčerka Mihaela in Frančiške. Bratca Sebastijan in Jože sta pazljivo gledala, kaj se je dogajalo z njuno sestrico. Sodelovanje vseh ljudi v cerkvi pri krstu je na otipljiv način pokazalo, da krst pomeni včlanjenje v božje ljudstvo. Po maši sta nas Mihael in

Novokrščena Katarina Barbara Janez s svojo mamico in očetom.

Frančiška povabila v dvorano, kjer smo dogodek proslavili z okusno domačo potico in z dobro kapljico.

VAUJOURS (Seine-St. Denis)

Lani, 14. 9., smo pokopali Marijo Broda, doma iz Trnja v Prekmurju, letos, 30. 10., pa smo pokopali njeneega moža Vladislava, ki je bil po rodu iz Poljske. Naj oba počivata v miru!

MELUN

Skupno mašo bomo imeli v nedeljo, 14. decembra, ob devetih popoldne v poljski cerkvi v Dammarie.

LYON-VIENNE

Vsi rojaki ste prisrčno vabljeni k maši, ki jo bomo imeli v nedeljo, 14. decembra, ob štirih popoldne v St. Priest, v cerkvi Notre-Dame de la Paix (cerkev je poleg občine).

Prilagamo poštne nakaz-

n i c e, da bo vsak lahko plačal na-
ročnino za »Našo luč«. Ne pozabite,
da je to edini dohodek, s katerim
se naš mesečnik vzdržuje!

SLOVENSKI DOM V PARIZU

Za Miklavža in o Božiču svoje,
prijatelje in znanke radi razveselimo
s kakim darom. Tudi Slovenski dom
bi bil vesel (in potreben), če bi se
ga kaj spomnili, saj je naš skupni
dom.

Parquet je dal dvorani popolnoma
novo lice in tudi stoli so medtem že
prišli, tako da se ob nedeljah pred
in po maši zberemo v dvorani, če-
prav še vsa dela niso končana.

Darove za dom pošljite na poštni
čekovni račun:

C. C. P. PARIS 19285 04 F
MISSION CATHOLIQUE SLOVENE
3, Impasse Hoche
92320 CHATILLON

PAS-DE-CALAIS IN NORD

December je mesec družinskih
praznikov. Sv. *Barbara* bo zbrala na-
še rudarje okrog oltarjev in v dru-
žabnem krogu. Letos nas bo obču-
tno manj, ker so mnogi naši prijate-
lji *odšli v večnost*, med njimi Leo-
pold Zorko in pred kratkim umrli
Ljorže Korbar.

Miklavžev večer bo v nedeljo, 14.
decembra, ob štirih v dvorani »Ma-
tere izseljencev«, ki bo spet zbral
naše najmlajše in njihove starše.
Poleg pesmi otroškega in cerkvenega
zboru bomo šli v prelepem filmu
na našo slovensko Koroško in ob-
čudovali običaje in naravne lepote
naše domovine.

Priprava na Božič:

30. novembra v Arentières ob 16.
uri. — V Tourcoing 7. decembra ob
16. uri v kapeli Pomočnic iz Vic. —
V Wingles 19. decembra popoldne
po dogovoru. — V Fosse 8, Vendin-
le-Vieil 20. decembra ob 17. uri pri
ge. Vrečko, Rue Galvani. Isti dan ob
19. uri v Carnières pri Cambrai. —
V nedeljo, 21. decembra, ob 16. uri
v Croisilles. — V St. Pol v četrtek,
18. decembra, ob 19. uri.

Polnočne maše: Bruay ob 18. uri;
Liévin ob 22. uri; Mericourt ob 24.
uri. — *Božične maše* bodo po ne-
deljskem redu.

Vsem rojakom milosti poln Bo-
žič!

19. oktobra nas je presenetila
vest, da nas je Ljorže Korbar za ved-
no zapustil. Po dolgi in hudi bolezni
in ob skrbni negi njegove 92-letne
matere je komaj 60-leten odšel; to
je pač usoda večine naših rudarjev.

Od svojih mladih let se je rad
udeleževal razgibanega društvene-
ga življenja na Bruay-en-Artois. Od
svoje mladosti je z bratom Marti-
nom sodeloval kot tenorist pri cer-
kvenem zboru. Kot dober sin in
strik svojim številnim nečakom je
svoje življenje in pomoč z veliko
modrostjo razdal svojemu bližnje-
mu. V rudniku je bil dolga leta in-
štruktor mladih kadrov, katere je z
vsem razumevanjem mladega člove-
ka vodil in pripravljaj za težki ru-
darski poklic.

K pogrebni maši 21. oktobra v
Cerkvi sv. Martina je prišla množica
rojakov in domačinov.

Naj mu Gospod bogato poplača
za vso njegovo zvestobo veri in na-
rodu! Materi, sestrama in vsem
ostalim žalujočim naše iskreno so-
žalje!

TUCQUEGNIEUX-MARINE

Ker je bil praznik Vseh svetnikov
v soboto, smo letos kar dva dni
obiskovali grobove naših dragih
očetov, mater, otrok, sorodnikov in
prijateljev.

»Kakšno razkošje!« bi vzkliknil
kak tujec iz revnih krajev, če bi vi-
del pred pokopališčem toliko lepih
avtomobilov in krasnih spomenikov
na grobovih. Na prvi pogled bi člo-
vek res tako sodil, v resnici ni tako.
Avto je postal nekaj potrebnega pri-
hiši. Z njim se vozijo delavci na de-
lo, matere gredo z vozilom nakupo-
vat, v šolo po otroke in podobno.

Kaj pa spomeniki? Tudi ti so po-
trebni. Povedo nam, kdo leži v gro-
bu in križ na njih nas opominja na
kratko molitev. Navsezadnje pa mo-
rajo tudi tisti živeti, ki delajo spo-
menike; vrtnarji, ki prodajajo rože,
pa trgovci, pri katerih kupujemo
sveče. Prav tako nam spomeniki
pričajo, da so otroci hvaležni pokoj-
nim staršem, sorodniki sorodnikom
itd.

Vreme je bilo o praznikih izredno
lepo, toda mrzlo. Solze v očeh niso

bile samo izraz žalovanja, ampak
tudi posledica mraza.

Pred seboj imamo zdaj še celo
vrsto praznikov: sv. *Barbara*, miklav-
ževanje, Božič, Silvestrov večer in
Novo leto. O tem kakor tudi o slo-
venskem rudarju *Francetu Strnadu*,
ki nas je za vedno zapustil, pa pri-
hodnjič kaj več.

NICA

Kot vsako leto smo se tudi letos
za Vse svete zbrali v župnijski cerk-
vi pod pokopališčem na Ariane v
Nici in se pri maši in opraviilu za
pokoje spomnili naših rajnih so-
rodnikov in tudi tistih naših roja-
kov, ki so z nami tukaj živeli, pa jih
je Bog že poklical v večnost.

Ko boste prebirali to številko
»Naše luči«, bomo že v adventnem
času priprave na Božič. *Advent*
oživlja v nas tisto veliko hrepenenje
ljudev pred Kristusom, naj pride
Tisti, ki bo prinesel na zemljo iz-
gubljeni božjo mir — Jezus Kristus.

Advent je navadno poln vlage,
boleče teme in mrzlih vetrov, kakor
da vse joče za toplim soncem. Vse
to je podoba naše duše v adventu.

Tisto sonce za katerim je — Kr-
istus. Brez Kristusa je tema; brez
Kristusa je življenje mrzlo in pusto;
brez Kristusa so srca ledena in pu-
sta. In v puščavi današnjega živ-
ljenja ne najdeš tople besede ali to-
lažbe, pač pa le bridke skrbi, hude
borbe in nenehno trpljenje. Res ču-
timo težo vsakdanjega življenja, ka-
kor da potujemo skozi puščavo.

V tej temni puščavi življenja nam
prihajajo naproti božji preroki. Vsa-
ko leto v adventu slišimo besede
vpijočega v puščavi: »Delajte poko-
ro, kajti božje kraljestvo se je pribli-
žalo!«

Tudi mi se hočemo odzvati ad-
ventnemu vabilu, se pripraviti na
Kristusov prihod in mu odpreti svo-
je srce v dobri adventni spovedi.
Vsako nedeljo pred mašo od 9.30
ure je možnost za spoved.

Praznik Gospodovega rojstva ali
Božič bomo proslavili takole:
zberemo se k maši-polnočnici, ki bo
točno o polnoči s skupnim sv. ob-
hajilom. Druga slovenska maša bo
ob 10. uri zjutraj.

Zadnjo nedeljo letos, na praznik

sv. Družine, je tudi ob 10. uri slovenska maša v Nici; popoldan ob 14. uri pa na *Colles/Loup*.

Vse rojake iz srca pozdravljamo in jim za Božič želimo tisti mir in srečo, ki so ga angeli oznanili, v novem letu pa naj vas spremlja milost in blagoslov novorojenega Zveličarja.

MARSEILLE

Tudi Slovenci iz Marseille-a in okolice se hočemo duhovno pripraviti na praznik *Gospodovega rojstva* ali Božič. V ta namen se bomo zbrali k *slovesni maši* v Eoures-u v nedeljo, 21. dec., ob 5. uri popoldan.

Pred mašo bo možnost za adventno spoved in pri maši skupno sv. obhajilo.

Pridite vsi in še druge rojake pripeljite s seboj!

nemčija

NORDRHEIN-WESTFALEN

NA BOŽJO POT V LURD

Slovenski župnijski uradi na področju Nordrhein-Westfalen organizirajo v *povelikonočnem tednu 1981* veliko slovensko romanje z avtobusi v Lurd. Zamišljeno je tako, da bi z vsakega področja pristojni slovenski župnik popeljal svoj avtobus romarjev na božjo pot.

Cena je točasno preračunana 300 DM za osebo. Če se bodo stroški do aprila 1981 kaj povišali, naj bi odrasli romar doplačal največ še 30 DM. V ceni je vključena vožnja, vse hotelske usluge prenočevanja in hrane ter večerja v Slovenskem centru v Parizu in piknik na poti domov.

Vsak romar prejme tudi posebno slovensko značko in lurški priročnik. V času potovanja pa si poskrbi za obroke hrane na avtobusu potnik sam.

Da bi zmogle z nami romati tudi *družine z otroki*, dajemo (če bomo uspeli dobiti posebna socialna stanovanja v motelih) poseben popust za mladino do 16. leta starosti.

Če potuje s starši, plača drugi

otrok polovico, vsak naslednji otrok pa gre zastoj.

Otroci-prvoobhajanci! Le pridno se pripravite za svoj praznik! Namesto na belo nedeljo domá boste v krogu rojakov ob slovenski pesmi v najlepšem Marijinem kraju na svetu prejeli prvokrat Jezusa. Nepozaben spomin za vse življenje!

Starejši in bolehnješi rojaki! Ne bojte se na pot! Z nami poromajo najmanj trije slovenski zdravniki in še kaka medicinska sestra zraven. V Lurdu pa boste stanovali v hotelu poleg svetišča, da ne bo prenaporne hoje.

Mladina do 16. leta: Če se vas le bo dovolj prijavilo, boste imeli svoj lastni avtobus z zelo zanimivim programom!

Prijavite se tako, da na položnici

Na položnico napišite sledeči naslov:

Pavle Uršič
(Wallfahrt Lourdes)
Oskarstraße 29
4200 Oberhausen 11

Postscheckkonto Nr.
3380 15 — 432
Postscheckamt Essen

vplačate znesek 300 DM za osebo. Zadaž na hrbtu položnice natančno zapišite, za koga ste plačali. Pri otroku vpišite tudi njegovo starost. Ako niste sigurni in do konca odločeni za romanje, vplačajte vsaj 100 DM kot predplačilo za rezervacijo v hotelu. Najkasneje do 31. marca

1981 lahko odpoveste. In če vse mesto prevzame kdo drug, vam povrnemo ves denar; če pa ne, izgubite le strošek rezervacije v hotelu. Dokler ne prejmemo vašega denarja, vas nimamo zapisanih v seznamu romarjev.

Fond otroka: Nekaj od »v bogajme«, ki ga mislite darovati morda Mariji v čast v Lurdu, darujte za slovenske družine z doraščajočimi otroki, ki bi silno rade romale z nami, pa zaradi finančnih težav ne morejo. Lurška Mati božja se vam bo oddolžila pri Vašem zdravju.

SPORED

Ponedeljek, 20. aprila:

Ob 6. uri odhod; ob 16. uri prihod v Lisieux, ogled rojstne hiše Male Terezije, maša, večerja, prenočitev.

Torek, 21. aprila:

Ob 7. uri zjutraj, maša in odhod; ob 21. uri prihod v Lurd, nastanitev po hotelih.

Sreda, 22. aprila:

Dopoldne: maša narodov v Pijevi podzemski baziliki, obisk votline prikazovanj.

Popoldne: znameniti križev pot, prilika za spoved, procesija z Najsvetejšim in blagoslavljanje bolnikov.

Zvečer: procesija z lučkami.

Četrtek, 23. aprila:

Zjutraj: slovenska maša pri votlini prikazovanj.

Rojaki!

Vsaj enkrat v življenju v Lurdu!

NORDRHEIN-WESTFALEN:

Veliko slovensko ROMANJE V LURD

v povelikonočnem tednu, od 20.—26. 4. 1981. Cena ca. 300 DM; za družine z otroki velik popust! Programi, prijave, informacije — pri Vašem slovenskem duhovniku!

Dopoldne: ogled znamenitosti mesta in muzejev.

Popoldne: po želji kopanja v lurški vodi, obisk viziorame, film o Bernardki itd.

Zvečer: procesija z lučkami.

Petek, 24. aprila:

Dopoldne: maša v zgornji baziliki Brezmadežnega spočetja; skupni rožni venec v spodnji baziliki svetega rožnega venca.

Popoldne: nakupovanje spominčkov.

Zvečer: odhod v Pariz.

Sobota, 25. aprila:

Dopoldne: prihod v Pariz, kosilo.

Popoldne: obisk bazilike Notre-Dame, Sacre Coeur, kapele čudodelne svetinje in Eiffelovega stolpa.

Odhod v mesto Arras, kjer je večerja in prenočitev.

Nedelja, 26. aprila:

Zjutraj: zajtrk, odhod proti domu, med potjo poslovljni piknik vseh udeležencev romanja.

WÜRTTEMBERG-OBERLAND

Nekateri so se izkazali izredno velikodušne pri nabirki za misijone. Treba jim je tu izreči dolžno priznanje, sicer pa tudi drugim vsem, saj je vsak, kdor je kaj dal, pokazal dobro voljo.

Božična polnočnica: Tudi letos jo bomo imeli v kapeli mestne bolnišnice v Ravensburgu. Kapela bo odprta od 10.45 naprej zaradi prilike za spoved, ob 11.30 uri pa bo sv. maša, takoj nato pa še ostali dve maši.

Potem bodo sv. maše na praznik sv. Štefana in na Novo leto, kot vedno ob 17. uri, in prav tako na prvo nedeljo v januarju, 4. 1. 1981.

Lani je polnočnica, kljub temu, da so mnogi šli domov, preseгла naše pričakovanje. Zato prav lepo vabimo tudi letos. Tistim, ki bodo šli domov, pa želimo srečno potovanje tja in nazaj, veselo svidenje z njihovimi dragimi, vsem pa blagoslovljene božične praznike in milosti polno novo leto.

STUTTGART-OKOLICA

Družabni večer s filmi: V nedeljo, 12. oktobra, smo priredili v Stuttgartu družabni večer s filmi. V

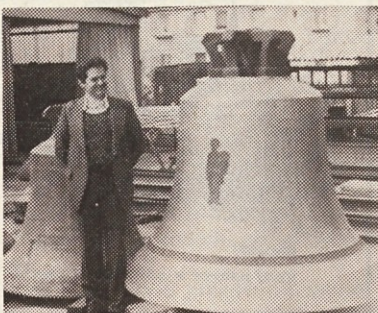

Na prireditvah Slovenske katoliške skupnosti v Stuttgartu je na programu tudi posebna točka za otroke. Poglejte, kako s srcem sodelujejo.

prvem delu smo si ogledali na filmskem platnu naše letošnje prvomajsko romanje v Lurd (164 udeležencev). Gospod P. Kajzer je namreč posnel s kamero vse važne trenutke romanja in poročilu pridal še splošne informacije o kraju in o dogodkih v Lurdu. Tako smo dobili v polurnem programu izčrpen vpogled v ta svetovno znani romarski kraj. Udeleženci romanja pa so mogli ob filmu ponovno podoživljati svoja čustva ob priliki bivanja v Lurdu.

Drugi del filmske predstave nas je

Janez Blažič iz Sindelfingena ob zvonu, ki ga je sam plačal za svojo rojstno župnijo Vodice pri Ljubljani.

popeljal na binkoštna srečanja v Wernau leta 1968 in v Stuttgartu v letih 1969 in 1970. Prikaz teh največjih in veličastnih srečanj Slovencev v Nemčiji je v gledalcih utrdil zavest, da lahko veliko pomenimo in dosežemo, če živimo složno na tradicijah, ki so oblikovale slovenskega človeka in omogočile obstoj naroda v težkih zgodovinskih okoliščinah.

Pozdravili smo Marijo v Deggingenu: Na praznik Vseh svetnikov smo se Slovenci iz Württemberga zbrali na zahvalnem romanju pri Ave Mariji v Deggingenu. Čeprav je šlo precej naših družin za Vse svete v Slovenijo (otroci so imeli 8 dni počitnic), smo lepo baročno romarsko cerkveno kar napolnili.

Veliko zahval in prošenj smo predložili Materi božji. Tudi v tujini po priznavamo za svojo duhovno mater.

V duhu pa smo bili zbrani tudi na domačih pokopališčih, kjer čakajo vstajenja naši sorodniki. Mnogim so misli uhajale tudi v kraške jame in kočevske gozdove, kjer leži brez križev in vencev tisoče žrtev revolucije, čakajoč dneva, da skoraj posije žarek resnice na njihove ideale.

Romarska maša je bila slovesna in pristrčna s prošnjo za vse pokojne sorodnike udeležencev romanja. V pridigi je g. Janez Demšar poudaril misel, kako važno je, da gremo skozi to življenje pod varstvom Mater božje, ki nas vodi k svojemu Si-

*Kadar je kaj sporeda v dvorani, gre-
do rojaki v Stuttgartu po maši v
procesiji pogledat, kaj bodo videli
in slišali, tako kot vidimo našo mla-
dino ob zaključku šolskega leta
1979/80.*

*Na vrtu Slovenskega doma v Stutt-
gartu. Po maši nadaljujejo pevci
»Domačega zvona« svoj program v
senci košatih dreves.*

nu, ki je cilj našega zemeljskega bivanja.

Ob tej priliki naša iskrena zahvala gospodu monsignorju Ignaciju Kunstlju, ki na z veseljem spremlja po naših srečanjih in je bil tudi na romanju pri Ave Mariji na razpolago za sveto spoved.

Rekordno število v Sobotni šoli: Slovenska Sobotna šola v Stuttgartu gre v enajsto leto obstoja. Število šolarjev je iz leta v leto rastle in doseglo v tem šolskem letu 1980/81 kar 87 učencev.

Ker je dana možnost, da poučujemo v treh oddelkih, tudi uspeh ne bo izostal pri tistih otrocih, ki bodo k pouku redno prihajali. V tem šolskem letu bomo šolarje od 5. razreda naprej pripravljali tudi na birmo, ki bo v juniju 1981.

Čestitke h krstom: Rojstvo prinaša pomlad v družino. Zato ob takih prilikah našim družinam čestitamo. Ko pa je otrok krščen, postane tudi član Cerkve in člani izseljenske župnije. To pa nas še posebej veseli. To pot lahko čestitamo naslednjim družinam:

v Stuttgartu Fabčič Štefanu in Jelki k sinku Marku in Turk Jožefu in Nevenki k sinku Aleksandru; v Harthausnu Crnčec Josipu in Frančiški k sinku Danijelu; v Nürtingenu Zorc Janezu in Mariji k hčerki Diani.

Izredna velikodušnost: Slovenski delavec v Sindelfingenu v Nemčiji, Janez Blažič, je kupil za svojo rojstno župnijo Vodice pri Ljubljani nov zvon, ki tehta 3400 kg in je stal nad 45.000 DM. Izdelala ga je livarna A. Bachert v Heilbronn.

Gospod Janez ga je sam plačal in ga bo imenoval »zvon miru«. Posvečen je njegovemu krstnemu patronu, sv. Janezu Krstniku.

V domovino ga je sam prepeljal. Vodičani so ga z navdušenjem sprejeli. Župnija bo tako zopet imela svoj veliki zvon, ki ga je le vzela leta 1917 prva svetovna vojna.

Slovenska župnija v Stuttgartu je gospodu Blažiču k njegovi velikodušnosti slovesno čestitala in se od zvona poslovila v nedeljo, 12. oktobra. Naslednjega dne ga je gospod Janez odpeljal v Slovenijo.

MÜNCHEN

»Zakaj nimamo plesa več na Stieglmayerplatzu?« je vprašal ta in oni. »Zato, ker so nam stavili nemoogoče pogoje,« je bil odgovor. Res, tako je bilo. Morda so ravnali z nami tako zato, ker nas je premalo in torej z nami premalo zasluži, morda zato, ker smo tujci...

Vsekakor so nas na Wienerplatzu sprejeli z obema rokama in tudi po vinski trgatvi bili z nami povsem zadovoljni. Škoda le, da je dvorana malo premajhna. 400 obiskovalcev — toliko nas je namreč bilo — se mora le precej stisniti v takem prostoru. In če pomislimo, da nas bo za pusta 500! Posebno plesalci so na drenju. A kaj hočemo, sten razmakniti (kot so menda njega dni to storili Ribničani) ni mogoče. Sicer

gre pa skromnih ovac v en hiev veliko.

Da nam je kvintet Karavanke igral in godel po duši in srcu, da je vse pelo in plesalo, se ve samo po sebi. In da je šlo 3000 srečk v prodajo kakor pravkar pečene žemlje, tudi! (To pot je šel glavni dobiček na Dolenjsko, drugi in tretji pa slejkoprej na Štajersko.) Da smo se ob veselih tekmah pošteno zabavali, se prav tako razume (žene in dekleta so robkale koruzo, fantje in možje so se šli poštarje — s krožnikom in kozarcem v levi in desni, s ploščico na glavi in z balonom med koleno — pari so pa morali plesati, a tako, da sta imela plesalca med glavama žogo). Moški tercet nam je pripravil s tremi pesmimi malone

Pokojni Alojz Avsec

Sv. Miklavž mora prinesiti v München vsako leto več vrečk slovenskim otrokom ...

... in ti bi radi, da bi bile vrečke vsako leto bolj zajetne.

»uro verouka«, vsaj končna misel je bila vselej zdravo verska: o mačku, ki mu je ljubica umrla, pa se je zato obesil (nauk mladim ljudem: »Če dolgo živet' vam je mar, zaljubit' se nikdar nikar!«), o stvarjenju Adama in Eve (sprva si Adam želi, da bi mu Bog iz vseh reber naredil žene, kasneje je pa z Evo tak direndaj, da Adam poprosi Boga: »Vtakni rebro zopet mi nazaj!«) in o zaljubljenju, ki je hodil spraševati »fajmoštra«, očeta in mater, ali sme imeti dekleta, pa so mu vsi to prepovedali; končno je vprašal o istem Bogu: »Oh, menda ja,« je d'jal, pa se je smejal, »saj zavoljo fantov sem pa dekleta dal.«

Na trgatvi je bil tudi neki naš rojak s Primorskega, ki je prišel od doma za dva dni na obisk k svoji sestri v München. Čeprav je moral drugo jutro navsezgodaj z avtom spet na pot domov, se kar ni mogel ločiti od nas. »Česa takšnega vsa ta leta doma nisem doživel. Vse je tako domače, pristno, nepobarvano, neprisiljeno.«

No, za pusta se spet dobimo!

Če bi naša zbiranja razdelili po številčnosti udeležencev v štiri kroge, in bi jih našteji v smeri od manj proti več, potem moramo omeniti kot prvi krog štiri skupine (ministrante, člane igralske skupine, udeleženke tečaja za narodne veze, nene ter članice in člane pevskega zbora), kot drugega vrtec in šolo, kot tretjega nedeljnike, kot četrtega pa obiskovalce naše vinske trgatve

in pustovanja. Fara skuša živeti. Koliko je pri tem zrnja, koliko plev, bo nekoč ugotovila božja velnica.

29. julija je umrl v Münchnu naš petdesetletni rojak Alojz Avsec.

Doma je bil iz Zgornje Hrušice. Od 1955 do 1971 je delal kot klepar v Franciji, od tedaj naprej pa v Münchnu kot krovec in klepar. Konec letošnjega julija je utonil v jezeru Engländer Garten v Münchnu.

Bil je skromen, tih poštenjak. Verjetno ga je prav zaradi njegovega umaknjenege značaja le malo kdo med nami opazil.

Naj ga Bog sprejme k sebi v nebesa!

nizozemska

HEERLEN

Škof dr. Lenič med nami: V nedeljo, 12. oktobra, smo se Slovenci v lepem številu zbrali pri frančiškanih v Heerlenu k službi božji, katero je opravil ljubljanski pomožni škof dr. Stanislav Lenič.

Za službo božjo smo zbrali to cerkev zato, ker je že rajni p. Teotim tu zbiral naše ljudi in je tu tudi lepa slika brezjanske Marije Pomagaj. »Zvon« je za to lepo priložnost spet zapel Tomčevo Marijino mašo, ki jo je naštudiral za svoj zlati jubilej lansko leto. V spomin na p. Teo-

tima je »Zvon« občuteno zapel Galusovo »Glejte, kako umira pravični«.

Gospod škof je bil vesel srečanja z rojaki in njihovimi prijatelji. Tudi on se je spomnil nesebične delavnosti rajnega p. Teotima, pohvalil je vzorno delovanje »Zvona«, zahvalil se je požrtvovalnemu pevovodju prof. Willemsu. Rojake je s toplimi besedami povabil k zvestobi Bogu in svojemu narodu.

Po maši so verniki še želeli stisniti roko g. škofu in z njim spregovoriti prijazno besedo. Zadovoljni smo odhajali na svoje domove.

Iskrena zahvala, g. škof!

Vsi sveti: »Zvon« je za Vse svete posebno lepo prepeval. Po maši smo obiskali pokopališče v Heerleheide, kjer smo spet zapeli v spomin naših rajnk in zanje pomolili. Naši sorodniki, bivši sodelavci in prijatelji niso pozabljeni!

švedska

Dragi prijatelj!

Veš, moj sobrat — severni Jože (Drolc) — je silno iznajdljiv. Saj pa tukaj tudi moraš biti. Potovati ob sobotah in nedeljah ves dan ni kar tako. Moliti pa je treba, Jezus je naročil. Moliti brevir in voziti pa je zelo komplicirano. Pa si je Jože severni posnel brevir na trak, prav tako

tudi rožni venec in sedaj sam s sabo moli in šofira.

Zadnjič pa sem jaz prišel v Olofström ravno na Amen rožnega venca, ki so ga molili skozi ves mesec oktober v župnišču. Kar precej se jih je nabralo, različnih jezikov — narodnosti in med njimi tudi naši dobri Slovenci.

Ko sem stopil v malo kapelico, je zadišalo tako kot doma v cerkvi po kadilu in spomnil sem se, kako sem pred dvema letoma učil peti v Dolenji vasi Tomčevo pesem »Ljubljane slovenska hiša... ali še doni po hišah... tihi lepi rožni venec, kot smo čuli ga nekoč?...« — in pomolil sem za vse, da bi ti ljudje tu gori radi molili rožni venec in da bi ga oni tam doli še naprej tako zvesto molili.

Zvečer sva potem z župnikom še dolgo kramljala o molitvi v župniji. Naslednji dan pa sem ljudem lahko povedal veselo novico, da ne bo potrebno več iti v Södra Hallen (tovarna Volvo) k maši. Župnik nam je odstopil svojo veliko dnevno sobo in tako bo naša skupina prva, ki bo imela sveto mašo v čisto »cerkvenih« prostorih. Vem, da bodo naši ljudje župniku za to zelo hvaležni.

Tudi krst smo imeli v Olofströmu. V družini Klep so z veseljem sprejeli še enega otroka. Čestitamo! Pri maši pa smo vsi molili za božji bla-

goslov, za zdravje — starši pa so se Bogu zahvalili za otroka.

Zelo lepi dogodki so to za tako majhno skupnost, kot je v Olofströmu. To bo naše ljudi gotovo še bolj povezovalo med sabo in tudi z župnijo.

Prav lep pozdrav!

Jože Bratkovič

švica

Kakor že vsa leta od obstoja Slovenske misije v Švici tako bo tudi letos *miklavževanje* v Zürichu, Oltenu in prvič v Bernu:

V soboto, 6. dec., bo miklavževanje v *Oltenu*. — V Zürichu bo v nedeljo, 7. dec., ob 15. uri *najprej maša v kripti* cerkve Guthirt na Nordstraße, torej eno uro prej kot navadno. — Miklavževanje v Bernu bo tudi v nedeljo, 7. dec.

Letos obhajamo Božič v četrtek. Na *sveti večer*, 24. decembra, bo v Zürichu v cerkvi Guthirt ob 21. uri *polnočna maša*, tako kot prejšnja leta.

Na Božič, 25. dec., bodo slovenske maše:

V Amriswilu ob Bodenskem jeze-

ru in v Solothurnu ob 10. uri dopoldne; v Oltenu in Zürichu popoldne ob 16. uri.

Četrta in zadnja nedelja v letu je nedelja sv. Družine in doma bodo obhajali *izseljensko nedeljo* na Brezjah. V Švici bodo maše na to nedeljo v Solothurnu ob 10. uri, v Oltenu in Zürichu ob 16. uri.

Na *Novo leto* bo maša v Solothurnu ob 10. uri in v Zürichu ob 16. uri.

Švicarski škofje so izdali *pastirsko pismo*, posvečeno izseljenski nedelji, ki smo jo v Švici obhajali v nedeljo, 9. novembra.

To nedeljo smo obhajali tudi mi Slovenci skupaj s Švicarji, Italijani in Španci v župni cerkvi v Amriswilu.

Maša je bila deloma v nemškem, italijanskem, španskem in slovenskem jeziku. Duhovnik vsake teh narodnosti je prečital berilo ali evangelij v svojem jeziku in imel trinitutni nagovor. Tudi prošnje so bile v vseh teh narodnih jezikih, ki so jih izrekli otroci. Petje med mašo je bilo največ latinsko, posebno predglasje in očenaš. Mi Slovenci smo zapeli tri pesmi, eno pri darovanju in med obhajilom, skupno v vseh jezikih pa »Hvala večnemu Bogu«.

Po maši pa smo bili povabljeni na »špagete«, ki jih znajo najbolje pripraviti italijanske kuharice. Ta dan smo res bili kot ena družina, in to v Kristusu.

Vsem rojakom v Švici, po svetu in domovini želi božičnega miru in srečo v novem letu Slovenska misija v Švici.

slovenci ob meji

KOROŠKA — Za boljše razumevanje obeh jezikovnih skupin so verniki iz dekanij Beljak in Beljak-okolica priredili skupno romanje k Mariji na Zilji, kjer je bilo bogoslužje v obeh jezikih. — Krščanska kulturna zveza in Dom v Tinjah sta priredila v oktobru v Tinjah seminar za zborovodje. Vodil ga je voditelj »Consortium musicum« iz Ljubljane, dr. Mirko Cuderman. — Isti dom je pripravil govorniški tečaj za duhovnike, ki ga je vodil prof. Mirko Mahnič iz Ljubljane. — Na Kamnu v Podjuni so obnovili podružnično cerkev sv. Marjete, ki je starejša od farne cerkve. — Nad 1000 ljudi se je udeležilo 28. septembra posvečenja 300 kg težkega zvona za kapelo sv. Ane

in Huberta na Peci. — Krščanska kulturna zveza je priredila v Domu glasbe in Celovcu revijo mladinskih zborov. Nastopilo je 17 otroških in mladinskih zborov. — Pevski zbor »Consortium musicum« iz Ljubljane je 26. oktobra gostoval s koncertom »Slovenska cerkvena pesem« v Šmihelu pri Pliberku. — Na Koroškem so 10. oktobra praznovali 60-letnico plebiscita. Do skupne proslave ni prišlo. Slovenci so pripravili z nemškimi prijatelji »Oktobrski tabor« v eni od velesejenskih dvoran v Celovcu. — Koroški slovenski časopisi so ponatisnili nekatere obljube, ki so jih leta 1920 pred plebiscitom dali koroškim Slovincem tedanjim politikom, ki so pa ostale neizpolnjene. — Mohorjeva družba v Celovcu je izdala knjige za leto 1981. Zbirko sestavljajo »Koledar za leto 1981«, družinske večernice »Med bregovi«, dalje Mauserjeva povest »Jerčevi galjoti«, Polanškov

naša luč
toči bralcem
le
čisto
vino

»Križ s križi« in Mell-Kaselj »Igra apostolov«. Poleg tega je izdala tudi »Družinsko pratio za leto 1981«. — Klub slovenskih študentov na Dunaju je izdal dokumentarno publikacijo z naslovom »Kärnten bleibt deutsch«. Delo je bilo izdano ob 60-letnici koroškega plebiscita. — Na povabilo Katoliške prosvete se je vršila 28. oktobra v celovski Mestni hiši javno razpravljanje, na katerem je predsednik NSKS, dr. Grilc poudaril: »Koroški Slovenci so se javno in nedvoumno priznali k Avstriji, Heimatdienst do danes tega še ni storil.«

GORIŠKA — V goriškem pokrajinskem svetu je postala svetovalka za šolstvo, kulturo in šport Marija Feletič, ki je bila izvoljena na listi Slovenske skupnosti; v mestnem odboru pa je prevzel resor za mestno policijo in trgovino Damjan Pavlin, izvoljen na isti listi. — V soboto, 4. oktobra, je goriški nadškof zaključil svojo vizitacijo med goriškimi Slovenci v cerkvi sv. Ignacija, ki so jo verniki napolnili kot malokdaj doslej. — V soboto, 4. oktobra, so slovenski otroci dobili nov vrtec, ki bo lahko sprejel 90 otrok. Vrtec je zgradila goriška občina. — Stalno slov. gledališče iz Trsta je 16. oktobra gostovalo v Katoliškem domu s Pirandellovo komedijo »Človek, zverina in čednost.« — Za misijonsko nedeljo so v Katoliškem domu v Gorici števerjanski igralci igrali Jalnovo ljudsko igro »Srenja«. — Štandreška osnovna šola je bila poimenovana po slov. pisatelju Franu Erjavcu, ki je zadnjih 16 let življenja poučeval na goriški realni in v Gorici tudi umrl. — Ob pastoralnem obisku goriškega nadškofa v Šentmavru so se slovenski verniki skoraj brez izjeme zgrnili ob nadškofu. Nadškof je bil z obiskom zelo zadovoljen.

TRŽAŠKA — Mladinski zbor tržaške Glasbene matice je 5. oktobra gostoval v Marijinem domu pri Sv. Ivanu nad Trstom. Peli so umetne in narodne pesmi. — Dekliški zbor »Devin« je gostoval v Selah na Koroškem. — Za misijonsko nedeljo je bila v Marijinem domu v Trstu prireditev. Mladina od Sv. Jakoba je odigrala igro »Marijanka«. — Ansambel »Galebi« in trio »Mavrica« so uspešno gostovali med slovenskimi izseljenci v ZDA in Kanadi. — V Štivanu ob Timavi so tržaški in goriški verniki skupaj obhajali 1500-letnico sv. Benedikta, očeta evropske kulture. S koprskim škofom dr. Jen-

kom je somaševalo 9 duhovnikov, polna cerkev vernikov pa je sodelovala z molitvijo in petjem. Bilo je tudi veliko mladih. — V tržaški pokrajinski odbor je bil izbran zastopnik Slovenske skupnosti Jožko Harej, ki je prevzel kmetijski resor in postal pooblaščenec za vprašanja slovenske manjšine. — Duhovniška zveza v Trstu je izdala koledar z barvnimi slikami cerkvá na Tržaškem in Goriškem. — V prostorih Slovenske prosvete v ulici Donizetti v Trstu se je vršilo 20. oktobra srečanje slovenske tržaške Cerkve s škofom Bellomijem. Razgovarjali so se o problemih, ki Slovence v Trstu tarejo. — Oktobra so začeli v Trstu spet s kulturnimi večeri. Prvi je bil posvečen razmeram na Poljskem, drugi pa kritičnemu pregledu »Drage 1980«. To kulturno prireditev sta močno in nekritično napadla ljubljanska časopisa »Delo« in »Ljubljanski dnevnik«, čemur se ni čuditi, saj v Ljubljani ne poznajo demokratičnih svoboščin. — Od Opčin pa do mejnega prehoda pri Fernetičih bodo začeli graditi avto-cesto, ki bo povezana z že obstoječo avto-cesto Benetke-Trst.

slovinci po svetu

ARGENTINA — Šolski odbor prireja vsako leto izlet slovenskih šolarjev. Letos se je udeležilo tega izleta v Villo Albertino 328 otrok, ki obiskujejo slovenske šole na področju Buenos Airesa. — Na predvečer godu sv. Vincencija Pavelskega je bil v Slovenski vasi blagoslovljen Dom počitka, ki ga vodi Marijine sestre. — Šolski otroci so pripravili v nedeljo, 27. septembra, Slomškovo proslavo. — Zveza slovenskih mater in žená v Buenos Airesu je pripravila v septembru materinsko proslavo s kulturnim programom. — Štirindvajset let delovanja »Našega doma« so praznovali v San Justo 12. oktobra. Dopoldne je bila v stolnici maša, nato akademija v novi športni dvorani. Popoldne pa so podali ljudsko igro »Revček Andrejček«. Po igri je bila zabava. — Slovenske smučarske tekme v Bariloču so letos 5. oktobra doživele srebrni jubilej. Na Catedralskih smučiščih je tekmovalo kar 32 tekmovalcev. — V Mendozi se je vršil marijanski kongres, pri katerem so tudi Slovenci sodelovali. Nanj so se dalj časa pripravljali. Pred kongre-

som je tamkajšnji slovenski pevski zbor priredil koncert Marijinih pesmi, ki je skušal podati vso pestrost Marijinega češčenja na Slovenskem. — V 79. letu življenja je v Buenos Airesu umrl slovenski pisatelj Jože Vombregar. Po rodu je bil iz Cerkelj pri Kranju. Najbolj je poznan po svoji igri »Voda«. — Demokratični Slovenci v Argentini so 25. oktobra obhajali slovenski narodni praznik in dan slovenske zastave (29. oktober). Proslava je bila po maši v glavni Slovenski hiši v Buenos Airesu.

ZDA — Pevski zbor »Korotan« je priredil na clevelandski Slovenski pristavi piknik, ki je zelo lepo uspel. — Jugoslovanski konzul v Clevelandu Stane Lenardič je odšel. Na poslovilno večerjo ni bil povabljen noben časnika »Ameriške Domovine«. — Ob 20-letnici je Frank Sterle, lastnik slovenske gostilne v Clevelandu, priredil štiridnevni vrtni festival. — Clevelandski Slovenci so do zadnjega napolnili dvorano v Slovenskem narodnem domu na St. Claire, ko so jih povabili »Fantje na vasi« na koncert. Sodeloval je tudi »Zvon« iz Fairfielda (Conn.) — Čikaški Slovenci so v veliki dvorani sv. Štefana priredili »Slovenski dan«. Posvečen je bil 30-letnici slovenskih radijskih oddaj v Chicagu. — Na »Vinski trgatvi« v Fairfieldu so 20. septembra gostovali openski ansambel »Galebi« in trio »Mavrica«. — Župnija sv. Janeza v Milwaukee je priredila festival, ki je uspel kot še nikoli. — Društvo »Triglavl« iz istega kraja pa je na pristavi pripravilo športno in kulturno prireditev, na katero so prihiteli Slovenci iz vsega Wisconsina. — »Galebi« in »Mavrica« sta 28. septembra gostovala v avditoriju pri Sv. Vidu v Clevelandu.

KANADA — Svoj prvi koncert na ameriški celini so priredili »Galebi« in »Mavrica« z Opčin pri Trstu 2. septembra v Hamiltonu. — Že enajstič so priredili ontarijski Slovenci izseljenski dan v Sudburyju. Geslo dneva je bilo: »Ljubezen, zakon, družina«. Igralska skupina je zagrala Shakespearejevo »Ukročena trmoglavka«. — V Torontu so se zbrali ob 35-letnici nekdanji študentje iz Bologne. Okrog 70 jih je prišlo, in sicer iz ZDA od Kalifornije pa do New Yorka in iz Ottawe, Montreala in Toronta v Kanadi. Navzoča je bila tudi tedanja voditeljica tega študentskega kampa, 79-letna ga. Standish iz Kalifornije.

Le še Poljska ni propadla

Nadaljujemo s poročili o Poljski, ki smo jih skrčili iz zahodnonemške revije *Der Spiegel* (1980, štev. 34—37).

DELAVSKO STAVKO NA POLJSKEM JE PRIPRAVILA »KOR«

Jack Kuron je govorec skupine KOR (= komite za obrambo delavcev). Povedal je:

Predvsem celica KORa v Gdanskem je vplivala, da je Walesa pred podpisom pogodbe, ki je stavko končala, še enkrat zelo glasno dvignil glas — ko je namreč šlo za zaprte ljudi od KORa, pa se je hotel Jagielski izmuzniti, češ da to ni njegova stvar, marveč stvar sodstva.

Ti so prišli na svobodo in so se kasneje ure dolgo pogovarjali, kako bi pomagali organizirati nove sindikate, kajti »le močan, organiziran partner lahko prisili vlado, da bo svoje obljube izpolnila«.

Za KOR je bil Gdansk le prvi korak na »poljski poti — povsem novi, v svetu realnega socializma doslej še neprehojeni«.

Kuron meni, da tega njihovega novega socializma ni moč več ustaviti, kajti »to bi bilo tako, kot ko bi hoteli z žlico izčrpati morje«.

PARTIJA SE JE IZKAZALA NESPOSOBNO

Poljske partije se je lotil razpad oblasti, ki nima primere. Stavkajočim delavcem je partija žrtvovala svojega ministrskega predsednika in več ministrov. Svojemu partijskemu šefu je odvzela štiri od sedmih pripadnikov iz njegovega šlezijskega spremstva in s tem večino v politbiroju. Kot enak z enakim se je pogovarjala z nasprotno silo, ki je po samoumevnem prepričanju oblasti sploh ne bi smelo biti, namreč z nadpodjetniškim vodstvom stavke v Gdanskem.

Sistem je postal tako negotov, da je odstopila od svojega monopola nad množičnimi občili. Val poročil o Gdanskem in pogovorov z delavci je prihajal neovirano na Zahod. Svet je gledal in poslušal poljske delavce, ki so brez strahu postavljali zahteve, celo take o odstranitvi oblastnikov.

Nekdaj mogočna državna partija je skušala, očitno potisnjena ob zid, rešiti, kar bi se rešiti dalo. Stav-

kajoči so zahtevali povišanje plač, neovirane telefonske pogovore s svojimi kolegi po vsej deželi. Vlada je popustila, a zaman: šele več podjetij je stopilo v stavko.

Ko se je že nakazovalo brezpravje, je poklicala partija, povsem na psu, na pomoč silo, ki še uživa spoštovanje: kardinal Wyszynski je smel prvič pridigati po TV in je pozval na delo — a delavci so stavkali dalje. Poljska škofovska konferenca je izdala izjavo, v kateri je podprla zahtevo gdanskih stavkajočih delavcev glede ustanovitve neodvisnih sindikatov. V komunistični ljudski republiki ni lastnih, neodvisnih sindikatov, tako kot jih ni v kakšni južnoameriški republiki banan, ki so pa bili drugod po svetu izsiljeni že od visokega kapitalizma v 19. stoletju.

Da bi se komunizem mogel popraviti, bi morali biti oblastniki najprej pripravljeni skrčiti napihnjeno nadstavbo blestečih besed. A že ta zahteva butne kaj hitro ob mejo, kajti »čudoviti« svetovni nazor mora prikrivati žalostno dejanskost, povsod, posebno pa v domovini komunizma, v veliki Sovjetski zvezi.

V nobeni razviti industrijski državi nimajo delavci manj pravic kakor v Sovjetski zvezi in od nje odvisnih deželah: sovjetski delavci si ne morejo svojih plač svobodno izgovoriti pa tudi ne pribojevati, kajti ne smejo stavkati in seveda tudi ne ustanavljati kakšnih lastnih sindikatov. Od njih se terja le jasno soglasje z edino stranko. Policaji in cenzorji čujejo nad slehernim javnim pogovorom tudi po podjetjih, da ja ne bi razpravljali o izključni oblasti partije.

Plačilno razmerje, plačevanje po uspehu, neplačane nadure (»subotnik«) in odvisnost od edinega delodajalca, države, naj bi še dalje trajale — s tem pa stari načini odtujevanja.

Izkoriščanje, kot ga je opredelil Karl Marx, da si namreč proizvodnjo tuje delovne sile prisvoji njen delodajalec, je doseglo obupen obseg: od družbene proizvodnje pripade nekako ena tretjina državi, dve tretjini pa dobijo neposredni proizvajalci, delavci. V »prvi državi delavcev in kmetov na svetu« pride na

(nadaljevanje s strani 13)

deža, da so imeli za očeta »sovražnika ljudstva«, se njegovi otroci ne morejo več znebiti. Dva se izselita, eden od njiju se v izseljenstvu pridruži celó Titovim smrtnim sovražnikom. Tretji ostane doma in se preživlja s pop glasbo. Nobeden ni — ko bi oče to vedel! — postal komunist.

Kot njen ruski zgled, *Bratje Karamazovi* Dostojevskega, je tudi Jovanovičeva družina jugoslovanskih Karamazovih uničena — kot vzor partije, ki se je s stalinističnimi metodami skušala oddaljiti od stalinizma. Prek treh strani Jovanovičevega besedila se pojavlja vedno znova le beseda »molk« kot odgovor preprostega tovariša na govore funkcionarjev na neki seji partije, katerim človek ne verjame pa se jim tudi ne upre.

Beograjska partija je zdaj odgovorila tako, kot ji je bil pisatelj v delu očital, in zaigrala staro vlogo: Jovanoviču je očitala, da je naklonjen Moskvi.

Jovanovičevo delo, ki je bilo v Beogradu prepovedano, so v Sloveniji razglasili za najboljšo slovensko odrsko delo letošnjega leta.

Na Hrvaškem so se temu takoj pridružili in Jovanoviču podelili zavidljivo nagrado »Gavella« za najboljšo letošnje gledališko delo vse Jugoslavije.

Glavni urednik hrvaške revije, ki je podelila Jovanoviču nagrado, je moral iti. V Sloveniji so prisilili ministrskega predsednika Vratuša k odstopu: veljal je bil za pripadnika »samoupravnega pluralizma«, na katerega se izobraženci sklicujejo.

Der Spiegel, Hamburg, 20. okt. 80/201—206.

dragi bralci!

Po zahtevi 54 slovenskih kulturnih delavcev o ustanovitvi nove slovenske revije (11. junija) so se zdaj zganili tudi v Beogradu: znani pisatelj Dobrica Čošić in profesor modroslovja Ljubomir Tadić sta 500 jugoslovanskim umskim delavcem v Jugoslaviji razposlala (19. oktobra) pismo, v katerem jih vabita k sodelovanju pri novi, »svobodni in demokratični« reviji »Javnost«.

V pismu znanstvenikom, modroslovcem, pisateljem, umetnikom in časnikarjem se omenjena oporečnika spotikata nad birokracijo, pomanjkljivo svobodo izražanja in narodnostnimi predsodki. Obenem zahtevata demokratizacijo politične ureditve in napor za premaganje »sedanjega mrtvila v jugoslovanski družbi«. Terjata svobodo javnega razpravljanja. Na ključnih mestih jugoslovanskih množičnih občil, tako pišeta, se nahajajo »lahkoverni in slepo zaverovani« ljudje. V demokratičnem socializmu pa ne bi smelo biti ne birokratične oblasti ne političnega monopola.

Ali bosta bojevnik za človekove pravice s svojo pobudo uspela?

Težko verjamemo.

Vdor v množična občila bi v nedemokratični družbi pomenil v krivičnih družbah načetje izključne oblasti ene stranke, s tem pa načetje družbene ureditve same. Da dá tisti, ki ima v rokah platno in škarje, to dvoje le težko iz rok, to vemo vsi.

Lepo Vas pozdravljamo!

Uredniki

vsakega proletarca poprečno ena petina plače njegovega zahodnonemškega kolega. Sovjetski delavec dobi zvečine le dva tedna dopusta, v starosti pa poprečno 200 mark pokojnine na mesec.

Od petletnega načrta, ki se letos končuje, so dosegli porast pri večini važnih ciljev le do polovice, preskrba z osnovnimi živili se je naenkrat poslabšala. Na deželi prihaja meso komajda še na trg, za premog in krompir morajo celo Moskovčani v vrste.

Objestnost komunistov do tistega razreda, v čigar imenu nastopajo, je ob prehodu stoletja utemeljil Lenin. »Iz svojih sil,« je sodil tisti Lenin, ki ni do tedaj prestopil niti enega praga tovarne in ki mu ni bilo treba delati za plačo, »zmore delavski razred razviti le sindikalno zavest.« Mišljeno je bilo pri tem: politične ne.

A Lenin ni maral dovoliti niti sindikalne zavesti, ko je prišel na oblast. Takoj je zatrl vzvode oblasti sovjetskega proletariata: socialistični stranki sta bili razpuščeni,

njuni časopisi prepovedani, delavski sveti so izgubili oblast, tovarne, ki so jih bili delavci prevzeli v last, so bile podržavljene in izročene birokratom, sindikati spremenjeni v zatiralce stavk in v preganjalno orodje.

Februarja 1921 so začeli delavci v Petrogradu, Moskvi in Kijevu sami od sebe splošno stavko. 10. partijski kongres ruskih komunistov, ki se je prav tedaj vršil, je bil prekinjen in odposlanci so sodelovali pri običajno surovi zadušitvi upora.

Še vedno — cel rod po vojni — živijo vzhodnoevropske dežele v svojem žalostnem gospodarstvu, ki je sicer manj slabo kot moskovsko, a ga vendar ni moč primerjati z zahodnim.

Da stalno krizo povzroča sistem, da ne nosijo posledice vojne, lenoba delavcev, povodnji, trde zime ali druge naravne nesreče krivdo za pomanjkljivo preskrbo in nizke plače, to so ljudje v vzhodni Evropi že zdavnaj sprevideli.

V primeru z Zahodom daleč nižja

CELO »PAVLIHA« NI VEČ NA LINIJI!

PAVLIHA, list za pametne Slovence, je v letošnji 40. številki pod naslovom BRRR, KAKŠEN MRAZ! med drugim zapisal:

Ob sklepu redakcije te številke Pavlihe še ni bilo povsem jasno, ali se bomo Ljubljanci lahko začeli greti že 15. oktobra, kajti bilo je celo nekaj predlogov, naj bi s kurjenjem toplarne začeli šele 1. novembra... Če bolj natanko razmislimo, je tako prav. Nafta je vse dražja in vedno manj je je. Treba je varčevati z njo, zato se moramo obnašati solidarnostno. Tako nas učijo vsi, s partijo na čelu... Kaže pa, da je to ogrevanje z manj kalorijami le prekus naše solidarnosti. Nekakšna akcija NNNP (= Nič nas ne sme presenetiti). Videti je namreč, da velja le za nekatere. Ker so politični forumi najboljše obveščeni o vsem, smo trdno prepričani, da bo goriva

na pretek. Tako na primer v stavbi slovenskega najvišjega političnega foruma avantgardne stranke kurijo že od drugega tedna oktobra, da kar puhti iz radiatorjev. Kot da je varčevanje z gorivi stvar samo delavskih množic. Kogar torej zebe, naj se gre pogret tja. Če bolj natančno razmislimo, rdeča knjižica ni pogoj za vstop na toplo, saj nam prav partija zagotavlja, da imamo v naši družbi vsi enake možnosti.

V naslednji številki PAVLIHE je pod naslovom ŠE ENKRAT: BRRR, KAKO MRZLO odgovoril na to pisanje pomočnik glavnega urednika DELA Vlado Šlamberger:

Nima smisla, da bi Pavliha po kratkem času spet dobil novega (slabšega) urednika, čeprav nekateri močno navijajo za to.

V zadnji številki se je slovenski humoristični list Pavliha s težkim topništvo spravil nad slovensko politično vodstvo. V tem duhu namreč, da delavske množice zmrzujejo, v stavbi CK ZKS pa puhtijo radiatorji. Zato »naj se gre pogret tja, kogar

raven plač sili delavce, da si poiščejo dodatno delo in tako zmorejo prehraniti svoje družine.

Kot prva je Titova Jugoslavija zavrgla sovjetski sistem, ki je bil priporočan kot edini zgled. Vzorec njenega delavskega samoupravljanja je ostal vsaj na papirju sprememba komunizma, ki je šla najbolj daleč. Samoupravljanje pa je danes svoje prednosti že zdavnaj izgubilo — namesto pričakovane demokracije v bazi je vzbudilo tekmovalnost med konkurenčnimi podjetji; ta se na tržišču, na katerem ni več prostora za vse, bojujejo z zgodnje kapitalističnimi metodami, da bi preživele. Titova iznajdba »socialističnega tržnega gospodarstva«, ki mu manjka odločilne vzpodbude, namreč svobodnega določanja cen, se je izkazal kot trhel čar.

Praga 1968 je pokazala pot, po kateri bi bilo mogoče komunizem še rešiti s spremembami pri glavi in udih — s človeškim obrazom. Moskva je to pot prepovedala. Pri tem je hotela državna partija od

zgoraj sama prenoviti družbo, da bi si tako ohranila oblast. V Gdan-skem je pa ljudstvo od spodaj postavilo na videz skromno zahtevo po neodvisnih sindikatih. Ko bi bilo ljudstvu ugojeno, bo razstrelivo udrlo kot voda v razpoko betonskega bloka in ga nekoč v prihodnosti razgnalo.

Od režima neodvisni otok bi morada skraja prizadel le gospodarsko premoč komunistov, a ne za dolgo. S proizvodnimi sredstvi v rokah, brez katerih ne more živeti nobena oblast, bi lahko delavci dejanske oblasti vsak čas pritiskali ob zid.

Walesovi neodvisni sindikati komunizma ne morejo zakrpati, če ga je sploh mogoče zakrpati, marveč pripravljajo zrušitev le-tega. Zato je hotela Varšava ugoditi stavkajočim malone v vseh točkah, le v tej edini ne.

Če delavci premagajo vlado, potem odide lahko komunizem na Poljskem, kmalu pa tudi kjer koli druge, v zgodovino kot sklenjeno poglavje razočaranih sanj.

torej zebe«, k najvišjemu »političnemu forumu avantgardne stranke«.

Tako je po »hrabrem« Pavlihovem nastopu trenutno največji problem slovenskih imetnikov rdečih knjižic, komunistov, da so dale strokovne službe v stavbi CK ZKS v lastni kuhinji pokurili odpadni material in staro embalažo, kar je zadostovalo za dve uri toplote na dan, medtem ko je ljubljanska toplarna varčevala z gorivom.

Zaradi tega »humorističnega« pisanja se ne bo podrl svet, Pavliha bo še naprej izhajal, nobenemu članu njegovega kolektiva se ne bo zamajal stolček. Je pač tako, da čim višje streljaš, tem manj je verjetno, da boš izstreljek dobil nazaj v glavo, računajoč, da boš naletel na marsikdaj preveč strpnega obstreljevanca. (Opomba NAŠE LUČI: Kot da ne bi že vrabci čivkali, da so vrhovi pred strelicami že vnaprej in za vse večne čase popolnoma zavarovani.)

Vprašanje je namreč, koliko so v teh zapletenih časih dopustni — v imenu pesniške svobode — posku-

si, da bi vsaj na papirju ločevali partijo od delavskih množic, enačili za vsako ceno posameznika ali strokovno službo z najvišjim slovenskim političnim vodstvom, razglasili zvezo komunistov za stranko, čeprav avantgardno, in izzivali, češ, delavci, oddrite na Tomšičevo 5 v Ljubljano, tam vas ne bo zeblo...

Res je vprašljiva odločitev delovne skupnosti na CK ZKS, tudi če gre za dva dni ogrevanja in to na račun odpadnega materiala ter stare embalaže, nikakor pa — tudi pod plaščem humorja — Pavlihov urednik ne bi smel enačiti strokovne službe z avantgardo, z ZK sploh oziroma njenim vodstvom.

Posploševanja, etiketiranja in izzivanja komunisti ne bi smeli dovoliti. Še zlasti, če se za navidezno hrabrostjo, kot naj bi jo predstavljal naskok na najvišje slovensko politično vodstvo, skriva morda kaj drugega, ne nazadnje poskus potiskanja ZK in njenega vodstva v ozko ideološko stranko brez povezave z delovnimi množicami, v poskus, označiti vodstvo za tisto, za katero ne

**ni vedno
resnica,
kar kdo
za resnico
prodaja —
za »našo luč«
je resnica
sveta!**

veljajo družbeno dogovorjeni ukrepi.

Demokratska družbena odgovornost ZK ne stoji in ne pade z več ali manj toplote v radiatorjih, čeravno bi nekateri, med njimi Pavliha, to radi prikazali po svoje.

Na Šlambergerjevo ždanovščino PAVLIHA ni molčal — kako neki, saj je list za pametne Slovence! Pod Šlambergerjevim pismom je pripisal tole:

Ne vemo sicer, ali nam tovariš Šlamberger piše kot bralec Pavlihe, pomočnik glavnega urednika Dela ali (samozvani) pooblaščenec CK ZKS, katerega delo spremlja po uradni dolžnosti. Spremno pismo, v katerem nam namiguje grožnjo, da nekateri (joj, kako konkretna kritika!) navijajo za to, da bi Pavliha spet dobil novega (slabšega) urednika in v pismu nasprotno oblastniško zagotovilo, da bo Pavliha zato še naprej lahko izhajal in da se nobenemu članu njegovega kolektiva ne bo zamajal stolček, nam daje misliti, da nam tovariš Šlamberger zagotovo ne piše kot bralec Pavlihe, glasila pametnih Slovencev.

Ne bi se spuščali v Šlambergerjeva zasebna podtikanja, da skušamo ločevati ZK od delavskih množic s pomočjo radiatorjev. Posvetimo se samo dejstvu! Neizpodbitno je, da je bila stavba CK ZKS ogrevana, ko smo drugi zmrzovali, ker smo se, ne le v Ljubljani, tudi v drugih mestih, dogovorili, da bomo solidarnostno varčevali z gorivi in zato zakurili šele 15. oktobra. V CK jim za to ni bilo mar in so pokurili za ogre-

vanje stavbe odpadke, staro embalažo, pa tudi čez dve toni premoga (to je v pismu tov. Š. zamočano ali pa je res slabo obveščen). Menimo, da je bilo v sedanjem položaju takšno ravnanje nepolitično. Kdo je za to odgovoren ali ne, o tem se bodo še pomenili sami v CK. Mi smo povedali samo zelo konkretno naslovljeno svoje mnenje, seveda v močno špičasti in karikirani satiri, saj smo satirično humoristični list.

Menimo še naprej, da smo zelo odprta družba, v kateri se lahko pogovarjamo — v Delu naj bi bilo re-

sno, v Pavlihi bolj zašiljeno — o vsem, tudi o tem, ali so imeli v CK ZKS prav, da so zakurili predčasno. Za to odprtost se bomo še naprej borili, kajti trdno smo prepričani, da nas lahko vodi k napredku le demokratski boj, ne pa zasebniške grožnje o zamenjavi urednikov.

Ubogi PAVLIHA! Niti ti ne smeš — niti v šali — streljati malo višje: Šlamberger ti je v svojem pismu to povedal, čeprav dokazuje v njem prav nasprotno. Streljal si previsoko, s tem pa naletel na preveč nestrpnega obstreljevanca. Posledič-

ca? izstrelil si dobil nazaj v glavo, tvojemu uredniku se je pa zamajal stolček.

NE DELAJTE SE NORCA IZ MENE!

V študentskem listu MLADI VIRI (Ljubljana-Center, oktober 80/12) je napisala pod tem naslovom neka Jožica Klep pismo, ki ga objavljam:

Do trgovine sem prišla še čisto dobre volje. Potem se je pa začelo. Ni olja, ni kave, ni masla, ni črnega

iz dnevnika Jake Sulca

jugo-filozofija

Pri jugo-filozofiji gre, takorekoč, za spontan prispevek najširših množic, za nekakšen miselni izdelek, ki je sad večmilijske možganske proizvodnje. Kar porodil se je ta izdelek. Njeno temeljno trditev bi lahko strnili v en sam stavek: da se delati ne splača.

Prvi me je v jugo-filozofijo vpeljal preprost delavec, ki mi je že pred leti pomagal mešati malto. Moral bi jo mešati sicer on, a ker se je tako obiral, sem mu priskočil na pomoč, da ne bi zaradi njega tudi drugi ostali brez dela. Ni se dal zmotiti; medtem ko sem z grebljo brodil po apneni kaši, je, oprt na lopato in s smislom za humor, pojasnjeval:

»Veš, 'gazda', pri nas v podjetju jih toliko ne dela, da se sploh ne pozna, če še eden več ne de-

la. Predvsem pa se sploh nič ne pozna, če kdo še tako pridno dela. Kot bi pljuval v razbeljeni pesek!«

Zgrozil sem se nad takimi besedami, pa je rekel, da to že vsakdo ve.

»Od česa pa potem živimo?« sem vprašal ujedljivo.

»Ja, to je pa tisto, česar nihče ne ve.«

Po lestvi dol je prilezel mojster, ki je dotle od zgoraj poslušal pogovor. Prižgal si je cigareto pa rekel tehtno:

»Danes delajo samo še beda-ki.«

Potem je svojo izjavo nekoliko omilil:

»Poglejte, jaz sem včasih delal vse popoldneve, vse sobote, vse nedelje, o, še ponoči pri luči sem delal. Danes, ko bi lahko delal na 'fuš' po 15 ur na uro, ne delam. Po kolenih lazijo okrog mene: 'Mojster, ali boste prišli? ... Mojster, ali pijete rajši črno ali belo vino? ... Mojster, ali jeste pršut? ...' Kolikor bi hotel, bi zaslužil. Pa si mislim: vi kar imejte svoj pršut, jaz si svojega tudi brez vas lahko kupim.«

Rad bi mu zabrusil, da bo tistega pršuta prekleto malo, če se vselej tako obira, a sem se še pravi čas ugriznil v jezik.

Kot bi uganil moje misli, je dodal:

»Tisto, kar imam, je zame dovolj. Otroci naj pa sami gledajo, da se bodo v življenju znašli in da bodo znali poskrbeti zase. Ali ni tako?«

Nekaj sem zamomljal o slabi dediščini, ki jim jo z vsemi našimi dolgovi dajemo na pot, in da se ne bo lahko v njej znajti.

Samo zamahnil je z roko, kot bi odganjal sitno muho:

»Fanta, malica! Alo, gremo!«

Odšli so čez cesto v bife in namah ni bil nihče več pripravljen, da kakšno reče o tem, kaj se splača in kaj ne. Čas malice niso pripravljeni deliti za pogovor, ta čas je samo njihov.

Zvečer sem obiskal prijatelja inženirja, ki je v teh stvarih bolj izkušen.

Zavalil se je v naslonjač in rekel, da je danes pač tako in da se ne da nič storiti:

»Ne moreš z glavo skozi zid.«

Poskusil sem ga prepričati, da ne gre za to vrsto vrtanja lukenj v zid, toda, prosim, sem rekel, malo več reda bo le treba, malo več discipline pa delovne vne-me ...

Prekrižal je nogi: »Tole ti povem: pred vrata bodo postavili vsakogar, ki bo hotel napraviti red. In še črno piko za vse večne čase mu bodo prilepili za adi-jo!«

Čez čas je bolj mlo nadaljeval:

kruha, ni pralnega mila, ni sadnega sirupa, ni ...

Kdo pravi, da pri nas ni razredov? Pa sta vsaj dva. Je tak razred, ki ima devize, pa tisti, ki jih nima. Kdo pravi, da so razlike v »individualnem standardu« minimalne? Pa še kako so maksimalne. En razred pije kavo, pere s pralnimi praški, mogoče peče tudi teletino in svinjimo (na olju), je pa tudi tak razred, ki v vse tiste trgovine, kjer kaj delijo, pride prepozno. In tako obstaja razred tistih, ki imajo, pa tistih, ki nimajo

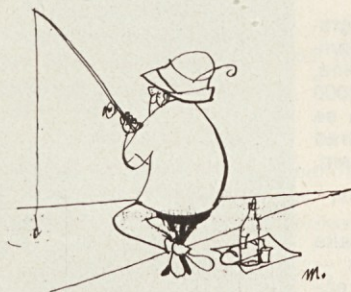
Tovariši, ki po masovnih medijih razglašajo, da je vsega blaga v

trgovinah dovolj, da pa smo zapadli množični potrošniški histeriji, se očitno oskrbujejo iz republiških blagovnih rezerv, kjer pa je (to vemo) vsega dovolj, ali pa uporabljajo svoje politično znane priimke za to, da si priskrbijo kak priboljšek v obliki dveh ali treh telečjih zrezkov. Take pojave smo doživljali po drugi vojni (še pomnite, tovariši?) in spet se bomo bolj množično soočili z njimi.

Mar je potrebno, da se pri nas vsi funkcionarji, od tistih krajevnih in občinskih »kucijev« (= vrhov) pa do najvišjih političnih in gospodarskih vrhov prevažajo v uvoženih merce-

desih, žabah in najdražjih ranaultih, od katerih najcenejši stane 80 starih milijonov? Boste rekli, malenkost. Kaj res? Koliko imamo teh luksuznih avtomobilov v Sloveniji? Vsaka firma, ki da kaj nase, ima vsaj mercedes 250. Potemtakem jih je 500, 1000, morda še več?

Pa, tovariši, kakšen luksuzni socializem se gremo tu, v naši Sloveniji? Je že res, da smo izbrali svojo verzijo socialistične poti, toda jaz nisem za tako verzijo, po kateri imajo eni vse in še kakšno potico zraven, drugi pa konca s koncem ne zvežejo. bo še

»Sicer pa — roko na srce: ali smo mi v pisarnah kaj drugačni? Nič nismo drugačni. Samo mi ne rečemo, da gremo na malico, ampak gremo na sejo, na konferenco, na sindikate, kamor koli, namesto v bife gremo rajši kam poklepetat na službeno kavico. In če sem popolnoma odkrit: jaz tudi doma ne delam več nobene 'težge'. Grem rajši na Šmarno goro ali loviti ribe. Vse se bolj spleča kot delati.«

Presunjen sem odtaval proti domu in spotoma pozvonil še pri družbenem delavcu, s katerim sva si bila nekoč zelo blizu.

»Hja,« je rekel s pomembnim glasom, zakaj navadil se je že, da je vse zelo pomembno, kar pride skozi njegova usta: »Pravzaprav, gledano objektivno, je res tako.«

»Kako?«

»No, tako, da je posebna oblika naše visoke življenjske ravni ravno v tem, da je tudi slabo delo ali nedelo razmeroma dobro nagrajevano, medtem ko je dobro delo pravzaprav slabo nagrajevano. Kdor torej hoče biti dobro nagradjen, dela malo ali nič. Tega si ne bi mogel privoščiti nikjer na svetu.«

Osuplo sem strmel vanj, saj sem njegove protiinflacijske trditve, s katerimi je nekoč odločno pozival k bolj gospodarnemu vedenju, zelo cenil. Morda je opazil mojo zmedenost:

»Vprašanje je seveda, koliko časa bomo zmogli dajati ljudem to posebno obliko življenjske ravni. To vsekakor je vprašanje, ja. Drugo vprašanje pa je: kako ljudem vzeti, kar imajo že za svojo neodtujljivo pravico, če se bi pokazalo — in mislim, da se je že pokazalo — da jim tega ne bomo mogli več dajati...?«

O, vraga, sem se ugriznil v jezik, jaz sem pa mislil, da je to bolj preprosto! Zdaj šele vidim, da ni.

Tako sem bil torej prvič seznanjen z zametki filozofije, ki je presenetljivo hitro, brez enega samega dinarja za propagando, brez aparata in brez lastnih sredstev obveščevanja postala naš neuradni nauk.

Milan Maver

PRIZNAVANJE V TUJINI OPRAVLJENEGA ŠOLANJA

Pri priznavanju posameznih razredov tujih osnovnih šol in pri nostrifikaciji (priznanja veljavnosti) spričeval o končani tuji osnovni šoli se upošteva predvsem, koliko in katere razrede je učenec uspešno končal v tujini.

Obiskovanje dopolnilnega pouka slovenskega jezika v tujini ni pogoj za nostrifikacijo spričevala tuje osnovne šole.

NAŠ DELAVEC, Ljubljana, jul./avg. 80/10.

OPOMBA: Ker torej obiskovanje slovenskega dopolnilnega pouka v tujini, ki ga organizirajo konzulati, ni pogoj za nadaljevanje šolanja doma, bodo verni starši dobro premislili, komu bodo zaupali vzgojo svojih otrok: dopolnilnim tečajem, ki otrokom vsiljujejo ateizem in materializem, ali pa župnijskim tečajem, ki bodo otrokom poleg slovenske vzgoje nudili tudi pravo usmerjenost v življenju in vzgojo vesti.

mali oglasi

● **PREVAJALSKA PISARNA** v Münchnu uradno uredi prevode iz slovenščine in srbohrvaščine, piše prošnje in nudi pravno pomoč; kot tudi pouk nemškega in slovenskega jezika: Dipl. filolog JOSEPH ARECH, Pfeilschifterstraße 21, 8000 München 50; telefon (089) 14 13 702.

● **SLOVENEK**, srednjih let, nekoliko izobražen, ljubitelj umetnosti, zaposlen v Zahodni Nemčiji, bi rad zaradi poznejše ŽENITVE spoznal mlajšo, prijazno in verno gospodinjico, z željo, da si ustvarita družino. V poštev pridejo le resne ponudbe, po možnosti s sliko. — Njegov naslov posreduje uprava »Naše luči«, če pošljete pošto pristojbino, navedeno v barvnem pasu te strani spodaj. (Št. 17)

● **SLOVENKO** srednjih let, živečo v Münchnu, ki rada hodi v gore in v gledališče, želi spoznati Slovenec, prav tako živeč v Münchnu. — Njegov naslov posreduje uprava »Naše luči«, če pošljete pošto pristojbino, navedeno v barvnem pasu te strani spodaj. (Št. 16)

● Potujete v RIM? Dobrodošli v hotelu BLED, Via S. Croce in Gerusalemme 40, 00185 Roma, tel. (06) 777 102. Na razpolago so Vam komfortne sobe s kopalnico, klimatičnimi napravami in radiom, lastni parkirni prostor in restavracija v alpskem slogu. Zagotovljeno Vam je prijetno občutje med slovenskim osebjem. Lastnik: Vinko Levstik.

● Dragi rojaki! Za Vašo SELITEV v domovino se Vam toplo priporočamo. — Obrnite se na naslov: Gebr. HÖRZEN, Möbeltransporte, Herderstraße 36, D-4010 Hilden bei Düsseldorf. (Telefon 02 1 03 - 44 5 62). — Informacije dobite pisмено ali po telefonu v slovenščini ali nemščini.

● **STEREO-AVTORADIO** s kaseto samo DM 80.—; otroške JEANS-HLAČE že od DM 5.— naprej! Za ostale predmete zahtevajte naš prospekt oziroma cenik! — JODE KG, Marsstraße 15, D-8000 München 2, BRD.

● Večjo GRADBENO PARCELO v Črešnjevcih pri Gornji Radgoni prodam po ugodni ceni. Natančnejša pojasnila dá: Franc Roškar, Zbegovci 11, YU-69250 Gornja Radgona, Jugoslavija.

● Visokopritlično novozgrajeno DRUŽINSKO HIŠO 9 x 10 m z garažo in kletmi ter 48 arov zemlje (vinograd, njive in sadovnjak), ležečo na zelo razglednem kraju 5 km od Gornje Radgone in 1 km od glavne ceste Maribor—Plitvički vrh, prodam za 70.000.— DM. — Točnejša pojasnila daje: Franz Kreuch, D-8046 Hochbrück, Heidenheimstraße 3, BRD.

● DVOSTANOVANJSKO HIŠO, zgrajeno do 3. faze, v Komendi pri Kamniku, 20 km oddaljeno od Ljubljane, ugodno prodam. Parcela meri 2000 kvadratnih metrov. — Za pojasnila se obrnite na naslov: Ludvik Galjot, Grad 22, YU-64207 Cerklje na Gorenjskem, Jugoslavija.

● 6 ZAPOREDNIH PARCEL — vsaka meri okrog 1100 kvadratnih metrov — v Rogaški Slatini ugodno prodam. Ležijo na izredno lepem sončnem, razglednem in mirnem kraju. Parcele mejijo na kamionsko cesto, ob kateri teče vodovod in je napeljana elektrika do asfalta 200 metrov. Cena za 1 kvadratni meter je 5.— DM netto. — Natančnejše informacije daje: Jože Imenšek, »Foto Tonka«, YU-63250 Rogaška Slatina, Jugoslavija.

● Prodám STAREJŠO HIŠO, ležečo 20 km od Celja—Braslovče; zraven spada še 15 arov zemlje. Cena po dogovoru. — Točnejša pojasnila daje: Marjan Sternad, D-8000 München 40, Leopoldstraße 254/App. 314, BRD.

preberite !

PREVODE DOKUMENTOV, ki jih potrebujete za sklenitev zakona, vam radi poskrbijo slovenski duhovniki. Obrnite se vedno na najbližjega!

ZA CERKVENO POROKO potrebujete krstni list, ki ni star več kot tri mesece: Javite se en mesec pred poroko pri duhovniku, ki vas bo poročil, da lahko uredi oklice in dokumente in se zmeni s krajevnim župnikom za kraj in čas poroke.

NA VSEH URADIH, kjer vas sprašujejo po narodnosti ali državljanstvu, povejte najprej, da ste Slovenci, potem šele, da ste Jugoslovani. Pri izpolnjevanju vseh formularjev napišite pri rojstnem kraju vedno: Slovenija-Jugoslavija.

MALE OGLASE sprejema uredništvo »Naše luči« do 5. v mesecu pred naslednjo številko. Oglasi smejo obsegati največ 100 besed. Za vsebino oglasov uredništvo ne odgovarja. Cenik malih oglasov: Minimalna cena (do 20 besed) je: 200 avstrijskih šilingov, vsaka nadaljnja beseda pa 5 avstrijskih šilingov (ali pa enaka vrednost v drugi valuti). Oglase je treba vnaprej plačati. Uredništvo posreduje le naslov oglaševalca, na druga vprašanja glede malih oglasov ne odgovarja. Kdor hoče zvedeti za naslov oglaševalca, naj pošlje v pismu v denarju ali v mednarodnih poštinih kuponih pristojbino za dvoje pism za tujino.

Priporočamo

NOVA DRUŽINSKA PRATIKA 1981. (Cena 30.— šil.)

Poleg mohorskega Koledarja so naši bralci dobrega čtiva najbolj željno pričakovali vsako jesen DRUŽINSKO PRATIKO. V njej so iskali praktične napotke, po njej so skušali dognati vreme itd. — Teh smernic se je njeno uredništvo pri celovski Mohorjevi družbi držalo tudi pri sestavi Pratique za l. 1981. Poleg že zgoraj omenjenega gradiva tudi v tej ne manjka vzgojnih in narodnostno vzpodbudnih člankov, pestrega branja, praktičnih nasvetov, šal in ugank.

Naročite jo lahko pri svojem izseljenskem duhovniku ali neposredno pri Mohorjevi družbi v Celovcu.

pol smehca ...

Dva opazujeta prvič smučanje na vodi.

»Kako tisti spredaj s čolnom divja!«

»Saj ga pa oni zadaj na smučeh tudi žene!«

o

Tonček ne more izgovoriti črke »r«. Pa mu daje zdravnik korajžo: »No, Tonček, kar reci pogumno, prrrrašič!«

»Komu? Vam?«

o

»Naročil sem zrezek z jajcem. Kje je zrezek?«

»Pod jajcem.«

o

»Jakec, napisati bi moral petkrat stavek: 'Ne znam šteti do pet.' Napisal si ga pa samo štirikrat. Zakaj?«

»Ker ne znam šteti do pet.«

o

Pri verouku.

»Kakšen greh je naredil Adam?«

»Jedel je od prepovedanega drevesa.«

»Kako je bil potem kaznovan?«

»Moral se je poročiti z Evo.«

o

Pred božičem so v razredu postavili jaslice. Učitelj je hotel otrokom

opisati ljubezen božične noči, pa jih je vprašal, zakaj v jaslicah ovce, kamele, osel in vol živijo tako priateljsko med seboj.

Neki učenec je odgovoril: »Ker so iz lesa.«

o

Učiteljica pojasnjuje deklicam pomen barv: rdeča pomeni ljubezen, rumena zavist, modra zvestoba in tako dalje. Skuša jim tudi povedati, zakaj ima vsaka barva tak pomen. Kot zgled vzame belo barvo neveste. Iz nekakšne sramežljivosti jim ne pove, da pomeni bela barva nedolžnost, ampak pravi, da je bela barva izraz veselja dekleta nad njenim najlepšim dnevom.

Pa se oglasi ena od deklic: »Zakaj gre pa potem ženin k poroki v črnem?«

o

Učitelj razlaga viseče mostove. Preden pokaže sliko takšnega mostu, vpraša učence: »Kaj si predstavljate pod visečim mostom?«

»Vodo.«

o

Nadzornik pride v 8. razred. Začuden opazi na tleh čik.

»Čigav je ta čik?« vpraša.

»Vaš,« odgovore učenci.

»Kako moj, saj jaz sem komaj prišel v razred.«

»Ja, pri nas je vedno tako: kdor čik prvi zagleda, ga lahko vzame.«

o

»Možek, ali se ti ne zdi, da je žena možu v vseh težavah v veliko pomoč?«

»Ja, ona mu pomaga v vseh težavah, ki bi jih brez nje sploh ne imel.«

o

Lep poletni dan je.

»Menda ne bova pri tem vremenu čepela doma,« pravi žena.

»Saj res,« odvrne mož, »pojdiva v kavarno!«

o

Na spiritistični seji vpraša vodja navzoče, ali bi kdo od njih prišel rad v stik s kakšnim dragim rajnikom.

Javi se neki mož: »Jaz bi rad vprašal svojo rajnko ženo, če bi hotela dati moji sedanji ženi recept za čudoviti golaž, ki ga je znala samo ona narediti.«

o

»Kako gre tvoji ženi v zdravlilišču?«

»Zelo dobro. Celó mi je obljubila, da pride takoj domov, če bi mi postalo dolgčas.«

»In kaj si ji odgovoril?«

»Da nimam toliko denarja, da bi jo pustil tako dolgo tam.«

o

»Moja žena si lahko zaželi za rojstni dan vse, kar hoče.«

»In kaj hoče?«

»Že deset let krzneni plašč.«

»IMELI STE RES TEŽKO ŽIVLJENJE.«

... pol jokca

POZNAL SEM ČLOVEKA, KI JE TAKO DOLGO ODPIRAL RAZPRAVE, DOKLER GA NISO ZAPRLI.

Socializem je kot nagnjeni stolp v Pizi: ni stabilen, a se vseeno drži.

LJUDJE SO DANES NEVERJETNO POKVARJENI: VSE TEŽJE IN TEŽJE JIH JE PREVARATI.

Ko začne zgodovina stopati, običajno obuje vojaške čevlje.

KAKO ČUDNO: PRI NAS IMAJO ZA ZDRAV VEDNO TISTI DENAR, KI PRIHAJA IZ BOLNIH DRŽAV.

Socializem je raj — za kapitalistične turiste.

Po Pavlihu

Erscheinungsort: Klagenfurt
Verlagspostamt: A-9020 Klagenfurt
P. b. b.

SLOVENSKI DUHOVNIKI PO EVROPI

ANGLIJA

Ludvik Rot, 62 Offley Road, London S. W. 9 (Tel. 01-735-6655).

AVSTRIJA

Ciril Lavrič, Kirchenstr. 1, 4053 Haid b. Ansfelden. (Tel. 07229 - 8356).

P. Jožef Lampret, minorit, Mariahilferplatz 3, A-8020 Graz.

P. Janko Bohak OFM, Canisianum, 6020 Innsbruck. (Tel. 0522 - 22 9 59).

P. Stanko Rijavec CMF, 1080 Wien, Bennog. 21. (Tel. 0222 - 43 98 554).

Slovenski socialni urad, Seitzerg. 5/II, 1010 Wien I. (Tel. 0222 - 63 25 07).

Janez Žagar, Feldeggasse 1, 6800 Feldkirch, Vorarlberg.

(Tel. 05522 - 26 4 04 ali 05522 - 21 5 85).

Slovenski dušnopastirski urad, Fridtjof-Nansen-Str. 3, 9800 Spittal/Drau.

(Tel. 04762 - 37 1 24).

BELGIJA

Vinko Žakelj, Guil. Lambert laan 36, Eisden, 3630 Maasmechelen.

Kazimir Gaberc, avenue L. Empain 19, Marcinelle, B-6001 Charleroi.

(Tel. 071 - 36 77 54).

FRANCIJA

Nace Čretnik, 78 Avenue Gambetta, 75020 Paris. (Tel. 1/361-80-68).

Jože Flis, 3 Impasse Hoche, 92320 Chatillon. (Tel. 1/253-64-43).

Stanislav Kavalar, Presbytère Ste. Barbe, rue de Lens, 62680 Mericourt.

Anton Dejak, 4 rue Sainte Barbe, 57710 Aumetz.

Msgr. Stanko Grims, 259 bis Avenue de l'Europe, 57800 Freyming-Merlebach.

Franjo Pavalec, 17 rue de Sospel, 06300 Nice.

ITALIJA

Jure Rode, Collegio Pio Latino, Via Aurelia Antica 408, 00165 Roma.

NEMČIJA

Dr. Janez Zdešar, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 536453).

Anton Štekl, 1 Berlin 61, Methfesselstraße 43, Kolpinghaus. (Tel. 030 -

7853091 do 93), in 1 Berlin, Kolonnenstraße 40. (Tel. 030 - 7848434).

Ivan Ifko, 43 Essen 12, Bausemshorst 2. (Tel. 0201 - 34 40 45).

Pavel Uršič, 42 Oberhausen 11, Oskarstraße 29. (Tel. 0208 - 64 09 76 ali 64 11 72).

Martin Mlakar, 5657 Haan 1, Hochdahler Str. 14. (Tel. 02129 - 1392).

Mirko Jereb, 6 Frankfurt 70, Holbeinstr. 70. (Tel. 0611 - 636548).

Stanko Gajšek, 68 Mannheim 1, A 4, 2. (Tel. 0621 - 28500).

Ciril Turk, 7 Stuttgart 1, Stafflenbergstr. 64. (Tel. 0711 - 232891).

Janez Demšar, 7417 Pfullingen, Burgstr. 7. (Tel. 07121 - 77525).

Dr. Franc Felc, 798 Ravensburg, Raueneeggstr. 13. (Tel. 0751 - 22000).

Vili Stegu, 8070 Ingolstadt, Hohe Schulstr. 3 1/2. (Tel. 0841 - 3 44 74).

Jože Bucik, 89 Augsburg 22, (Göggingen), Klausenberg 7 c.

(Tel. 0821 - 97913).

P. Janez Sodja, 8 München 80, Röntgenstr. 5. (Tel. 089 - 981990).

Dr. Branko Rozman, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 536453).

Marijan Bečan, 8 München 2, Schubertstr. 2-I. (Tel. 089 - 536453).

NIZOZEMSKA

Vinko Žakelj, Guil. Lambert laan 36, Eisden, 3630 Maasmechelen, Belgie.

ŠVEDSKA

Jože Drolc, Parkgatan 14, 41138 Göteborg. (Tel. 031 - 115421).

Jože Bratkovič, Gamla Nissastigen 65, 31300 Oskarström.

ŠVICA

P. Fidelis Kraner, Schaffhauserstr. 466, CH-8052 Zürich.

(Tel. 01/301 31 32; zasebno: 01/301 44 15).

P. Damijan Frlan, Kapuzinerstr. 18, CH-4500 Solothurn.

(Tel. 065 - 22 71 33).